

JAARSTUKKEN 2024

INHOUDSOPGAVE – JAARSTUKKEN 2024

1	JAARVERSLAG: PARAGRAFEN	6
1.1	Inleiding	6
1.2	Verslaggeving	7
1.3	Ontwikkelingen in het verslagjaar	8
1.4	Exploitatieresultaat 2024	18
1.5	Incidentele baten en lasten	22
1.6	Uitgaven direct ten laste van voorzieningen	23
1.7	Waterschapsbelastingen	24
1.8	Weerstandvermogen	26
1.9	Risicoparagraaf	32
1.10	Financiering	35
1.11	Subsidieparagraaf	37
1.12	Klimaatparagraaf	38
1.13	Verbonden partijen	42
1.14	Bedrijfsvoering	43
1.15	Privacy jaarverslag 2024 in het kader van de AVG	47
1.16	Openbaarheidsparagraaf 2024 in het kader van de Wet open overheid	49
1.17	EMU-saldo	52
1.18	Bestemming van het exploitatieresultaat 2024	53
2	JAARVERSLAG: PROGRAMMAVERANTWOORDING	54
2.1	Inleiding programma's	54
2.2	Programma Waterveiligheid	56
2.3	Programma Watersysteem	60
2.4	Programma Waterketen	68
2.5	Programma Wegen	76
2.6	Programma Middelen	80
2.7	Dekkings- en financieringsmiddelen	92
JAARREKENING		
3	EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S	93
3.1	Recapitulatie programmakosten	93
3.2	Begrotingsrechtmatigheid	94
3.3	Topinkomens	95
4	TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGERS	96
4.1	Watersysteem	96
4.2	Zuivering	97
4.3	Wegen	98
5	REKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN	99
5.1	Algemeen	99
6	BALANS	100
6.1	Balans	100
6.2	Toelichting op de balans	101
7	CONTROLEVERKLARING	117
8	BESLUIT TOT VASTSTELLING EN GOEDKEURING	124

BIJLAGEN

- 1 Staat van immateriële vaste activa
- 2 Staat van materiële vaste activa
- 3 Staat van financiële vaste activa
- 4 Staat van reserves en voorzieningen inclusief toelichting
- 5 Staat van vaste schulden
- 6 Berekening van het rente- omslagpercentage
- 7 Staat van personeelslasten
- 8 Staat van personele sterkte
- 9 Mutaties ten laste van post onvoorzien
- 10 Liquiditeitspositie en renterisico
- 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten
- 12 Toelichting investeringen per programma/beheerproduct
- 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken
- 14 Overzicht exploitatiekosten per beleidsveld
- 15 Overzicht investeringen per beleidsveld
- 16 Overzicht mandatering kredietverlening investeringen 2024 / kredietaanvragen 2024
- 17 Verbonden partijen
- 18 Sisa
- 19 Kota
- 20 Overzicht resultaat afgeronde projectfasen HWBP m.i.v. 2024

JAARVERSLAG

JAARVERSLAG: PARAGRAFEN

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2024 aan van Waterschap Rivierenland. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Met het jaarverslag legt het College van Dijkgraaf en Heemraden verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over de realisatie van de in de programma-begroting opgenomen doelstellingen en maatregelen van het afgelopen jaar met daaraan gekoppeld de verantwoording van de kosten en opbrengsten en de financiële positie van het waterschap.

Waterschap Rivierenland is een organisatie die tot taak heeft zorg te dragen voor het regionale watersysteem in het rivierengebied (zorg voor een goede waterkwaliteit en waterkwantiteit en bescherming tegen rivierwater) en voor de regionale wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

Het waterschap voert haar taken uit met aandacht voor kwaliteit. De missie van het waterschap sluit daarbij aan: *Waterschap Rivierenland zorgt voor sterke dijken en een evenwichtig watersysteem.*

Het waterschap is daarbij in staat om realistische doelen te stellen en om deze – in samenwerking met burgers en andere overheden – tot uitvoering te brengen op een wijze die past binnen de gestelde randvoorwaarden (waaronder kwaliteit, kosten, duurzaamheid, efficiëntie, effectiviteit etc.). Daarbij hanteert het waterschap de kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar:

Bekwaam

De kernwaarde bekwaam refereert aan expertise, deskundigheid en vakmanschap. Een vakmanschap dat bij de waterschappen door de eeuwen heen is gegroeid en tot op de dag van vandaag onderhouden wordt met ervaren, gespecialiseerde en goed opgeleide medewerkers. Bekwaam betekent ook: met kennis van zaken op zoek gaan naar nieuwe oplossingen, gebruik makend van de middelen die tot je beschikking staan.

Betrokken

De kernwaarde betrokken omvat veel: oog hebben voor andere belangen, samenwerken, meebewegen met ontwikkelingen, rekening houden met de toekomst. Met daarbij steeds onze taken voor ogen. Qua persoonlijke inzet betekent het: werken vanuit je hart, met af en toe een stapje extra.

Betrouwbaar

De kernwaarde betrouwbaar verwijst naar: doe wat je zegt en zeg wat je doet. Het is heel vanzelfsprekend en basaal, en juist daarom is het nodig om er elke keer weer bij stil te staan.

1.2. Verslaggeving

Presentatie

De jaarrekening 2024 is opgesteld conform de verslaggevingsregels van waterschappen zoals vastgelegd in het Waterschapsbesluit en uitgewerkt in de Regeling Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Daarnaast vormen de controleverklaring van de accountant en het besluit tot vaststelling en goedkeuring van het Algemeen Bestuur onderdelen van de jaarverslaggeving.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat enerzijds uit een aantal verplichte paragrafen (hoofdstuk 1) en uit de programmaverantwoording (hoofdstuk 2). De verplichte paragrafen bevatten onder meer een toelichting op ontwikkelingen in 2024 en op het exploitatieresultaat 2024. Tevens geven de paragrafen inzicht in incidentele baten en lasten, de inzet van reserves en voorzieningen en de waterschapbelastingen. Tot slot wordt ingegaan op het weerstandsvermogen, risico's, financiering, subsidie, klimaat, verbonden partijen, bedrijfsvoering, AVG, openbaarheid en EMU. De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting en de financiële verantwoording.

Jaarrekening

Dit deel bestaat uit een overzicht van de exploitatierekening naar programma's inclusief rechtmatigheidsanalyse (hoofdstuk 3), de toelichting op de kostendragers (wettelijke taken, hoofdstuk 4), de rekening naar kosten- en opbrengstensoorten (hoofdstuk 5) en de balans met toelichting (hoofdstuk 6).

Controleverklaring

In hoofdstuk 7 is de controleverklaring opgenomen met daarin het oordeel dat de jaarstukken een getrouw beeld geven van de grootte en de samenstelling van de financiële positie per 31 december 2024, de baten en lasten over 2024 en dat in overeenstemming met de rechtmatigheidsgrondslagen is gehandeld.

Besluit tot vaststelling en goedkeuring

In hoofdstuk 8 is het besluit tot vaststelling en goedkeuring van de jaarrekening 2024 opgenomen.

Bijlagen

In dit deel is een aantal bijlagen opgenomen waarmee de cijfers uit deze jaarrekening nader zijn onderbouwd.

1.3 Ontwikkelingen in het verslagjaar

Deze paragraaf gaat in op de ontwikkelingen in het verslagjaar en de voortgang van de projecten en programma's, die door het Algemeen Bestuur in de begroting zijn aangemerkt als 'groot project'.

Externe ontwikkelingen

Herziening EU-Richtlijn voor behandeling van stedelijk afvalwater

De EU-richtlijn voor behandeling van stedelijk afvalwater vormt het kader voor nationale wetgeving voor het zuiveren van stedelijk afvalwater. De oude EU-richtlijn stamt uit 1991 en na een lang onderhandelingstraject stemde een grote meerderheid van het Europees Parlement op 10 april 2024 in met de nieuwe richtlijn. De nieuwe richtlijn werd vervolgens op 27 november 2024 definitief. Nederland en alle andere lidstaten hebben daarna 2,5 jaar de tijd om de nieuwe richtlijn te vertalen in nationale wetgeving. Hoe dat er voor de waterschappen precies uit zal zien is nog afhankelijk van keuzes die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en ons parlement zullen maken. De contouren zijn wel duidelijk. Enkele voorbeelden zijn: De basis lozingseisen voor verwijdering van stikstof en fosfaat worden strenger en er komt een verplichting om microverontreinigingen te zuiveren op zeer grote rioolwaterzuiveringsinstallaties (groter dan 150.000 inwonerequivalenten) en voor rwzi's die lozen op gevoelig oppervlaktewater. In 2025 zullen we in beeld brengen wat de nieuwe wetgeving betekent voor onze rwzi's en de investeringen die moeten worden gedaan.

Nieuw belastingstelsel waterschappen

Met ingang van 1 januari 2026 verandert het belastingstelsel voor waterschappen. Hiermee heeft de Tweede Kamer ingestemd op 23 april 2024 en de Eerste Kamer op 4 februari 2025. Het nieuwe belastingstelsel biedt betere mogelijkheden om de kosten van het waterschapswerk in rekening te brengen bij de doelgroepen, die daarvan het meeste profijt hebben. Het stelsel gaat hierbij uit van gebiedsspecifieke kenmerken, zoals inwonerdichtheid en grondgebruik en het principe 'de vervuiler betaalt'. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar paragraaf 2.2.2. van de begroting 2025.

In 2024 heeft het waterschap zich actief voorbereid op de invoering van het nieuwe belastingstelsel. In 2025 vindt bestuurlijke besluitvorming plaats over de verdeling van kosten over de verschillende categorieën (gebouwd, ongebouwd, natuur en ingezetenen). De uitkomst hiervan zal verwerkt worden in een nieuwe kostentoedelingsverordening, die medio 2025 in inspraak zal liggen. Besluitvorming is voorzien in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 21 november 2025.

Wijziging verslaggevingsvoorschriften waterschappen

De verslaggevingsregels en regels voor de accountantscontrole zijn opgenomen in de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de ministeriële regeling 'Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen'. Deze verslaggevingsregels samen worden de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) genoemd. Gemeenten en provincies maken gebruik van vergelijkbare regelgeving, namelijk het Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten en provincies (BBV).

Het Ministerie van I&W heeft de Unie van Waterschappen advies gevraagd het BBVW te actualiseren en meer aan te laten sluiten bij de BBV in het kader van ontwikkelingen op het gebied van transparantie, vereenvoudiging en vergelijkbaarheid. Dit heeft geleid tot aanpassing van de verslaggevingsregels. Deze zijn van kracht met ingang van 2025. Veel van de wijzigingen hebben betrekking op het op een andere wijze of andere plek presenteren van informatie. De begroting 2025 is zoveel als mogelijk en bekend hierop ingericht.

Actualisatie verordeningen

Als gevolg van de gewijzigde verslaggevingsregels voor waterschappen en het verleggen van de rechtmatigheidsverantwoording van de accountant naar het College van Dijkgraaf en Heemraden (met ingang van 2025) zijn de verordeningen Financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 108 van de Waterschapswet) en de Controleverordening (artikel 109 van de Waterschapswet) gewijzigd. De gewijzigde verordeningen zijn in de vergadering van 25 februari 2025 door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

De belangrijkste wijzigingen in bijbehorende regelingen, kaders en protocol zijn:

- Het opnemen van de nieuwe verplichte paragrafen als assetmanagement en open overheid, de scheiding tussen de beleidsbegroting en financiële begroting en een meerjarenbegroting van vier jaar in plaats van drie jaar. Bij ons waterschap was dit al vier jaar;
- Met betrekking tot rechtmatigheidsverantwoording door het College van Dijkgraaf en Heemraden in plaats van de accountant gaat het vooral om afspraken tussen het Algemeen Bestuur en het College van Dijkgraaf en Heemraden over de verantwoordings- en rapportagegrens van de rechtmatigheidsverantwoording en het voorwaarden- en begrotingscriterium (artikelen 12 t/m 14 in de nieuwe verordening artikel 108).

Financiering landelijk programma HWBP

De kosten voor het HWBP worden voor 50% door het Rijk betaald en voor 50% door de 21 waterschappen. De gezamenlijke bijdrage aan het HWBP is jaarlijks € 450 miljoen (prijspeil 2023). De kosten zijn voor 90% subsidiabel (Rijk 50% en solidariteitsdeel waterschappen 40%). De overige 10% wordt in de vorm van een projectgebonden eigen bijdrage (PGEB) door het uitvoerende waterschap betaald.

Zoals toegelicht in eerdere B&V-documenten staat de financierbaarheid van het landelijk programma HWBP voor de periode 2026-2037 enorm onder druk. Dit komt omdat de kosten per kilometer dijkversterking zijn gestegen en er landelijk meer kilometers versterkt moeten worden op basis van de uitkomsten van de landelijke beoordelingsronde overstromingskans (LBO-1). Dit heeft in 2024 effect gehad op de programmering 2026-2037, waarin de planuitwerkings- en realisatiefasen van nieuw geprogrammeerde projecten niet zijn opgenomen.

De alliantiepartners hebben de afgelopen periode gesproken over dit financieringsvraagstuk. Om samen met de 21 waterschappen de continuïteit van het Hoogwaterbeschermingsprogramma te borgen, heeft het Algemeen Bestuur op 30 september 2024 ingestemd met het voorstel van de Unie van Waterschappen, om extra financiële middelen voor het HWBP voor de periode 2030-2036 beschikbaar te stellen middels de komende voorjaarsnota's, waarbij wordt uitgegaan van € 1,25 miljard in zeven jaar voor de 21 waterschappen gezamenlijk; onder de voorwaarden dat het Rijk dezelfde extra financiële bijdrage als de waterschappen levert en dat in 2024 en 2025 besluitvorming plaatsvindt over onderwerpen om als alliantie effectiever en efficiënter te worden. Landelijk is op 13 december 2024 in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen ingestemd met het voorstel tot extra financiering. Dit is middels een brief aan de minister bevestigd.

Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur op 30 september 2024 besloten om het voordeel uit de periode 2014-2022 op de Projectgebonden Eigen Bijdrage, gecijferd op € 8,4 miljoen, vrij te maken voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit is lijn met het besluit dat hierover is genomen in de landelijke commissie Waterveiligheid (CWV) op 4 oktober 2024.

Interne ontwikkelingen

Midterm review Kaderrichtlijn Water

In 2027 moeten alle EU-lidstaten voldoen aan de doelen die de Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt. Op Rijksniveau wordt gewerkt aan de Tussenevaluatie 2024. Doel van de evaluatie 2024 is om op basis van de actuele toestand van de waterkwaliteit een prognose te maken van het doelbereik 2027 en het resterend handelingsperspectief te bepalen voor het verbeteren van de waterkwaliteit. De tussenevaluatie bij Waterschap Rivierenland noemen we de midterm review.

Vanwege de inhoudelijke complexiteit van de KRW en de juridische risico's, is een AB-werkgroep gevormd. Deze werkgroep is in 2024 vijf keer bijeengekomen. In december 2024 heeft de werkgroep een breed gedragen advies uitgebracht aan het college dat vervolgens ook is overgenomen door het college. Het advies bevat een handelingsperspectief om in de periode 2025-2027 zo veel mogelijk te gaan voldoen aan de vereisten van de KRW en bevat een doorkijk voor de periode na 2027. In 2025 zal het Algemeen Bestuur hierover besluiten. Vervolgens zal de uitwerking en voortgang de komende drie jaar gerapporteerd worden als groot project aan het Algemeen Bestuur.

Midterm review (MTR) Waterbeheerprogramma 2022-2027

In 2021 heeft het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland het Waterbeheerprogramma 2022-2027 vastgesteld. We zitten nu op de helft van de planperiode. In het najaar van 2024 en begin 2025 is een midterm review uitgevoerd, om te bepalen of we op koers zitten en waar we eventueel moeten bijstellen.

Op 2 september 2024 is de voortgang per beleidsthema gepresenteerd aan het Algemeen Bestuur en zijn de beleidsontwikkelingen geschetst die nieuw zijn ten opzichte van 2021, zoals PFAS, water- en bodemsturend en NPLG (nationaal programma landelijk gebied). Op 9 december is het Algemeen Bestuur aan de hand van factsheets en varianten per beleidsthema verkennend in gesprek gegaan over de mogelijkheden om beleidsambities bij te stellen. Op 10 februari 2025 heeft het Algemeen Bestuur richting gegeven per beleidsthema. Dit is input voor het College van Dijkgraaf en Heemraden om de voorjaarsnota 2025 op te stellen. Besluitvorming over eventuele bijstellingen van beleidsambities door het Algemeen Bestuur vindt plaats op 20 juni 2025 als onderdeel van de besluitvorming over de voorjaarsnota 2025.

Proces kosten- en lastenontwikkeling langere termijn

Het Algemeen Bestuur heeft bij de behandeling van de voorjaarsnota 2024 aangegeven de mogelijkheden te willen onderzoeken om de kostenontwikkeling op termijn te beperken, zodat financiële ruimte wordt gecreëerd voor toekomstige ontwikkelingen. Om hier invulling aan te geven is een proces ingericht in samenhang met de MTR van het WBP, waarbij het bestuur in gesprek gaat over de mogelijkheden om beleidsambities bij te stellen en inzicht krijgt in de majeure ontwikkelingen op de middellange en langere termijn in relatie tot de schuldpositie, kosten- en lastenontwikkeling.

Eind augustus is een thema-avond gehouden over de opbouw van de begroting. Op 2 september en 9 december zijn als onderdeel van de midterm review van het WBP de mogelijkheden gepresenteerd om beleidsambities bij te stellen en is het bestuur hierover in gesprek gegaan. In de winterperiode van 2024-2025 is tevens inzicht gegeven in de majeure ontwikkelingen HWBP, KRW, A5H, richtlijn stedelijk afvalwater en een eerste doorkijk in de vervangingsopgave van onze assets/ infrastructuur. Dit alles als input voor de richtinggevende thema-avond op 10 februari 2025. De resultaten van dit proces zijn input voor de voorjaarsnota 2025.

Vooruitlopend hierop is in de begroting 2025 de post onvoorzien reeds verlaagd naar € 0,5 miljoen. De doelmatigheidsdoelstelling van € 0,4 mln. in 2025 (oplopend naar 2 mln. in 2029) is voor 2025 structureel ingevuld. Tot slot heeft het Algemeen Bestuur besloten om de legesdekking te verhogen.

Implementatie assetmanagement

Een belangrijke doelstelling uit het bestuursprogramma 'Aan de slag met water', waaraan in deze bestuursperiode invulling wordt gegeven, is de implementatie van assetmanagement. In 2024 is de formatie op assetmanagement ingevuld en zijn er flinke stappen gezet in deze manier van werken. Onze ambities, regelgeving, ontwikkelingen in de omgeving en veroudering van onze assets vragen om een integrale afweging van de maatregelen op die assets. Dat is wat we bij elkaar brengen in de lange termijn assetplanning, afgekort LTAP. De LTAP's zijn inmiddels beschikbaar voor de vier waterschapstaken en zullen de komende jaren nog verder worden doorontwikkeld.

Tijdens de commissievergaderingen van maart 2025 wordt een eerste beeld gegeven van wat er nodig is per waterschapstaak op de middellange (tot 2030) en lange termijn (tot 2045). Dit beeld zal de komende jaren steeds verder worden aangescherpt. Haalbaarheid en maakbaarheid, geredeneerd vanuit de interne capaciteit en capaciteit in de markt, blijft hierbij een uitdaging.

Aanpak werkvoorraad vergunningen en meldingen

Vanaf 2021 is een grote toename aan aanvragen en meldingen (>30%) en bijkomende taken (zoals vooroverleg, advisering) geconstateerd. In combinatie met de invoering van Omgevingswet, heeft dit geleid tot een hoge werkvoorraad. Dit heeft oplopende doorlooptijden en het stagneren van advisering en vooroverleg tot gevolg. Hierdoor worden burgers en bedrijven niet meer bediend zoals gewenst. Deze toename is overigens een landelijk beeld. Om dit het hoofd te bieden en burgers en bedrijven weer juist te kunnen bedienen, aan wettelijke termijnen te voldoen en de werkdruk voor de medewerkers behapbaar te houden, was het noodzakelijk om in te grijpen. Hiervoor is in 2021 een plan van aanpak opgesteld, dat op hoofdlijnen bestaat uit twee stappen.

De eerste stap is extra capaciteit aantrekken om het toegenomen aantal aanvragen, meldingen en adviezen te verwerken. Dit is, ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, ingevuld. Het effect hiervan wordt merkbaar: werkaanbod en capaciteit zijn in balans en de werkvoorraad loopt niet verder meer op. Omdat het hoge aanbod structureel van aard is, mede door landelijke ontwikkelingen als de energietransitie, Omgevingswet en de woningbouwopgave, is in de begroting 2024 extra capaciteit opgenomen. Deze kosten worden grotendeels gedekt door extra legesinkomsten.

Ook stap twee uit het plan van aanpak is doorgevoerd. Dit betreft een optimalisatie van het vergunningenproces. Optimalisatie is overigens nooit af. Ook modernisering (digitalisering, robotisering) en het 'werken in de geest van de Omgevingswet' zijn hier onderdeel van. Met de optimalisatie en de extra capaciteit is de balans weer hersteld. Inmiddels wordt meer dan 50% van het aantal zaken weer binnen de daarvoor gestelde termijnen verwerkt. De verwachting is dat we gedurende 2025 weer dichterbij de bestuurlijke doelen en wettelijke termijnen komen.

Voortgang grote projecten / programma's

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In 2014 is het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) van start gegaan. Het doel is om te zorgen dat in 2050 alle primaire keringen voldoen aan de waterveiligheidsnorm.

Waterschap Rivierenland werkt voortvarend aan projecten in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De projecten Gorinchem-Waardenburg (GoWa) en Tiel-Waardenburg (TiWa) bevinden zich in de uitvoeringsfase. Wolferen-Sprok en Stad Tiel zijn eind 2024 opgeleverd en worden in 2025 administratief afgerond. Het project Neder-Betuwe (NeBe) heeft in 2024 het einde van de planuitwerkingsfase genaderd en zal in 2025 over moeten gaan tot realisatie. Het project Sprok - Sterreschans - Heteren (SSH) heeft de laatste voorverkenningen afgerond en het project Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen (SAFE) is afgelopen jaar succesvol aanbesteed en bevindt zich nu in de planuitwerkingsfase. Verder is eind 2024 het eerste project aan de Zuidelijke Waaldijk, Beren-Woudrichem gestart en is gewerkt aan het uitwerken van de aanpak voor de Zuidelijke Waaldijk. De verkenning van de projecten op de Zuidelijke Waaldijk start onder meer door middel van grondonderzoeken en veiligheidsanalyses. Die zijn eind 2024 in gang gezet en zullen naar verwachting in 2026 zijn afgerond.

Het programma ligt - met de lopende projecten - op schema om de doelstelling '20% van de primaire waterkeringen is in 2027 versterkt conform wettelijke norm' te behalen (conform WBP 2022-2027). De projecten in uitvoering verlopen vooralsnog conform planning en blijven binnen budget.

Bij Neder-Betuwe zijn in de voorbereidende fase reeds aanzienlijke vertragingen opgetreden. Het project loopt in de afronding van de planuitwerking aan tegen discussies over de gevolgen van regelgeving op het gebied van stikstof, eisen vanuit de natuur en de subsidiabiliteit vanuit het landelijk HWBP die het project kunnen weerhouden tot het overgaan op realisatie. Ook door interne factoren (met name beschikbaarheid van personeel) zijn er risico's op vertraging. Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt is dit een risico voor alle projecten.

Er zijn in 2023 en 2024 vijf nieuwe Waterschap Rivierenland-projecten toegelaten op het landelijk programma: allemaal onderdeel van de zuidelijke Waaldijk. Het gaat om ca. 40 km te versterken waterkeringen. Vooralsnog staan alleen de verkenningsfasen op het programma, als gevolg van het landelijk budgettekort. Voor de planuitwerkings- en realisatiefasen is nog geen budget beschikbaar. Om de volledige opgave langs de Zuidelijk Waaldijk te programmeren moeten nog twee ingangstoetsen worden doorlopen.

Oormerken 10% PGEB

Onderdeel van de financiering van het HWBP is dat waterschappen die versterkingen van primaire waterkeringen uitvoeren op basis van voorcalculatie 90% subsidie krijgen en zelf een projectgebonden bijdrage (PGEB) van 10% bijdragen. Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland heeft - in navolging van het landelijk bestuur - in 2023 besloten dat wanneer de 10% PGEB niet wordt gerealiseerd (bijv. door meevallers), de betreffende middelen geoormerkt blijven voor volgende projectfasen in het HWBP. Dit besluit heeft betrekking op de afgesloten projectfasen in 2023 en volgende jaren. In 2024 zijn er geen projectfasen afgesloten.

Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H)

Nieuwe Waarden Alblasserwaard

In 2024 zijn voorbereidende werkzaamheden op de realisatiefase uitgevoerd, waaronder het opstellen van het projectbesluit/MER. Ook zijn er voor verschillende objecten voorlopig ontwerpen opgeteld. In de voorbereiding op de aanbesteding van een 2-fasen contract en daarmee de overgang

naar een nieuwe projectfase, is een review uitgevoerd. Hieruit volgde een aantal verbetermaatregelen die in 2024 zijn uitgevoerd, waaronder:

- Projectorganisatie en sturing aangepast richting volgende fase
- SSK-ramingen opgesteld en gereviewd (second opinion) voor volledige project
- Planning opgesteld en gereviewd, incl. realistische doorlooptijden

Overige werkzaamheden in voorbereiding op het 2-fasencontract die zijn uitgevoerd:

- Marktconsultatie
- Scope en ontwerpeisen nader gespecificeerd

Voor de nieuwe spoorbrug over het boezemkanaal en de direct ernaast gelegen nieuwe brug Parallelweg is een overdrachtdossier aan ProRail opgeleverd. Daarmee is de studiefase afgerond en start binnenkort de contractfase voor dit werk. Dit wordt door ProRail opgepakt i.v.m. haar wettelijke bevoegdheid om als enige partij werken aan het spoor op te mogen dragen.

Op het gebied van grondverwerving is veel resultaat geboekt in 2024. Inmiddels beschikt het waterschap over 78% van gronden benodigd voor de realisatie van de maatregelen. Met de Gasunie is een projectovereenkomst gesloten voor verlegging van de gastransportleiding onder het nieuwe boezemkanaal. De gesprekken met Stedin over de verlegging van twee hoogspanningskabels zijn in een vergevorderd stadium.

In het najaar 2024 is de commissie Watersysteem geïnformeerd over de ontwikkelingen t.a.v. stijgende kosten en uitloop in de planning. Op 20 januari 2025 is het beeld verder toegelicht in aanloop naar de ambitediscussie binnen het Algemeen Bestuur op 10 februari 2025.

Graafstroom

De planuitwerking voor het project Graafstroom is nagenoeg afgerond. Hiermee wordt de realisatie van het afsluitmiddel in de Graafstroom en het verplaatsen van het gemaal voor polder Laag-Blokland voorbereid. De start van de realisatie staat gepland voor begin 2025.

Kadeverbetering tranche 1

In het project 'kadeversterking 1e tranche' worden de deeltrajecten gefaseerd ontworpen en gerealiseerd. In 2024 zijn twee deeltrajecten in uitvoering gebracht (Peursumsche Vliet en hoogteopgave). De hoogteopgave is, conform planning, in 2024 afgerond. De realisatie van de Peursumsche Vliet loopt naar verwachting tot medio 2027. De Definitief Ontwerpen voor zowel het Achterwaterschap als de Dwarsgang, Kromme Elleboog en Smoutjesvliet zijn nagenoeg gereed. In 2024 zijn langs de Dwarsgang diverse gronden minnelijk verworven en is het ruilplan voor Achterwaterschap en Dwarsgang verder uitgewerkt. De Samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de aanleg van de ecologische verbindingszone (EVZ) met de Provincie Zuid-Holland is herzien op basis van de vrijwillige grondverwerving. Eind 2024 is het Projectbesluit voor Kade Kortland opgesteld, deze wordt ter inzage gelegd. Voor Zouweboezem zal een MER besluit doorlopen moeten worden, hiervoor is het Initieel Ontwerp opgesteld en afgerond.

Kadeverbetering 2e tranche

Er is een voorverkenning naar de kadeversterking 2e tranche (bebouwde kades) uitgevoerd. Deze voorverkenning anticipeert op de 12-jaarlijkse toetsing van de regionale keringen die in 2024 is afgerond. Het onderzoeksprogramma voert onderzoek uit om het toetsoordeel verder aan te scherpen, o.a. voor de nieuwe toetssporen en de onderdelen met oordeel "nader onderzoek". Daarna wordt een nieuwe programmering van deze opgave opgesteld. Dit zal leiden tot een scope afbakening van de te versterken trajecten en trajecten waar een ander vervolg aan wordt gegeven. Hiervoor wordt de planafstemming en samenwerking met andere beheerders (kabels en leidingen, wegen) opgezocht. Dit zal leiden tot nieuwe bestuurlijke afspraken over de termijn voor het op orde brengen van de opgave.

Centralisaties rwzi's Noord

Het project Centralisatie Noord is per mei 2024 gereed en is hiermee ten einde.

Realisatie modificaties rwzi Arnhem

Voor project 'Realisatie modificaties rwzi Arnhem' heeft er in februari 2024 een aanbesteding plaatsgevonden waarop geen inschrijvingen zijn gedaan door marktpartijen. De gevolgen die dit met zich meebrengt zijn in een impactanalyse vastgelegd. Daaruit zijn de nodige maatregelen bepaald om de bestaande rwzi Arnhem langer operationeel te houden, ten gevolge van de vertraging. Er heeft een marktconsultatie plaatsgevonden ter input voor een gewijzigde marktbenadering. De uitvraag is aangepast naar een tweefasencontract. De aanbesteding zal in mei 2025 plaatsvinden.

In bouwteamverband zal het ontwerp definitief worden gemaakt en zal aansluitend de realisatiefase volgen. Begin 2029 zal het project in zijn geheel operationeel zijn.

Herinrichting J.U. Smit gemaal

Naar aanleiding van een AB-besluit in 2019 is de afgelopen jaren het JU Smitgemaal grootschalig technisch en bouwkundig gerenoveerd. De renovatie bood de kans om in het J.U. Smitgemaal een educatieve belevingsruimte te realiseren, gericht op modern waterbeheer. Dit is een mooie aanvulling op het historische verhaal van de naastgelegen molens in Kinderdijk. In deze toekomstige ruimte richten we ons op groepen. Het doel is het vergroten van het waterbewustzijn en de zichtbaarheid van Waterschap Rivierenland. Samen met Stichting Wereld Erfgoed Kinderdijk (SWEK) bekijken we in 2025 hoe we deze ruimte kunnen inrichten. De SWEK is de aangewezen organisatie om subsidies via derden te verkrijgen. De tweede verdieping met het panoramische uitzicht wordt ingericht als multifunctionele ruimte. Met een creatieve inrichting kan de ruimte op de tweede verdieping als 'breakout room' een aanvulling zijn op de meer zakelijk ingerichte vergaderzaal op de eerste verdieping. De multifunctionele ruimte zal ook beschikbaar worden gesteld aan derden. De planvorming en de uiteindelijke inrichting van de tweede verdieping wordt gedaan door het waterschap. Naar verwachting start het inrichten in 2025.

Digitale transformatie

We worden steeds afhankelijker van digitale systemen. Inmiddels kunnen we onze bedrijfsprocessen niet meer zonder deze systemen uitvoeren. Samenhangend met die ontwikkeling constateren we dat de kwetsbaarheid mede door cyberdreiging toeneemt. Dit heeft ertoe geleid dat er in de watersector afspraken zijn gemaakt om te voldoen aan de BIO en de CSIR (1) om de overheid weerbaarder te maken voor cyberdreiging. In 2021 hebben we plannen gemaakt om enerzijds te voldoen aan de BIO, met name gericht op de kantoorautomatisering. Anderzijds aan de CSIR, met name gericht op procesautomatisering. Deze plannen worden uitgevoerd in de periode 2022 t/m 2025. In 2022 zijn belangrijke stappen gezet om te voldoen aan de geschetste normen. Met name op het gebied van kantoorautomatisering. In 2023 is gewerkt aan de fysieke beveiliging. Hieronder valt het netwerk en de bewaking van procesautomatisering voor al onze installaties en objecten in het veld. In 2024 zijn er audits uitgevoerd om de naleving van de BIO te controleren. Daarnaast zijn de voorbereidingen voor NIS2 gestart.

Naast aandacht voor informatieveiligheid, zijn in 2024 diverse vernieuwingen doorgevoerd en opgeleverd. Hierbij valt te denken aan: digitale werkplek (Modex), samenwerkingsomgeving, projecten-

¹ De BIO (baseline informatiebeveiliging overheid) is een vertaling van een aantal normen naar concrete maatregelen die verplicht door alle bestuurslagen moeten worden nageleefd. De CSIR (cybersecurity implementatierichtlijn objecten) is een vertaalslag en specifieke invulling door Rijkswaterstaat in samenwerking met de waterschappen van de relevante beheersdoelen en beheersmaatregelen uit de BIO en de Checklist beveiliging van objecten.

en objectenportaal en een zaakstelsel. Ook loopt het traject voor Digitale Dienstverlening voor Burgers en Bedrijven (DDBB). Dit heeft als doelen toegankelijkheid en een transparante overheid. Het zal zijn afronding in 2025 kennen. Het project PPS (professionalisering programma- en projectsturing) is afgerond, de restpunten zijn overgedragen aan de beheerorganisatie. Naast dashboards en tooling heeft dit programma ook historie van projectenplanning en financiën (FP&A) opgeleverd in PowerBI.

De personele bezetting van het CIO Office (CIOO) is op orde gebracht. Dit zorgt ervoor dat de relatie met de verbonden partij Het Waterschapshuis (HWH) een impuls heeft gekregen, onder andere door gezamenlijke informatiesessies te organiseren. Het AI-Kompas is vastgesteld als richtinggevend kader voor AI-toepassingen binnen Rivierenland. Het CIOO is gestart met de visievorming voor de Digitale Transformatie voor de periode 2025-2029 op basis van de Vaarkaat. Deze visie is omgezet naar doelen en interventies.

Vooruitblik 2025

In 2025 wordt de visie voor de digitale transformatie uitgewerkt in een strategie voor de periode 2025-2029. Doel is een gedigitaliseerd en toekomstbestendig waterschap. In de strategie houden we rekening met ontwikkelingen als risicobeheersing van assets, het streven naar een efficiëntere inzet van middelen, veranderingen in het personeelsbestand en de effecten van klimaatverandering.

In 2025 zetten we in op verdere professionalisering van het portfoliomanagement voor de gehele informatievoorziening van Waterschap Rivierenland. We verhogen de doelmatigheid van projecten op het portfolio, vergroten de transparantie van ons handelen en pakken productontwikkeling proactief op. Een onderdeel hiervan is de vertaling van het AI-Kompas naar uitgangspunten en concrete initiatieven. Daarnaast werken we aan het opzetten van een dataplatform.

Ook zal in 2025 procesautomatisering en de implementatie van CSIR worden voortgezet en afgerond. Deze projecten zijn cruciaal om de weerbaarheid tegen cyberdreigingen verder te versterken. Tegelijkertijd ook om te voldoen aan toekomstige eisen en normen, zoals de NIS2. Daarnaast wordt er gewerkt aan het bereiken van een volwassenheidsniveau 4 op een schaal van 5 door middel van audits op de normen BIO en CSIR en de daaruit voortvloeiende bevindingen en verbeteracties.

Ontwikkelingen m.b.t de financiële uitgangspunten

Schuldpositie

Een robuuste financiële huishouding maakt het voor het waterschap mogelijk om ook op de lange termijn de wettelijke taken uit te voeren tegen maatschappelijk aanvaardbare lasten. Een graadmeter voor deze robuustheid is de schuldpositie van het waterschap.

Indicator schuldpositie: Netto schuld/ belastingopbrengsten

De belastinginkomsten geven in belangrijke mate aan hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De netto-schuldquote geeft aan hoe lang er nog belasting moet worden geïnd om de schuld te elimineren na opheffing van het waterschap. De omvang van de indicator is een keuze voor ieder waterschap. Het is niet de bedoeling om de indicator als een hard kengetal te hanteren, maar veel meer om aan de hand ervan de ontwikkeling van de schuldpositie in meerjarenperspectief te kunnen beoordelen.

Als indicator gebruiken we de volgende bandbreedtes:

- < 250% acceptabel
- 250 – 300% aandacht vereist
- > 300% bijsturing overwegen

Ontwikkeling schuldpositie Waterschap Rivierenland

Op basis van de jaarrekening daalt de schuldquote per 31-12-2024 naar circa 214%. De schuldquote ontwikkelt zich gunstiger dan verondersteld bij de begroting 2024. Dit wordt veroorzaakt door het voordelig resultaat 2024 en de hogere belastingopbrengst in 2024.

In onderstaande tabel is de netto schuld van het waterschap afgezet tegen de verwachte netto belastingopbrengst van de betreffende jaren (belastingopbrengst inclusief kwijtschelding en oninbaar).

Jaar	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Netto schuld	505	540	514
Netto belastingopbrengst	226	237	240
Schuldquote	224%	228%	214%

(bedragen x € 1 miljoen)

De netto schuld is opgebouwd uit langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva. Netto schuld = Vaste schuld + (netto vlottende schuld + overlopende passiva – kortlopende vorderingen – kortlopende uitzettingen – liquide middelen – overlopende activa)

In onderstaande tabel is de netto schuld uitgesplitst naar langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva.

Jaar	Begroting 2024	Rekening 2024
Langlopende schuld	761	761
Saldo vlottende activa en passiva	-221	-247
Netto schuld	540	514

(bedragen x € 1 miljoen)

Uitgangspunten vergeleken

Onderstaand zijn de in de begroting 2024 gehanteerde uitgangspunten afgezet tegen de realisatie 2024.

Korte rente

Ter bestrijding van de opgelopen inflatie heeft de ECB met ingang van september 2022 de deposito-rente in een aantal stappen verhoogd van -0,5% naar 4,0% in december 2023. De inflatie is in de loop van 2024 als gevolg hiervan gedaald. Vanaf medio 2024 heeft de ECB de beleidsrente vervolgens in een aantal stappen verlaagd naar 2,75% in januari 2025.

De rentevergoeding die het waterschap ontvangt over het saldo op de schatkistrekening is als gevolg van de besluiten van de ECB in de loop van 2024 gedaald van 3,9% in juni 2024 naar 2,9% in december 2024.

Lange rente

In de begroting 2024 is als uitgangspunt voor rente voor langlopende leningen 4,0% opgenomen. De rente op langlopende leningen met een looptijd van 10 jaar is als gevolg van de doorgevoerde renteverlagingen door de ECB in de loop van 2024 verlaagd. De 10-jaars rente voor de publieke sector bedraagt momenteel circa 3,0% (feb 2025).

Naar verwachting zal de lange rente in 2025 rond de 3% liggen om na het realiseren van de inflatiedoelstelling met ingang van 2026 verder te dalen naar 2,3%.

Inflatie

De prijsstijging van goederen en diensten in Nederland volgens de HICP was in 2024 gemiddeld 3,2% (bron CBS), daar waar in de begroting 2024 3,6% is gehanteerd.

Loonontwikkeling

Het uitgangspunt voor de loonontwikkeling 2024 is bij de begroting 2024 gebaseerd op de Macro Economische verkenningen van september 2023 en bedroeg 5,6%. Kort na de vaststelling van de begroting 2024 is in januari 2024 een nieuwe Cao voor waterschappen met een looptijd tot 1 januari 2025 tot stand gekomen. De hierin opgenomen structurele loonontwikkeling bedroeg eveneens 5,6%. Omdat een deel van de overeengekomen loonstijging pas heeft plaatsgevonden per 1 juli 2024 en in de begroting rekening was gehouden met 5,6% voor heel 2024, heeft de Cao geleid tot een incidenteel voordeel in 2024.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage in 2024 bedraagt 5%. Het ziekteverzuimpercentage 2024 is iets gestegen ten opzichte van 2023 (4,9%) en ligt iets lager dan in 2022 (5,3%). Het percentage van 2024 ligt ruim onder het CBS-percentage voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (6,0% in 2024).

Projectrealisatie

De projectrealisatie is een financiële indicator, waarmee beoordeeld kan worden in hoeverre de gerealiseerde kosten van de projecten afwijken van de begrotingsramingen voor het jaar 2024. In 2024 bedragen de gerealiseerde projectkosten € 276 miljoen. Begroot was € 267 miljoen. Het totale realisatiepercentage bedraagt 102,3%. Daarmee ligt dit totale percentage binnen de bestuurlijk vastgestelde bandbreedte van 90% - 110% en ruim boven het voortschrijdend gemiddelde van de voorgaande 10 jaar van circa 90%.

Het programma Waterveiligheid heeft door de omvang (ca 77% van het totaal van 267 miljoen) een grote impact op het totaal van de projectrealisatie. Dit programma is uitgekomen op 109,3%. Dit is onder andere het gevolg van het dijkversterkingsproject Wolferen-Sprok, dat een jaar eerder wordt

opgeleverd dan gepland. Het programma Wegen is met € 2,5 miljoen het programma met de laagste opgave en is met 106% ook binnen de bandbreedte uitgekomen.

De programma's Watersysteem (87,4%), Waterketen (54,6%) en Middelen (74,2%) zijn onder de bandbreedte uitgekomen. Het lagere percentage bij Watersysteem wordt met name veroorzaakt door minder uitgaven voor kadeversterking 1^e tranche, natura 2000 krw, aanleg natuurvriendelijke oevers en renovatie van stuwen. Het lagere percentage bij waterketen wordt voornamelijk veroorzaakt door de vertraging in de modificatie rwzi Arnhem Zuid (geen inschrijving op de aanbesteding). De reden voor de lagere realisatie bij het programma middelen is het project huisvesting hoofdkantoor. Het project ligt weliswaar op schema maar diverse uitgaven zijn doorgeschoven naar 2025.

1.4 Exploitatieresultaat 2024

Inleiding

Het exploitatieresultaat 2024 van € 8,3 miljoen voordelig wordt beïnvloed door mutaties op reserves (mutaties op de balans) en door mutaties op de exploitatie van incidentele en structurele aard. In onderstaand overzicht is het exploitatieresultaat weergegeven voor en na de invloed van reserves.

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024
Exploitatieresultaat (voor inzet reserves)	20,0	6,3	15,0
<i>Toevoegingen aan reserves:</i>			
- egalisatiereserve zuiveringsheffing	-2,6	0,0	0,0
- bestemmingsreserve baggeren Linge	-0,1	-0,1	-0,1
- bestemmingsreserve afschrijving HWBP	-8,4	-11,0	-11,0
Subtotaal	-11,1	-11,1	-11,1
<i>Onttrekkingen aan reserves:</i>			
- egalisatiereserve watersysteemheffing	1,5	2,6	2,6
- egalisatiereserve zuiveringsheffing	0,0	0,1	0,1
- egalisatiereserve wegenheffing	0,6	0,7	0,7
- bestemmingsreserve afschrijving HWBP	0,0	0,8	0,5
- bestemmingsreserve onderh. primaire waterkeringen	0,4	0,0	0,0
- bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie Aquon	0,2	0,3	0,3
- bestemmingsreserve wegwerken achterstanden bedrijfsvoering	0,2	0,2	0,3
Subtotaal	2,9	4,7	4,5
Resultaat na mutaties reserves	11,8	0,0	8,3

(Bedragen x € 1 mln.)

In de "Staat van reserves en voorzieningen" (bijlage 4) wordt een nadere toelichting gegeven op de mutaties van de reserves.

Belangrijke afwijkingen t.o.v. begroting incl. wijzigingen (toelichting resultaat op hoofdlijnen)

Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Afwijking Rekening 2024	
Programma Waterveiligheid	36,5	36,2	36,2	0,0	V
Programma Watersysteem	74,2	74,0	73,9	0,1	V
Programma Waterketen	69,1	69,1	71,7	-2,6	N
Programma Wegen	7,5	7,5	7,2	0,3	V
Programma Middelen	58,4	59,0	59,9	-0,9	N
Dekkingsmiddelen	0,7	0,5	-6,3	6,8	V
Belastingopbrengsten	-242,8	-242,8	-247,5	4,6	V
Ottrekking egalisatiereserves	-3,4	-3,4	-3,4	0,0	
Totaal	0,0	0,0	-8,3	8,3	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Waterveiligheid

·	Lagere ottrekking BR afschrijving HWBP i.v.m. later afronden projectfasen (i)	0,3	N
·	Nadelig aanbestedingsresultaat maaionderhoud Alblasserwaard/Beneden Linge (s) en schoonmaken steenbekledingen (i)	0,2	N
·	Personeels- en afdelingskosten: lagere salariskosten en afdelingskosten door voordelig effect van de Cao en vacatureruimte. Hiertegenover staan lagere opbrengsten van interne uren HWBP door vacatureruimte en langdurig ziekteverzuim (i). Per saldo:	0,3	N
·	Lagere advieskosten toetsing regionale keringen als gevolg van capaciteitsproblemen (i)	0,2	V
·	Lagere uitgaven diverse onderhoudsbudgetten (i)	0,2	V
·	Lagere kosten i.v.m. herprioritering werkzaamheden programmamanagement HWBP (i)	0,1	V
·	Lagere afschrijving als gevolg van lagere projectrealisatie 2023 (i)	0,1	V
·	Per saldo overige kleine voor -en nadelen (i)	0,2	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Watersysteem

·	Hogere kosten elektra in verband met afwikkeling 2023 (i)	0,6	N
·	Aanbestedingsresultaat maaionderhoud regio Alblasserwaard/Beneden Linge en regio Altena/Bommelerwaard (s)	0,3	N
·	Kosten herstel afschuiving kade Groot-Ammers (i)	0,1	N
·	Voordelige eindafrekening AQUON over 2023 (i)	0,2	V
·	Waterlopen: minder uitgaven onderhoud vanwege personeelskrapte bij externe leveranciers (i)	0,2	V
·	Vertraging uitvoering project BOS (beslissing ondersteunend systeem) vanwege capaciteitsproblemen, verschuiving naar 2025/2026 (i)	0,1	V
·	Vaarwegen: hogere provinciale bijdragen als gevolg van meerjarige indexatie (s)	0,2	V
·	Personeels- en afdelingskosten: lagere salariskosten en afdelingskosten door voordelig effect Cao en vacatureruimte en lagere opbrengst geactiveerde uren (i). Per saldo:	0,0	-
·	Per saldo overige voor- en nadelen (i)	0,4	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Waterketen

·	Hogere onderhoudskosten a.g.v. storingen o.a. rwzi Arnhem, Sleeuwijk, Tiel, Papendrecht en Groot Ammers (i)	0,8	N
·	Hogere kosten elektra door daling terugleververgoeding (i/s)	0,5	N
·	Hogere chemicaliënkosten a.g.v. hoge inflatie en schaarste Europese markt en toename inzet overige chemicaliën, om verstopping door struvietvorming te voorkomen en fosfaat te binden (s)	0,5	N
·	Hogere onderhoudskosten voor instandhouding waterketenobjecten in 2024 (LTAP Waterketen) (i)	0,4	N
·	Tijdelijke maatregelen (camera)beveiliging zonneparken (i)	0,4	N
·	Oplossen overschrijding stikstofeis rwzi Arnhem (i)	0,2	N
·	Definitieve aanslag Rijksheffing 2023 is hoger uitgevallen a.g.v. hoge neerslag in 2023 (i)	0,2	N
·	Lagere slibverwerkingskosten door minder slibafzet a.g.v. verbetering ontwateringsgraad Energiefabriek West (EFW) en verwerking Culemborgs slib op EFW (0,3V). Hiertegenover staan hogere transportkosten i.v.m. verwerking Culemborgs slib op EFW (0,2N) (i)	0,1	V
·	Personeels- en afdelingskosten: lagere salariskosten en afdelingskosten door voordelig effect Cao en vacatureruimte en lagere opbrengst geactiveerde uren (i). Per saldo:	0,1	V
·	Per saldo lagere gasopbrengsten door daling gasprijzen en afname vraag naar groengascertificaten (0,4 N) en toename gasproductie (0,1 V) (s)	0,3	N
·	SDE-subsidie zonneparken: compensatie voor lagere terugleververgoeding (i)	0,3	V
·	Per saldo overige voor- en nadelen (i)	0,2	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Wegen

·	Aanbestedingsresultaat maaionderhoud regio Alblasserwaard/Beneden Linge (s)	0,2	N
·	Opruimen bomen en takken n.a.v. stormschade voorjaar en zomer 2024 (i)	0,1	N
·	Herbepanting bomen regio Vijfheerenlanden en opknappen kade Kortland te Oud-Alblas (i)	0,1	N
·	De aanschaf van twee zoutstrooiers is doorgeschoven van 2024 naar 2026 (i)	0,1	V
·	Lagere uitgaven onderhoud wegen en wegbermen vanwege personeelskrapte bij externe leveranciers (i)	0,1	V
·	Ontvangen subsidie vanuit de provincie Utrecht voor de aanleg van grasbetontegels en verkeersdrempels (i)	0,2	V
·	Afrekening kosten gladheidsbestrijding met de gemeente Molenlanden periode 2020-2023 (i)	0,1	V
·	Per saldo overige voor- en nadelen (i)	0,2	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Middelen

·	Actualisatie raming voorziening voormalig bestuur (i)	1,2	N
·	Toename kosten hard- en software door toename formatie (0,4 N), vertraging overgang naar moderne werkplek Modex (0,5 N), extra kosten inhuur derden (0,1 N) (i/s)	1,0	N
·	Kosten calamiteiten: effluentleiding rwzi Nijmegen-Weurt (0,3 N) / Hoogwaterperiode winter 2024 (0,3 N) / Wateroverlast jan 2024 (nieuwe motor Kolffgemaal) (0,3 N) / Stroomuitval rwzi Sleeuwijk (0,4 N) / Afwikkeling calamiteit ICT-serveruitval 2022 (0,3 V) / Lagere kosten hoogwateroefening HOWARI (0,1 V) (i)	0,9	N
·	Eindafrekening bijdrage 2023 en 2024 BSR (i)	0,8	V
·	Eindafrekening bijdrage 2023 het Waterschapshuis en minder uitgaven aan begrote initiatieven door gebrek aan capaciteit (i)	0,5	V
·	Hogere legesopbrengst door meer legesaanvragen in het hoge tarief (s)	0,3	V

·	Lagere kapitaallasten a.g.v. lagere projectrealisatie 2023 (i)	0,2	V
·	Personeels- en afdelingskosten: lagere salariskosten en afdelingskosten door voordelig effect Cao en vacatureruimte. Hiertegenover staan lager opbrengsten van interne uren HWBP door vacatureruimte en langdurig ziekteverzuim (i). Per saldo.	0,1	V
·	Overige kleine voor- en nadelen per saldo (i)	0,3	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Dekkingsmiddelen

·	Resultaat kwijtschelding (0,4N) en oninbaar (0,5N) (i)	0,9	N
·	Renteopbrengst over voordelig saldo in rekening-courant bij schatkist (i)	5,3	V
·	Vrijval stelpost inflatie begroting 2024 (i)	1,0	V
·	Vrijval post Onvoorzien (i)	0,7	V
·	Hogere dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank (s)	0,4	V
·	Rentebaten eigen financieringsmiddelen (i)	0,3	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Opbrengst Waterschapsbelastingen

·	Resultaat voorgaande jaren met name bij ingezetenen, zuiveringsheffing en watersysteemheffing gebouwd (i/s)	2,3	V
·	Resultaat heffingsjaar 2024 met name bij zuiveringsheffing bedrijven, verontreinigingsheffing bedrijven en watersysteemheffing gebouwd (i/s)	2,3	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Exploitatieresultaat per taak

Het voordelig exploitatieresultaat van € 8,3 miljoen is als volgt over de taken verdeeld:

• Watersysteem	€ 6,2 mln. (V)
• Zuivering	€ 1,7 mln. (V)
• Wegen	€ 0,4 mln. (V)
Totaal	€ 8,3 mln. (V)

1.5 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

Lasten		
Programma Waterveiligheid		
- Lagere advieskosten toetsing regionale keringen	0,2	V
- Herprioritering werkzaamheden programmamanagement HWBP	0,1	V
Programma Watersysteem		
- Herstel afschuiving kade Groot-Ammers	0,1	N
- Uitvoering project BOS (beslissing ondersteunend systeem)	0,1	V
Programma Waterketen		
- Storingen o.a. rwzi Arnhem, Sleeuwijk, Tiel, Papendrecht en Groot Ammers	0,8	N
- Stikstof-eis rwzi Arnhem	0,2	N
Programma Wegen		
- Opruimen bomen en takken n.a.v. stormschade	0,1	N
- Herbeplanting bomen regio Vijfheerenlanden en opknappen kade Kortland te Oud-Alblas	0,1	N
- Doorschuiven aanschaf van twee zoutstrooiers van 2024 naar 2026	0,1	V
Programma Middelen		
- Dotatie aan de voorziening voormalig bestuur	1,2	N
Totaal incidentele lasten	2,0	N

Baten		
Programma Wegen		
- Subsidie provincie Utrecht aanleg van grasbetontegels en verkeersdrempels	0,2	V
Totaal incidentele baten	0,2	V

(Bedragen € x 1 mln.)

1.6 Uitgaven direct ten laste van voorzieningen

Uitgaven ten laste van een voorziening, voor zover deze wordt aangewend voor het doel waarvoor deze is gevormd, worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en derhalve niet in de exploitatie verantwoord. De volgende uitgaven zijn in 2024 ten laste van voorzieningen gebracht:

• Voorziening baggeren Uitgaven ter dekking van de baggerkosten	7,4
• Voorziening onderhoud wegreconstructies Uitgaven ter dekking van de kosten voor wegreconstructies	2,3
• Voorziening pensioen voormalige bestuurders Uitgaven pensioenen voormalige bestuurders	0,5
• Voorziening PBB Uitgaven i.h.k.v. persoonsgebonden basis budget	0,2
• Voorziening baggeren wegsloten Uitgaven ter dekking van de baggerkosten	0,1
• Voorziening Meerjarenonderhoudsplan Blomboogerd Uitgaven ter dekking van onderhoudskosten kantoor Blomboogerd	0,1
Totaal uitgaven ten laste van voorzieningen	10,6

(Bedragen x € 1 mln.)

1.7 Waterschapsbelastingen

Het resultaat op belastingopbrengsten inclusief kwijtschelding, oninbaar en afwikkeling oude belastingjaren bedraagt circa € 3,7 miljoen voordelig volgens onderstaande specificatie.

Heffingsjaar 2024

Belastingsoorten	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil	V/N
Zuiveringsheffing	84,3	89,4	90,1	0,7	V
Verontreinigingsheffing	0,4	0,5	0,6	0,1	V
Watersysteemheffing					
Ingezetenen	52,7	58,1	58,3	0,2	V
Gebouwd	67,1	69,2	70,5	1,3	V
Ongebouwd	15,3	16,2	16,2	0,0	-
Natuurterreinen	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Totaal	135,3	143,7	145,2	1,5	V
Wegenheffing					
Ingezetenen	4,5	4,7	4,7	0,0	-
Gebouwd	3,9	4,0	4,0	0,0	-
Ongebouwd	0,4	0,5	0,5	0,0	-
Natuurterreinen	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Totaal	8,8	9,2	9,2	0,0	-
Totaal heffingsjaar 2024	228,8	242,8	245,1	2,3	V
Resultaat voorgaande jaren	3,1	0,0	2,3	2,3	V
Totaal belastingopbrengsten	231,9	242,8	247,5	4,6	V
Kwijtschelding (alle aanslagen)	-5,4	-5,4	-5,8	0,4	N
Oninbaar (alle aanslagen)	-0,9	-0,9	-1,4	0,5	N
Totaal resultaat inclusief kwijtschelding en oninbaar	225,6	236,5	240,2	3,7	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Resultaat waterschapsbelasting heffingsjaar 2024

De Waterschapsbelastingen over 2024 hebben tot de volgende resultaten geleid:

Zuiveringsheffing

De opbrengst zuiveringsheffing is € 0,7 miljoen hoger (afwijking < 1%). Dit wordt met name veroorzaakt door het in het afgelopen jaar in opdracht van Waterschap Rivierenland door BSR uitgevoerde onderzoek naar leegstand van panden. Dit onderzoek heeft een positief resultaat opgeleverd van ca. € 0,4 miljoen bij de zuiveringsheffing bedrijven.

Watersysteemheffing

De opbrengst watersysteemheffing is in 2024 € 1,5 miljoen hoger dan begroot (afwijking 1%).

- De categorie gebouwd geeft een voordeel van € 1,3 miljoen (afwijking 2%).
- De categorie ingezetenen laat een voordeel zien van € 0,2 miljoen (afwijking < 1%).

Het aantal huishoudens en de WOZ-waardeontwikkeling is iets hoger dan verondersteld bij de begroting.

Wegenheffing

De opbrengst wegenheffing ligt in lijn met de begroting.

Kwijtschelding/oninbaar

Bij zowel kwijtschelding als oninbaar zien we in de realisatie van 2024 een toename op basis van de verwachting van de BSR. Bij het opstellen van de begroting 2024 was deze toename nog niet verwacht. In de begroting 2025 is deze trend voor wat betreft kwijtschelding meegenomen in de budgetten.

Resultaat waterschapsbelasting voorgaande jaren

Watersysteemheffing (€ 0,4 miljoen voordelig)

Het resultaat voorgaande jaren bij de watersysteemheffing heeft betrekking opgebouwd en is het gevolg van de definitieve WOZ-waardeontwikkeling.

Zuiveringsheffing bedrijven (€ 1,3 miljoen voordelig)

De zuiveringsheffing van (meet)bedrijven betreft een heffing met een variabele grondslag. Hierbij kan sprake zijn van grote fluctuaties als gevolg van productie (hoeveelheid), seizoensinvloeden en economische omstandigheden. De aanslagoplegging vindt in meerdere fasen plaats (voorlopige aanslag, nader voorlopige aanslag en definitieve aanslag). De werkelijke opbrengsten zijn pas na een aantal jaren definitief. Hierdoor kunnen fluctuaties in de belastingopbrengst ontstaan. De impact hiervan varieert over de jaren tussen de € 1 miljoen minder- en € 2 miljoen meeropbrengsten.

Het voordelig resultaat bij de zuiveringsheffing wordt naast fluctuaties in de hoeveelheden ook bepaald door het positieve resultaat van het door BSR uitgevoerde onderzoek naar de leegstand van panden. Dit heeft een extra resultaat over voorgaande heffingsjaren opgeleverd van circa € 0,7 miljoen.

Verontreinigingsheffing bedrijven (€ 0,6 miljoen voordelig)

De verontreinigingsheffing van bedrijven betreft een heffing met een variabele grondslag. Hierbij kan sprake zijn van grote fluctuaties als gevolg van productie (hoeveelheid), seizoensinvloeden en economische omstandigheden. De aanslagoplegging vindt in meerdere fasen plaats (voorlopige aanslag, nader voorlopige aanslag en definitieve aanslag). De werkelijke opbrengsten zijn pas na een aantal jaren definitief. Hierdoor kunnen fluctuaties in de belastingopbrengst ontstaan. Over de jaren 2020 t/m 2023 is een positief resultaat van € 0,6 miljoen behaald.

1.8 Weerstandsvermogen

Algemeen

De definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen is onderdeel van het bredere risicomanagement. Het vormt als laatste vangnet voor onverwachte kosten het sluitstuk van het risicomanagement. Daarnaast geeft het een maat voor de financiële gezondheid van de organisatie. Inzicht in het weerstandsvermogen van Waterschap Rivierenland is dus belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Weerstandsvermogen kan in formulevorm als ratio worden weergegeven:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Restrisico's}}$$

Om een goede inschatting te kunnen maken van de omvang van de restrisico's wordt jaarlijks bij de jaarrekening een risico-inventarisatie uitgevoerd. De omvang van de restrisico's wordt vervolgens bepaald op basis van een Monte Carlo-simulatie.

In aanloop naar het opstellen van deze jaarrekening is de risico-inventarisatie uitgevoerd met als doelen:

1. Inzicht te verkrijgen in de belangrijkste restrisico's nu en in de komende jaren;
2. Inzicht te verkrijgen in de omvang van deze restrisico's nu en in de komende jaren;
3. Inzicht te verkrijgen in de financiële middelen om deze restrisico's op te vangen nu en in de komende jaren.

Belangrijkste restrisico's

Op basis van de gedane risico-inventarisatie zijn 20 restrisico's benoemd. Deze voldoen aan de volgende voorwaarden:

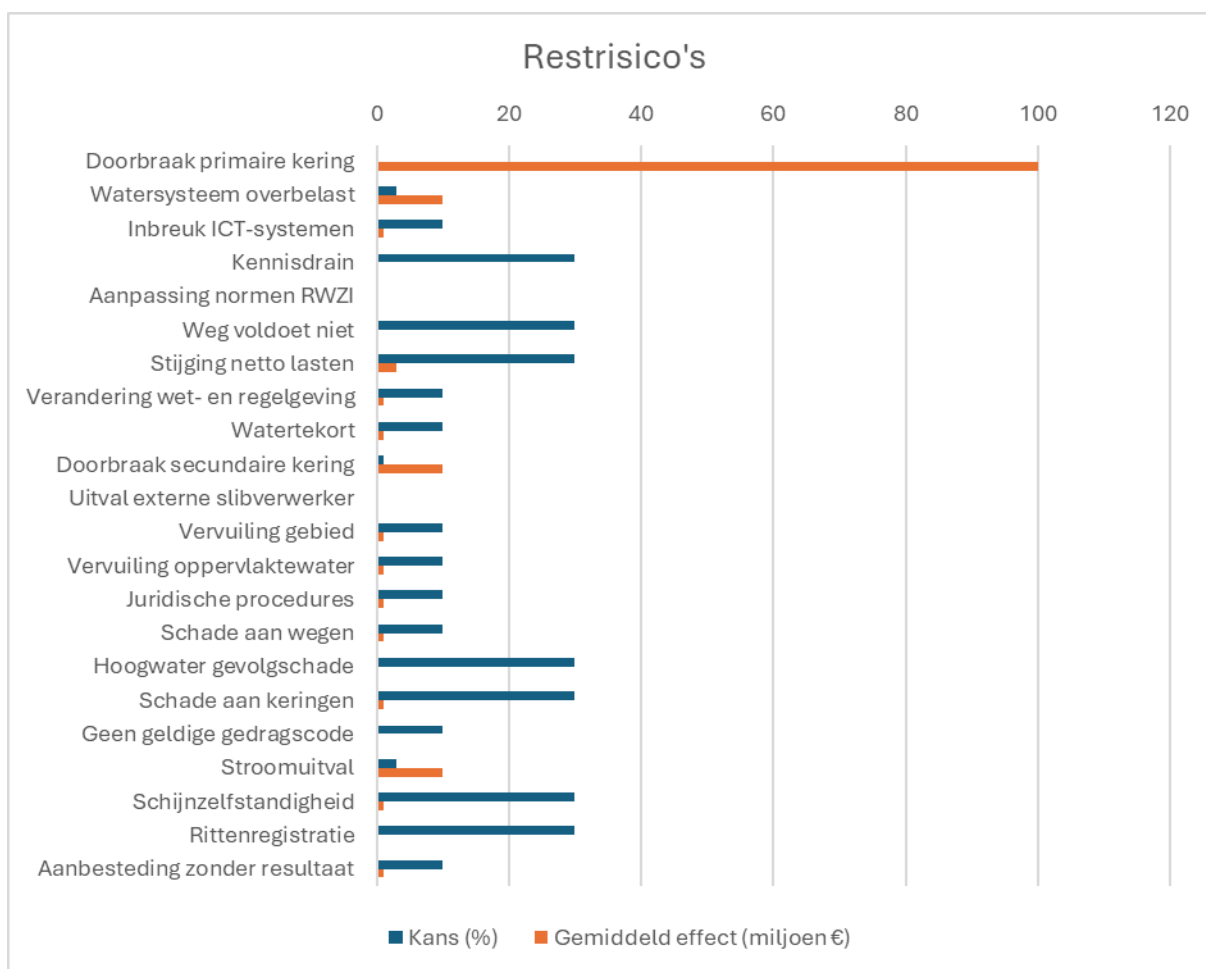
- Het restrisico effectueert zich naar verwachting hoogstens eens in de drie jaar;
- Het gemiddeld effect is minimaal € 0,3 miljoen;
- Dit effect is binnen één jaar merkbaar.

Uitgangspunt is dat restrisico's met een hogere kans of lager effect worden opgevangen in de begroting.

Om schijnprecisie te voorkomen zijn de bij het restrisico behorende kans en gemiddeld effect geschat in de volgende ordegroottes:

- Voor de kans: 0,1%, 0,3%, 1%, 3%, 10%, 30%;
- Voor het gemiddeld effect: € 0,3 mln., € 1 mln., € 3 mln., € 10 mln., € 30 mln. en € 100 mln.

De belangrijkste restrisico's worden op de volgende pagina's toegelicht.

1. Doorbraak primaire kering

Een doorbraak van een primaire kering is een majeure ramp. Het aangegeven gemiddeld effect betreft alleen de kosten voor het waterschap. De maatschappelijke kosten, laat staan de slachtoffers, zijn vele malen hoger. Aanname hierbij is dat die kosten worden betaald uit een landelijk calamiteitenfonds.

Kans: 0,1%

Gemiddeld effect: € 100.000.000

2. Watersysteem kan hoeveelheid water niet verwerken

Onvoorziene omstandigheden kunnen oorzaak zijn van dit risico: overmacht als gevolg van onheil van buitenaf zoals extreme buien waar het watersysteem niet op berekend is. Daarnaast kan door langdurige uitval van de regelende installaties een verkeerd peil in het gebied ontstaan met mogelijk schade aan objecten, gewassen en natuur tot gevolg. Uitval kan veroorzaakt worden door sabotage, kleinschalig op stuw, grootschalig op de centrale regiekamer (CRK), slijtage van objecten of externe oorzaken zoals brand en stroomuitval.

Kans: 3%

Gemiddeld effect: € 10.000.000

3. *Inbreuk op ICT-systemen door derden / onbevoegden*

Toenemende dreiging van buitenaf op inbreuk in informatiesystemen (cybercrime) met als gevolg ongeautoriseerde toegang en/of misbruik van ICT-systemen en/of objecten met ICT. Enerzijds is de schatting van de kans verhoogd van 3% naar 10%, omdat de dreiging van met name statelijke actoren is toegenomen. Anderzijds is de schatting van het gemiddeld effect verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000 vanwege verdere implementatie van maatregelen die systeemherstel bij een onverhoopte inbreuk vergemakkelijken.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

4. *Kennisdrain*

Door krapte op de arbeidsmarkt en vertrek van ervaren medewerkers door bijvoorbeeld pensionering zijn vacatures moeilijk vervulbaar. Om de werkzaamheden doorgang te laten vinden wordt extern ingehuurd. Externe inhuur kost meer dan eigen medewerkers. Daarnaast kost het inwerken van op het betreffende vakgebied minder ervaren medewerkers tijd en geld.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

5. *Aanpassing normen rwzi*

Dit risico vervalt in het kader van het weerstandsvermogen. De ontwikkeling van de wetgeving wordt gemonitord. De impact van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater is in beeld gebracht.

6. *Weg voldoet niet meer aan eisen*

Door wijziging van gebruik of van wetgeving voldoet de weg niet meer aan de eisen. Voor wegen speelt naast wijzigende inzichten met betrekking tot inherente veiligheid ook de toename van de gebruiksintensiteit een grote rol.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

7. *Stijging netto lasten*

Het betreft hier het marktrisico dat prijzen en/of lonen harder stijgen dan geraamd en niet binnen de begroting van de exploitatie kunnen worden opgevangen. De afgelopen jaren fluctueerden de prijzen sterk. Plotselinge prijsstijgingen kunnen zich opnieuw voordoen. Bijvoorbeeld, naast dat een tekort aan chemicaliën voor de zuivering een operationeel risico is, kan dit tekort ook leiden tot prijsstijging.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

8. *Verandering wet- en regelgeving van bovenaf*

Verandering in wet- en regelgeving van de EU, het Rijk of één van de relevante provincies kan leiden tot kosten die niet vooraf zijn begroot. Daarnaast is de interpretatie van wet- en regelgeving van belang, bijvoorbeeld over de reikwijdte van de taken van Waterschap Rivierenland.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

9. Watertekort

Schade ontstaat door langdurig neerslagtekort en/of lage rivierwaterafvoeren waardoor niet ingelaten kan worden. Financiële schade voor Waterschap rivierenland bestaat uit kosten die worden gemaakt om maatschappelijke schade te beperken, zoals ongewenste bodemdaling die met name optreedt in de omgeving Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

10. Doorbraak secundaire kering

Dit betreft de herstelschade als gevolg van doorbraak van een secundaire kering. Het aangegeven gemiddeld effect betreft alleen de kosten voor het waterschap.

Kans: 1%

Gemiddeld effect: € 10.000.000

11. Uitval externe slibverwerker

Dit risico vervalt in het kader van het weerstandsvermogen. De afvoer tot en met 2027 is veiliggesteld door het contract met GMB te verlengen. Verder is de slibverwerking bij uitval van de slibverwerker geborgd via het landelijk robuust plan slibeindverwerking.

12. Vervuiling van gebied

Bij toepassingen van verontreinigde grond en/of bouwstoffen kan verontreiniging van grond- en/of oppervlaktewater ontstaan. Dit brengt opruim- en/of beheerkosten met zich mee.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

13. Vervuiling oppervlaktewater

Dit betreft illegale lozingen op oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord en/of schade die niet kan worden verhaald op de veroorzaker. Daarnaast betreft dit legale vervuiling, bijvoorbeeld het gebruik van toegestane bestrijdingsmiddelen. In geringere omvang kan dit ook worden veroorzaakt door transportongelukken, drugsafval en/of natuurverschijnselen zoals botulisme en blauwalg, die vervuiling veroorzaken bij extreme weersomstandigheden. Gemiddeld effect is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000, omdat gegeven de inspanningen voor schoner oppervlaktewater de kans op een schade van boven de € 1.000.000 binnen één jaar erg klein is.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

14. Juridische procedures in de rol van overheidsorgaan

Het waterschap kan in het ongelijk worden gesteld bij een procedure met een derde, schadeherstel moeten betalen dan wel een boete opgelegd krijgen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

15. Schade aan wegen

Dit betreft kosten als gevolg van schade aan wegen door/aan wegbepantingen langs de wegen, dan wel temperatuurverschillen en inklinkende grond. De schatting van de kans op een schade van orde grootte € 1.000.000 is verlaagd van 30% naar 10% omdat in de praktijk zoveel extra kosten zelden worden gemaakt binnen één jaar.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

16. Hoogwater gevolgschade

Hoogwater op rivier of stormvloed kost geld doordat noodmaatregelen moeten worden getroffen en drijfvuil moet worden opgeruimd.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

17. Schade aan keringen

Deze schade kan onder andere het gevolg zijn van afschuiving, overslag, vervormingen, kwel en graverij door dieren. Bevers zijn hierbij vaker oorzaak van schade. Vooralsnog zijn onderstaande kans en gemiddeld effect gelijk gehouden.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

18. Geen geldige gedragscode

Per 1 januari 2025 is nog geen nieuwe gedragscode van kracht voor beheer en onderhoud in het kader van de natuurbeschermingswet, terwijl de oude gedragscode is verlopen. De sector is hierover in gesprek met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het ontbreken van een geldige gedragscode kan extra kosten met zich meebrengen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 300.000

19. Stroomuitval

Door een slechtere geopolitieke situatie en door netcongestie dient rekening te worden gehouden met grootschalige stroomuitval. De kans hierop is klein. De gevolgen kunnen groot zijn.

Kans: 3%

Gemiddeld effect: € 10.000.000

20. Schijnzelfstandigheid

Volgens de Wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) zijn opdrachtgever en opdrachtnemer samen verantwoordelijk voor de arbeidsrelatie. Vanaf 1 januari 2025 loopt het handavingsmoratorium af en kan de Belastingdienst bij een constatering van een onjuiste kwalificatie van de arbeidsrelatie weer in alle gevallen vanaf 2025 correctie-verplichtingen en naheffingsaanslagen opleggen, eventueel met een boete. De Hoge Raad heeft in het Deliveroo arrest aangegeven welke criteria gelden voor zelfstandigheid van de ondernemer, in deze situatie doorgaans een ZZP-er. Bij Waterschap Rivierenland loopt een traject om het aantal zelfstandigen in lijn hiermee te verminderen. Indien de Belastingdienst concludeert dat sprake is van een dienstverband, heeft dat vervolgens ook consequenties voor bijvoorbeeld de pensioenafdracht.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

21. Rittenregistratie

De Belastingdienst doet een controle op de rittenregistraties van medewerkers die een auto van Waterschap Rivierenland in gebruik hebben en daarmee minder dan 500 kilometer privé rijden, zodat geen bijtelling wordt toegepast. De eisen die de Belastingdienst aan de rittenregistratie stelt, zijn hoog, terwijl het voor medewerkers in de buitendienst inherent moeilijk is de zakelijkheid van iedere rit waterdicht aan te tonen. Daardoor ontstaat het risico op een naheffing en boete.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

22. Aanbesteding zonder resultaat

Doordat aannemers een tekort aan capaciteit hebben, komt het voor dat een aanbesteding niet leidt tot een opdracht aan een aannemer. Voorheen was het effect van dit risico beperkt. Schatting is dat dit effect naar de toekomst toe beduidend groter is. Het opnieuw aanbesteden leidt tot aanmerkelijk hogere inschrijvingen. Het alternatief om zelf aannemerswerk uit te voeren is naar verwachting ook duurder, voor zover dat al mogelijk is.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

Toelichting op de uitkomsten van de Monte Carlo-simulatie

In het kader van organisatiebreed risicomanagement zijn de belangrijkste restrisico's in gesprekken met materiedeskundigen beoordeeld. Vervolgens is gevalideerd in hoeverre deze restrisico's relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Met de risico-inventarisatie als input is de totale omvang van de restrisico's met een probabilistisch simulatiemodel in beeld gebracht. Het resultaat is als volgt: Met een betrouwbaarheidsniveau van 90% is gemiddeld in 9 van de 10 jaar de schadelast als gevolg van de geïdentificeerde restrisico's minder dan € 7,3 miljoen per jaar.

De omvang van de restrisico's ligt ultimo 2024 € 0,3 miljoen hoger dan ultimo 2023, namelijk op € 7,3 miljoen nu tegen € 7,0 miljoen een jaar eerder. Redenen voor de stijging van de omvang van de restrisico's zijn vijf toegevoegde risico's: geen geldige gedragscode, stroomuitval, schijnzelfstandigheid, rittenregistratie en aanbesteding zonder resultaat. Dalingen bij drie andere risico's en het vervallen van twee risico's wegen niet op tegen deze stijging. Deze dalingen en het vervallen van risico's zijn bij de betreffende risico's toegelicht.

Bepaling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de omvang van de restrisico's. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden die het waterschap heeft om niet begrote kosten te dekken en tegenvallers te bekostigen, om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen.

In het beleid voor 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2022' is vastgelegd dat de weerstandscapaciteit bij Waterschap Rivierenland wordt gevormd door de algemene reserve, stille reserve en de begrotingspost onvoorzien. De algemene reserve en de begrotingspost onvoorzien zijn vrij aanwendbaar en bedoeld om samen met de stille reserve risico's op te vangen. De omvang van de weerstandscapaciteit bedraagt per ultimo 2024 in totaal € 37,5 miljoen, bestaande uit een algemene reserve van € 5,4 miljoen, stille reserves van € 31,6 miljoen en de begrotingspost onvoorzien van € 0,5 miljoen.

Het weerstandsvermogen, ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit (€ 37,5 miljoen) gedeeld door de omvang van de restrisico's (€ 7,3 miljoen) bedraagt 5,1 per ultimo 2024.

Beoordeling weerstandsvermogen

In het beleid 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2022', is vastgelegd dat de omvang van het weerstandsvermogen tenminste 'voldoende' moet zijn, om risico's te kunnen opvangen en de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen. De weerstandscapaciteit mag niet kleiner zijn dan de omvang van de restrisico's. Dit komt overeen met een weerstandsvermogen als ratio van minimaal 1,0. Indien het weerstandsvermogen lager is dan 1,0 moet de weerstandscapaciteit worden aangevuld. Het weerstandsvermogen bedraagt 5,1 en zit daarmee ruim boven de grens van 1,0. Waterschap Rivierenland hanteert geen bovengrens.

1.9 Risicoparaagraaf

De risicoparaagraaf gaat in op de actuele risico's ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2024.

PFAS

De verspreiding van PFAS is een groeiende zorg voor zowel het milieu als de volksgezondheid. Waterbeheerders richten zich op het terugdringen van PFAS-verspreiding. We zijn voortvarend aan de slag om de verspreiding van deze stoffen in kaart te brengen en de risico's te beheersen.

Op verzoek van Waterschap Rivierenland heeft het RIVM drie handreikingen opgesteld voor het gebruik van oppervlaktewater. Deze handreikingen stellen waterbeheerders in heel Nederland in staat om metingen te vergelijken met de risicogrenzen voor PFAS in oppervlaktewater. In 2024 hebben we alle officiële zwemplassen in ons beheergebied op PFAS gemeten. De resultaten zijn gedeeld met de provincies (bevoegd gezag) en geplaatst op onze website. De risicogrenzen voor PFAS van het RIVM zijn advieswaarden zonder formele status, wat financiële risico-inschattingen bemoeilijkt. Het baggerprogramma van het waterschap heeft al te maken met hogere kosten door PFAS.

Op 13 november 2024 stuurde de Unie van Waterschappen namens de waterschappen een brandbrief aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat. De waterschappen roepen hierin op tot hardere aanpak van de aanwezigheid en verspreiding van PFAS in het milieu en pleiten voor een totaalverbod op PFAS.

Alle PFAS komen in Nederland op de lijst met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) te staan. Dat wil zeggen dat voor al deze stoffen per direct een minimalisatieplicht gaat gelden. Op Europees niveau spant Nederland zich samen met Denemarken, Duitsland, Noorwegen en Zweden in voor een Europees PFAS-verbod. Parallel hieraan werkt de Europese Commissie aan herziening van de Richtlijn prioritair stoffen onder de KRW. PFAS zijn als groep genomineerd als kandidaat-prioritaire stof.

Netcongestie

Netcongestie belemmert het waterschap bij het uitvoeren van haar taken. Zowel bij de bouw- en het beheer van nieuwe installaties als bij het leveren van lokaal opgewekte duurzame elektriciteit en bij het maximaal verpompen van water bij dreigende wateroverlast. Het waterschap is continu bezig om haar assets toekomstbestendig in te richten. Dat betekent in een aantal gevallen dat de aansluiting op het elektriciteitsnet moet worden verzwakt of dat er een nieuwe aansluiting moet komen. Een nieuwe of zwaardere aansluiting krijgen is praktisch onmogelijk. Het risico is dus dat we onze wettelijke taak niet of onvoldoende kunnen uitvoeren.

In 2024 heeft de Autoriteit Consument en Markt (ACM) een besluit genomen (publicatie 18-04-2024) over maatschappelijk prioriteren rondom energietransportverzoeken. De waterschappen vallen met alle assets in de categorie 2 "veiligheid" en zijn doorgeschoven vanuit categorie 3 naar 2 mede naar aanleiding van de ingediende zienswijze van de Unie van Waterschappen. Het betreft de volgende categorisering: 1 Congestieverzachters; 2 Veiligheid; 3 Basisbehoeften. Indien de waterschappen ook onderdeel kunnen zijn van de oplossing dan vallen deze in de categorie 'congestie verzachters'. Het waterschap heeft de toekomstige behoefte aan verzwaring van netaansluitingen kenbaar gemaakt bij de netbeheerder. Ondanks de verplaatsing van categorie 3 naar 2 lijkt het erop dat de benodigde verzwaringen niet tijdig gereed zullen zijn voor de realisatie van projecten op de langere termijn. Het waterschap is hierover in gesprek met de netbeheerder. Voor de korte termijn verwachten we nog geen knelpunten m.b.t. de realisatie van projecten (met uitzondering van de zonneparkprojecten welke stopgezet zijn). Om een definitieve plek op de wachtlijst te kunnen krijgen moet de aanvraag vooraf worden gefinancierd. Dit kan kosten veroorzaken welke niet in de begroting zijn voorzien.

Eind 2024 de eerste sector congestiedeal afgesloten tussen het ministerie van Klimaat en Groene Groei, waterschappen en Netbeheer Nederland. Ze maken hiermee afspraken om te zorgen dat zowel waterschappen als netbeheerders hun werk kunnen blijven uitvoeren ondanks een groeiende elektriciteitsvraag. Met de gemaakte afspraken zetten zij allebei stappen om tot oplossingen te komen. Deze afspraken zullen de komende tijd door individuele waterschappen en netbeheerders uitgewerkt worden.

Op 19 februari 2025 was de kick-off van de uitvoeringsfase van de congestiedeal samen met netbeheerders en waterschappen. De uitwerking in de uitvoeringsfase is contextafhankelijk en vindt daarom decentraal plaats in congestiemanagementletters tussen de 21 waterschappen en hun netbeheerders. De impact van de deal is vermindering van de congestie, de groei in elektriciteitsvraag van waterschappen zo veel mogelijk accommoderen in de bestaande gecontracteerde capaciteit, het verminderen van piekverbruik, voorspelbaarheid van verbruik door de assets, ruimte voor het gebruik van gemalen tijdens noodsituaties, het faciliteren van uitbreidingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties en gemalen. Dat zal echter op korte en middellange termijn de problemen op het elektriciteitsnet niet overal kunnen wegnemen. We verwachten in 2025 nog geen directe knelpunten m.b.t. de projecten bij Waterschap Rivierenland. Op de langere termijn verwachten we deze wel te gaan ondervinden bij grotere uitbreidingen/ capaciteitsvergroting. Het waterschap is hierover in gesprek met de netbeheerder.

Nieuwe gedragscode voor beheer en onderhoud

Voor de uitvoering van het reguliere beheer en onderhoud, waaronder ook baggerwerkzaamheden vallen, geldt een landelijke gedragscode. Met deze gedragscode kunnen de waterschappen, conform de regelgeving van de Natuurbeschermingswet, werkzaamheden uitvoeren. De huidige gedragscode Bestendig beheer en onderhoud is eind 2024 afgelopen. Een nieuwe gedragscode is vanuit de Unie van Waterschappen voorbereid. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) beoordeelt de nieuwe gedragscode. Door inhoudelijke discussies tussen de RVO en de waterschappen heeft het opstellen van de nieuwe gedragscode en de beoordelingsprocedure in 2024 vertraging opgelopen, waardoor per 1 januari 2025 nog geen nieuwe gedragscode voor waterschappen geldt.

De verwachting is dat in april 2025 wel een nieuwe gedragscode aanwezig is. In de tussentijd maakt Waterschap Rivierenland gebruik van de gedragscode van de VEWIN; de koepelorganisatie van drinkwaterbedrijven. De gedragscode van de VEWIN is wel geschikt voor bagger- en snoeiwerkzaamheden, maar niet geschikt voor het maaien van sloten. Een risico is dat de nieuwe goedgekeurde gedragscode niet op tijd geldt voor de maaiwerkzaamheden. Ook is de verwachting aanwezig dat de nieuwe gedragscode scherpere eisen gaat stellen aan de wijze van uitvoering van beheer- en onderhoudswerkzaamheden en de voorbereiding daarop.

Deze ontwikkelingen leiden er mogelijk toe dat uitvoeringsplanningen aangepast moeten worden, extra veldwerk nodig is en de wijze van uitvoering door het waterschap zelf of door aannemers aangepast moet worden. Deze aanpassingen in de planning, voorbereiding en uitvoering hebben financiële consequenties tot gevolg. De mate van de consequenties kan pas in beeld worden gebracht nadat een definitieve gedragscode is goedgekeurd door de RVO, naar verwachting in april 2025.

Afwikkeling bouwkundige renovatie J.U. Smitgemaal

In de afgelopen jaren is het J.U. Smitgemaal gedeeltelijk geëlektrificeerd en bouwkundig gerenoveerd. De uitvoering hiervan is eind 2020 gestart en de oplevering was voorzien voor begin 2022. De elektrificatie was gereed in het derde kwartaal van 2022. De bouwkundige renovatie heeft grote vertraging opgelopen en is in februari 2024 opgeleverd. Met de bouwkundig aannemer lopen discussies over de restpunten, het meer- en minderwerk en de financiële afwikkeling. Mogelijk gaat de aannemer een juridische procedure tegen het waterschap starten teneinde te proberen deze discussies in zijn voordeel te beslechten.

Verontreiniging Golfbaan Spijk

De aanleg van een golfbaan in Spijk met staalslakken in de gemeente West Betuwe heeft geleid tot verontreiniging van het oppervlaktewater, het grondwater en de bodem ter plaatse. De werkzaamheden zijn in maart 2019 door de omgevingsdienst stilgelegd. De stillegging is opgeheven per juli 2020, waarna is gestart met de voorbereidingen om de staalslakken ter plekke geïsoleerd en gecontroleerd te verwerken met aansluitend een sanering van water en bodem. In 2023 zijn het eigendom van het terrein en de aannemer gewijzigd. Dit heeft geleid tot nieuwe plannen voor de uitvoering. In de basis zullen de staalslakken nog steeds op locatie geïsoleerd en gecontroleerd worden verwerkt. Gedurende de voorziene uitvoeringsperiode van 8 jaar (vanaf 2020) zullen er extra toezicht, handhaving en maatregelen nodig zijn. Met deze kosten is rekening gehouden in de begroting. Hoewel hier op dit moment geen zicht op is, blijft de kans bestaan dat de eigenaar en uitvoerder niet aan de (financiële) verplichtingen kunnen voldoen. In dat geval komen de kosten bij de betrokken overheden te liggen.

Fiscaliteit

Rittenregistratie

De Belastingdienst heeft in 2024 een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop het waterschap invulling geeft aan de rittenregistratie van het wagenpark. Dit onderzoek heeft vragen oproepen welke momenteel nader worden onderzocht. Dit onderzoek neemt meer tijd in beslag dan verwacht. Het is niet uitgesloten dat hier nog een fiscale consequentie uit voortkomt.

Wet deregulering arbeidsrelaties (DBA)

Met ingang van 1 mei 2016 is de Wet deregulering arbeidsrelaties van kracht. Doelstelling van deze wet is het beter in balans brengen van de arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer en het terugdringen van schijnzelfstandigheid. In de praktijk blijkt het beoordelen of sprake is van loondienst dan wel van een opdracht echter lastig te zijn, omdat concrete toetsingscriteria ontbreken. Daarom is er een handhavingsmoratorium ingesteld welke op 1 januari 2025 afloopt. Tijdens het handhavingsmoratorium voert de Belastingdienst geen controles uit op schijnzelfstandigheid en worden er geen boetes opgelegd. Per 1 januari 2025 kan de Belastingdienst bij een constatering van een onjuiste kwalificatie van de arbeidsrelatie weer in alle gevallen vanaf 2025 correctieverplichtingen en naheffingsaanslagen opleggen, eventueel met een boete. Er wordt vanuit Waterschap Rivierenland middels een gecoördineerde aanpak aan dit onderwerp gewerkt om zo de mogelijke consequenties van de handhaving te voorkomen c.q. te beperken.

Gerechtelijke procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van deze risicoparagraaf loopt een aantal gerechtelijke procedures en zijn er schadeclaims in behandeling bij het waterschap, hetgeen ertoe kan leiden dat het waterschap daarvoor uiteindelijk aansprakelijk is en tot betaling van deze financiële claims over zal moeten gaan. Op dit moment zijn er 33 claims van derden en 35 lopende gerechtelijke procedures (rechtbank en Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State). Op basis van deze claims c.q. procedures is een inschatting gemaakt van het financiële risico voor het waterschap. Dit risico wordt op dit moment in totaliteit geschat op circa € 250.000 voor wat betreft claims en circa € 15.000 voor wat betreft de gerechtelijke procedures.

1.10 Financiering

Inleiding

Het treasurybeleid van Waterschap Rivierenland is vastgelegd in de verordening de beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Rivierenland. De verordening beoogt het financieringsbeleid transparant in te richten waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders.

Externe en interne ontwikkelingen

Rentevisie

Ter bestrijding van de opgelopen inflatie heeft de ECB met ingang van september 2022 de deposito-rente in een aantal stappen verhoogd van -0,5% naar 4,0% in december 2023. De inflatie is in de loop van 2024 als gevolg hiervan gedaald. Vanaf medio 2024 heeft de ECB de beleidsrente vervolgens in een aantal stappen verlaagd naar 2,75% in januari 2025. De inflatie is dalende maar ligt ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening nog boven het gewenste inflatieniveau van 2,0% dat de ECB nastreeft. De verwachting is dat de ECB de rente in 2025 verder zal verlagen afhankelijk van de ontwikkeling van de inflatie en het economisch perspectief.

Korte rente

De rentevergoeding die het waterschap ontvangt over het saldo op de schatkistrekening is als gevolg van de besluiten van de ECB in de loop van 2024 gedaald van 3,9% in juni 2024 naar 2,9% in december 2024.

Lange rente

De 10-jaars rente voor de publieke sector bedraagt momenteel circa 3,0% (feb 2025). Naar verwachting zal de lange rente in 2025 rond de 3% liggen om na het realiseren van de inflatiedoelstelling met ingang van 2026 verder te dalen naar 2,3%.

Gerealiseerde transacties

Langlopende financiering

In 2024 zijn er geen transacties uitgevoerd. Reden hiervoor is de langlopende lening van € 400 miljoen, die in 2020 is aangetrokken. Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 had het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen. Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%. De looptijd van de lening bedraagt 11 jaar (5 jaar fixe en vervolgens aflossing in 6 gelijke termijnen). Met het afsluiten van de lening is er gedurende een aantal jaren een positief banksaldo. Van rechtswege moet dit worden aangehouden in de Schatkist.

Het saldo in rekening-courant bij de Schatkist was op 1 januari 2024 € 282 miljoen voordelig en per 31 december 2024 € 195 miljoen voordelig.

Kortlopende financiering

Als gevolg van het positieve banksaldo hebben er in 2024 geen aanvullende kortlopende financieringstransacties plaatsgevonden.

Renteresultaat

Gedurende geheel 2024 is er sprake geweest van een positief saldo in de Schatkist. De overtollige middelen zijn aangehouden in rekening courant. Per saldo is in 2024 op de Schatkistrekening een renteopbrengst gerealiseerd van € 8,9 miljoen.

Externe toetsing door de toezichthouder

De provincie Gelderland is ingevolge de Wet Fido aangewezen als toezichthouder. Zij toetst of het waterschap voldoet aan de normen zoals gesteld in deze wet. Hierbij zijn de volgende wettelijke normen te onderscheiden: drempel schatkistbankieren, de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Drempel schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in 's Rijkschatkist. Hierbij is sprake van een drempelbedrag. Indien overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen die middelen buiten de schatkist worden gehouden. De hoogte van deze drempel bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal. In 2024 is deze drempel circa € 5,4 miljoen. De rekening-courant met de NWB is zodanig ingericht dat een overtollig saldo dagelijks wordt afgeroomd ten gunste van de schatkistrekening. Waterschap Rivierenland houdt derhalve geen middelen buiten de schatkist aan en blijft daarmee binnen de aangegeven drempelbedragen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het waterschap bij aanvang van het betreffende jaar en bedraagt voor 2024 € 81,3 miljoen. De leningenportefeuille van Waterschap Rivierenland bevat geen leningen met een tussentijdse renteaanpassing. De totale aflossingsverplichting van Waterschap Rivierenland bedroeg op basis van de begroting 2024 € 30,5 miljoen. In 2024 is geen aanvullende financiering aangetrokken. Daarmee blijft Waterschap Rivierenland in 2024 binnen de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Het waterschap mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet Fido (financiering decentrale overheden) is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen. Hierin wordt een maximum gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet bedraagt € 62,3 miljoen (23% van het begrotingstotaal). De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Gebeurt dit wel dan moet het waterschap de provincie Gelderland daarover informeren en daarbij een plan aanbieden om weer te gaan voldoen aan de kasgeldlimiet.

Gedurende het gehele jaar is sprake geweest van een positief saldo bij de schatkist en heeft het waterschap geen kort geld aangetrokken. De kasgeldlimiet is daarom in 2024 in geen enkel kwartaal overschreden.

In bijlage 10 is een overzicht opgenomen van de stand van zaken m.b.t. liquiditeitspositie en het renterisico op vaste schuld.

1.11 Subsidieparagraaf

Algemeen

Het waterschap probeert, daar waar mogelijk en daar waar de lasten opwegen tegen de baten, gebruik te maken van de mogelijkheden tot het verkrijgen van externe subsidies.

In bestuursvoorstellen wordt aandacht besteed aan subsidiemogelijkheden en de gemaakte afweging duidelijk zichtbaar gemaakt. Ten behoeve van de bewaking en naleving van subsidievoorwaarden en het compleet maken van het subsidiedossier is een subsidieregister ingericht.

Waterschap Rivierenland werkt voortdurend aan verdere optimalisatie en professionalisering van het proces van subsidieverwerving, om de subsidiemogelijkheden die bijdragen aan het realiseren van de huidige en toekomstige ambities van het waterschap zo optimaal mogelijk te benutten.

Dijkversterkingsprogramma

Het dijkversterkingsproject KiS onder het programma HWBP-2 is in de loop van 2020 afgerond. Aan het projectteam is toen decharge verleend. De restpunten waaronder de afhandeling van nog openstaande schades is overgedragen aan de beheerorganisatie. In 2021 zijn vanwege een kritisch rapport van prof. Van Baars diverse onderzoeken opgestart onder andere naar de schadeafhandeling. Een deel van de onderzoekskosten KiS en kosten van schadeafhandeling wordt op de KiS fase-2 subsidie afgerekend (de subsidieregeling HWBP-2 is een regeling waarbij enkele restpunten niet afgekocht kunnen worden en op basis van nacalculatie voor 100% worden gesubsidieerd). De verwachting is dat de subsidiebeschikking met HWBP-2 eind 2025 afgerond kan worden, hierover vinden gesprekken plaats met de landelijke programmadirectie HWBP.

In 2014 is het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gestart. Dit programma voorziet in het algemeen in 90% subsidiëring van de versterkingskosten van de bij de veiligheidsbeoordeling afgekeurde dijken. Voor innovatieve (onderdelen van) projecten is 100% subsidie mogelijk. Het betreft een voortschrijdend programma tot en met 2050 dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Door de nieuwe (en strengere) normering voor onze dijken zal de komende decennia een groot deel van onze primaire waterkeringen moeten worden versterkt. Ieder HWBP-project kent verschillende fasen: de verkenningsfase, de planuitwerkingsfase en de realisatiefase. Aan het begin van een projectfase wordt op basis van een plan van aanpak, met daarbij onder andere ook een kostenraming en risicodossier, de hoogte van de subsidie vastgesteld en uitgekeerd. Het risico van overschrijding van het budget ligt bij het waterschap.

In ons beleid voor 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2022' is opgenomen dat de beheersing van de uitvoeringskosten en het managen van de risico's van kostenoverschrijding bij HWBP-projecten onderdeel zijn van de reguliere bedrijfsvoering en niet wezenlijk anders dan andere investeringsprojecten. Om deze reden is geen sprake van een hoger risico op overschrijding.

In 2024 is € 188,4 miljoen aan subsidies gerealiseerd. Het belangrijkste deel van deze subsidies heeft betrekking op programma Waterveiligheid in het kader van planvoorbereiding en uitvoering van de HWBP-dijkversterkingsprojecten (€ 181,8 miljoen). De overige subsidiestromen en bijdragen van derden hebben voornamelijk betrekking op het programma Watersysteem (€ 3,5 miljoen) waarvan A5H kadeverbetering (€ 0,1 miljoen) en subsidies die onder meer voortvloeien uit KRW-subsidies (€ 0,6 miljoen). De resterende subsidies en bijdragen van derden in 2024 hebben betrekking op het programma Waterketen (€ 0,8 miljoen) en het programma Wegen (€ 0,2 miljoen).

1.12 Klimaatparagraaf

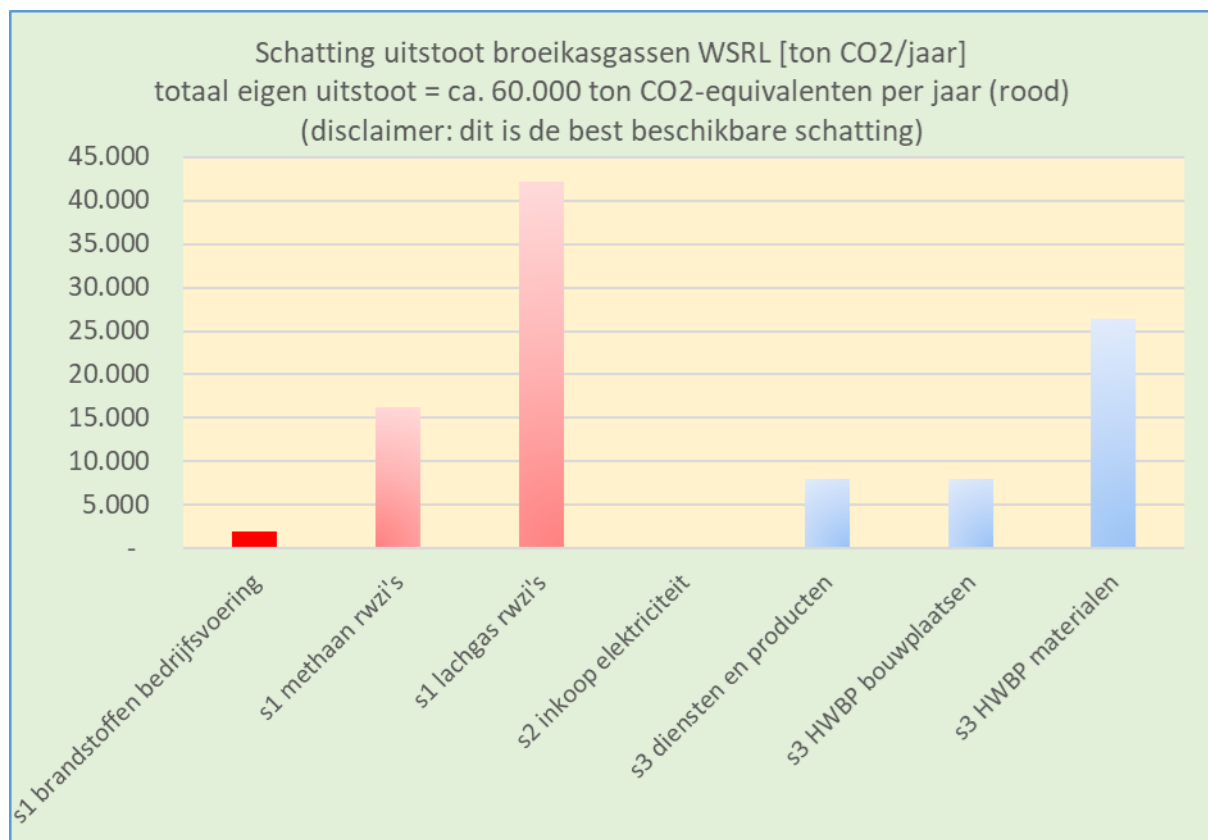
Inleiding

Waterschap Rivierenland heeft als visie dat het in 2050 klimaatneutraal wil zijn. Op weg naar dat doel heeft het Algemeen Bestuur in het waterbeheerprogramma voor de periode 2022-2027 een strategie en een aantal tussendoelen vastgesteld. Het beoogde effect is een vermindering van de bijdrage van het waterschapswerk aan het opwarmen van de aarde. Daarmee geven we invulling aan de bevindingen uit de laatste IPCC-rapporten waarin staat dat er versneld actie nodig is om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad Celsius. Toenemende hitte, verlies van landbouwopbrengsten, droogte en wateroverlast zijn fenomenen waar we nu al last van hebben.

Om dit doel te bereiken, hanteren we een klimaatmitigatiestrategie met vier hoofdlijnen.

1. Waterschap Rivierenland is klimaatneutraal in 2050 (reduceren eigen emissies).
2. We sturen op klimaatneutraliteit van onze leveranciers van diensten, werken en goederen.
3. Waterschap Rivierenland is energieneutraal in 2030.
4. We gaan andere partijen faciliteren bij hun klimaatdoelstelling.

Een schatting van de broeikasgasemissie van het waterschap staat in onderstaande figuur:

Hoofdlijn 1 is de belangrijkste: zelf klimaatneutraal worden

Dit bereiken we door het reduceren van emissies van broeikasgassen die in de eigen organisatie vrijkomen. Dat bereiken we als volgt: We gaan de komende jaren stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen (benzine, diesel, etc.), we nemen maatregelen om emissie van lachgas en methaan uit de waterketen te verminderen, etc.

Voortgang uitvoering hoofdlijn 1

Het overgrote merendeel van de uitstoot van broeikasgassen bij Waterschap Rivierenland komt vrij bij het zuiveringsproces (lachgas) en bij de vergisting van zuiveringsslib (methaan) in onze energiefabrieken.

In vergelijking met de klimaatparagraaf van 2023 is de gerapporteerde emissie uit de rwzi's zoals die in bovenstaande figuur staat in 2024 hoger. Dit komt door een verbeterde bepalingsmethode van de emissie. De emissie zelf is niet toegenomen.

De omvang van de uitstoot van lachgas en methaan uit rwzi's is lastig te kwantificeren, maar we krijgen ze al wel beter in beeld. De emissie van lachgas uit de rwzi's worden nader in beeld gebracht via een in 2023 gestart versnellingsprogramma lachgas van de Unie van Waterschappen.

Om de emissie van lachgas uit de rwzi Nijmegen nader in beeld te brengen is een modelleringsstudie uitgevoerd en is er een lachgasmeter geïnstalleerd. Er zijn voorbereidingen gedaan om de methaanemissie beter in beeld te brengen: Er is een meetplan opgesteld en er is apparatuur aangeschaft om de methaanemissie te meten.

Bij de slibgistinginstallaties van rwzi's Arnhem en Nijmegen is gewerkt aan het voorbereiden van vervangingsinvesteringen. Die gaan we combineren met maatregelen om de emissie van broeikasgassen te reduceren.

In de commissie waterketen van 29 oktober 2024 is tijdens de presentatie "klimaatneutraliteit" toegelicht wat de aanpak is om de emissie van broeikasgassen te reduceren. De aanpak is dat we maatregelen als integraal onderdeel van nieuwbouw- en herinvesteringsprojecten uitvoeren. Dat bepaalt dan ook grotendeels het tempo waarin we de emissies kunnen reduceren.

In 2024 werd het wagenpark en het materieel verder verduurzaamd. Deels door elektrificatie en deels door het tanken van HVO-diesel in plaats van fossiele diesel. In 2024 werd HVO getankt voor al het eigen materieel, indien het lokaal beschikbaar is. De CO₂-footprint van HVO is ongeveer een factor 10 lager dan die van conventionele (fossiele) diesel. De doelstelling om de CO₂-uitstoot van eigen mobiele werktuigen (materieel bij beheer en onderhoud) met meer dan 80% te verminderen wordt daarmee gehaald.

Broeikasgassen zoals methaan en lachgas komen ook vrij uit het oppervlaktewater dat we beheren. In 2024 hebben we een onderzoek uitgevoerd om dat beter in beeld te krijgen. De resultaten volgen in 2025.

Bij hoofdlijnen 2 en 3 draait het vooral om het beperken van de klimaatimpact van diensten en producten van derden

Diverse producten en diensten zijn nodig om onze taken uit te voeren. Eén van de maatregelen is dat we alle aanbestedingen van GWW-werken circulair en klimaatvriendelijk uitvragen.

Dijkversterkingsprojecten worden in toenemende mate emissieloos uitgevoerd. Dat is in lijn met het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen.

Een product met een potentieel grote klimaatimpact is energie die aan ons wordt geleverd. Om de klimaatimpact van energielevering aan ons tot nul te reduceren, streven we ernaar om in 2030 de hoeveelheid energie die we gebruiken zelf duurzaam en klimaatneutraal te produceren (hoofdlijn 3). De doelstelling m.b.t. energieneutraliteit in 2027 is door het bestuur in 2023 bijgesteld naar 65% energieneutraliteit in 2027. Wat we niet zelf produceren kopen we in als duurzame klimaatneutraal geproduceerde energie.

Voortgang uitvoering hoofdlijnen 2 en 3

De omvang van de uitstoot van broeikasgassen die veroorzaakt wordt door derden, is lastig te kwantificeren, maar we krijgen deze al wel beter in beeld.

Bij de aanbesteding en uitvoering van GWW-projecten hanteren we een aanpak waarbij aandacht is voor een combinatie van zowel klimaat neutrale als circulaire doelstellingen. In 2024 is dat bij circa 95% van de GWW-aanbestedingen gebeurd.

De transporteur die het slibtransport van rwzi's naar de energiefabrieken verzorgt gebruikte in 2024 biodiesel (HVO-brandstof) in plaats van fossiele diesel.

De pacas-installatie voor verwijdering van medicijnresten in Groesbeek is eind 2023 in bedrijf gesteld. In de ontwerpfase werd uitgegaan van gebruik van gemalen steenkool. Vanaf het moment van in bedrijfstelling gebruiken we een duurzame koolvariant met een veel kleinere CO2-footprint.

Het project verkenning polymeer is in 2024 afgerond. Het bestuur heeft haar voorkeur uitgesproken voor het gebruik van deels verduurzaamd polymeer. Verduurzaamd polymeer heeft een kleinere CO2-footprint dan conventioneel (fossiel) polymeer. De aankoop van deels verduurzaamd polymeer is opgenomen in de begroting voor 2025.

Interne CO2-beprijzing is een instrument om de maatschappelijke schade van CO2-uitstoot te duiden of om de daadwerkelijke kosten van het vermijden van CO2-uitstoot te duiden. Samen met andere waterschappen hebben we in 2023 en 2024 ervaring opgedaan met dit instrument. Dit zal in 2025 in Unieverband worden geëvalueerd.

In 2024 heeft Waterschap Rivierenland circa 58% van haar energiebehoefte zelf duurzaam geproduceerd. Sinds 2 jaar wordt het waterschap enorm belemmerd bij het vergroten van de eigen duurzame energieproductie. De grootste remmende factor is netcongestie (beperkte ruimte op het elektriciteitsnet).

Bij hoofdlijn 4 van onze strategie pakken we onze rol als maatschappelijk betrokken overheid

Als omgevingsbewuste waterpartner maken we onderdeel uit van een maatschappelijke transitie naar klimaatneutraliteit. We zijn bereid om andere partijen te faciliteren bij het realiseren van hun klimaatdoelstelling. We faciliteren andere partijen voor zover dat past in de wettelijke taakopdracht van de waterschappen. Dat doen we onder andere door deelname aan de RESsen (regionale energie-strategie), deelname aan het proces om een veenweidestrategie op te stellen en door het faciliteren van aquathermieprojecten. We bepalen op verzoek van derden samen de lokale mogelijkheden voor aquathermie. Hierbij brengen we in beeld welke mogelijkheden het lokale watersysteem of de waterketen te bieden heeft, vanuit perspectief van o.a. hydrologie, ecologie en fysieke infrastructuur. Energiebedrijven of energiecoöperaties zorgen voor winning en distributie van aquathermie.

In het veenweidegebied daalt de bodem. Eén van de problemen die daaruit voortkomt, is de emissie van broeikasgassen. In het kader van het klimaatakkoord stellen betrokken partners een regionale veenweidestrategie op. In deze maatschappelijke discussie hebben we vooralsnog een beperkte rol.

Voortgang uitvoering hoofdlijn 4

Bij de RES'sen hebben de gemeenten een primaire rol. De 2-jaarlijkse cyclus voor het herijken van de RES is losgelaten. Een nieuwe RES-cyclus is in 2024 opgestart

Het Aquathermieproject Gorinchem is in uitvoering. Om het warmtenet te voeden gebruikt de exploitant onder andere warmte uit effluent van rwzi Schelluinen.

Doorontwikkeling informatievoorziening over energie- en klimaatprestaties

Informatievoorziening over de energie- en klimaatprestaties van het waterschap wordt momenteel verzorgd via drie kanalen:

- 1) Via bestuursrapportages en de jaarrekening wordt gerapporteerd over ontwikkelingen in het verslagjaar en over het realiseren van bestuurlijke doelen die gesteld zijn voor de WBP-planperiode.
- 2) Een uitgebreide kwantitatieve rapportage van de energie- en klimaatprestaties van de waterschappen (en van Waterschap Rivierenland in het bijzonder) wordt jaarlijks (in september) gepresenteerd via de “Klimaatmonitor Waterschappen” op de website van de Unie van Waterschappen.
- 3) De CO2-prestatieladder: Communicatie via nieuwsbrieven en de website van het waterschap.

Waterschap Rivierenland wil haar klimaat- en energierapportages in lijn brengen met de protocollen van de CSRD (corporate sustainability reporting directive). CSRD is een duurzaamheidsrapportage die vanaf 2025 verplicht is voor grote ondernemingen. Voor waterschappen en andere decentrale overheden is er echter geen CSRD-plicht. Rapportage volgens het CSRD-protocol draagt bij aan transparantie en vergelijkbaarheid met andere sectoren. Een aantal partijen, waaronder een aantal waterschappen, heeft in 2024 het initiatief genomen om een concept handreiking “CSRD-rapportage door decentrale overheden” op te stellen. Deze concept-handreiking biedt vooralsnog onvoldoende maatwerk om te rapporteren over de klimaat- en energieprestaties van waterschappen. Als de definitieve handreiking wordt opgeleverd bepalen we hoe we de klimaat- en energierapportages van het waterschap gaan inrichten.

Nadere informatie over de het realiseren van de doelen die we in 2027 willen bereiken, alsmede de voortgang van maatregelen en projecten in 2024 vindt u in hoofdstuk 2, paragraaf 2.4, van dit jaarrekeningdocument onder het programma Waterketen.

1.13 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt een zetel in het bestuur van een verbonden partij of het hebben van stemrecht verstaan. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling AQUON 2011
- Waterschapsbank N.V (NWB)

Visie op verbonden partijen

Deelname aan verbonden partijen is een manier om waterschapsdoelen te bereiken. Daarbij heeft het Algemeen Bestuur een kaderstellende en controlerende taak (toezicht) met betrekking tot de doelstellingen. Kernvragen daarbij zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partij nog corresponderen met die van het waterschap en of die doelstellingen via de verbonden partijen wel of niet gerealiseerd worden. Daar waar de doelstellingen corresponderen en samenwerking voordeel oplevert, zal de samenwerking worden gecontinueerd of gezocht. Dit voordeel kan direct zijn in minder kosten en/of betere kwaliteit, maar ook indirect in de vorm van een netwerk of naamsbekendheid.

Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Op dit moment is geen sprake van beleidsvoornemens.

Voor nadere toelichting op de afzonderlijke verbonden partijen verwijzen we naar bijlage 17.

1.14 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn aan de primaire processen van de waterschappen (artikel 4.21 Waterschapsbesluit). De directieraad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van het waterschap en legt daarover verantwoording af aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Doel

Waterschap Rivierenland streeft actief naar het continu verbeteren van het functioneren en daarmee de prestaties van de organisatie. De bedrijfsvoeringparagraaf heeft tot doel inzicht te geven in de initiatieven om de bedrijfsvoering naar een hoger plan te brengen. In deze bedrijfsvoeringsparagraaf wordt de ontwikkeling van de organisatie tot en met 2025 beschreven.

Pijlers organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling die wordt aangeduid met de term Horizon 2025 stoelt op twee belangrijke pijlers:

Opdracht 1) De basis op orde houden

Bij de basis op orde houden gaat het om het nemen van maatregelen die leiden tot een efficiënte en effectieve ondersteuning van de primaire taken.

Opdracht 2) Bewegingen accommoderen

Het waterschap moet voortdurend inspelen op externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, nieuwe wetgeving (bv. Omgevingswet, Privacywet), een vergrijzende arbeidsmarkt, nieuwe ICT-technologie en cybercrime. Dit vraagt om een wendbare organisatie, die extern gericht is en flexibel en creatief opereert. Grote ontwikkelingen waar we de komende tijd op inspelen zijn:

- Digitale transformatie/ dataficering
 - Verandering in werk en type vakmanschap
 - Informatieveiligheid en privacy
 - Opkomst artificial intelligence (toepassingen)
- Veranderende positie in de maatschappij
 - Politisering
 - Verandering rol in maatschappelijk debat
 - Menselijke maat in dienstverlening
 - Werken in netwerken
- Demografische ontwikkelingen in de samenleving
 - Meer vergrijzing, krappe arbeidsmarkt
- Grotere opgaven, een groter waterschap
 - Grotere en complexere opgaven waar het waterschap een rol in speelt
 - Toenemend investeringsvolume (o.a. dijkverbeteringen)
- The unknown unknowns
 - Niet te voorspellen ontwikkelingen die snel een grote impact kunnen hebben (bijv. corona en oorlog in Oekraïne)

In het programma Middelen wordt de digitale transformatie verder toegelicht. Aan de overige ontwikkelingen wordt handen en voeten gegeven middels ontwikkelfacetten binnen de organisatieontwikkeling Horizon 2025. Daarnaast zijn beheersing en transparantie belangrijke voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders.

Facetten organisatieontwikkeling Horizon 2025

Structuur en sturing

Waterschap Rivierenland is een uitvoeringsorganisatie die streeft op het leveren van goede prestaties tegen zo laag mogelijke kosten. Waterschap Rivierenland werkt procesgericht, projectmatig en programmatisch en streeft op deze sturingslijnen de komende jaren een hoger niveau na.

Voor het verbeteren van onze processturing is assetmanagement geïntroduceerd gericht op het risicogestuurd beheren en onderhouden van de waterinfrastructuur.

Gezien het omvangrijke investeringsvolume van het waterschap en het belang hiervan voor o.a. de uitvoering van het Waterbeheerprogramma (WBP), het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H), is beheersing van de projectrealisatie een continu speerpunt. De ambitie is om de investeringsprojecten structureel te realiseren binnen een bandbreedte van 90-110% van de begroting.

HR, cultuur en psychologische veiligheid

Met alleen het optimaliseren van processen en structuren redden we het niet. De kwaliteit van mensen maakt het verschil tussen een goede en een uitstekende organisatie. Ook medewerkers moeten 'veranderbereid' zijn, wat zoveel betekent als dat veranderingen voor niemand een bedreiging vormen, maar gezien worden als kansen voor verdere ontwikkeling om steeds beter te worden. Zowel de werkgever als de werknemer hebben baat bij een personeelsbestand dat 'fit' is en blijft voor de toekomst. Het totale arbeidzame leven met plezier in passend werk of met andere woorden: de juiste mens op de juiste plek en op het juiste moment. Talenten, kennis en vaardigheden worden optimaal benut en ingezet. Daarbij wordt gewerkt aan het duurzaam inzetbaar houden van medewerkers over de as van diversiteit, mobiliteit en gezondheid.

Bij het ontwikkelen van de organisatie is het aantrekken van de juiste nieuwe medewerkers ook van groot belang. Onder de juiste mensen verstaan we niet alleen medewerkers die de taak goed kunnen uitvoeren (taak-fit zijn), maar ook mensen die beschikken over het juiste DNA (cultuur-fit). Ook voor Waterschap Rivierenland is de 'war on talent' steeds meer voelbaar. Diverse vacatures blijven langer open staan en wij moeten steeds meer ons best doen om nieuwe medewerkers te krijgen. Daarom bouwen we aan een sterk werkgeversmerk en professionaliseren we de werving en selectie continu.

Burgers, bedrijven en omgeving: betere dienstverlening

Als we eind 2025 een wendbare organisatie willen zijn en een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt, moeten we exact weten wie onze belanghebbenden zijn, wat onze relatie met hen is, wat zij van ons verwachten en daar onze dienstverlening op aanpassen. Een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt, gaat niet uit van interne processen en automatiseringssystemen, maar gaat uit van de beleving van burgers en bedrijven.

Los van onze organisatieambitie zijn er verschillende ontwikkelingen die de urgentie van een betere dienstverlening van de overheid benadrukken. Een van die ontwikkelingen is de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden. De invoering is de eerste helft van 2024 actief gemonitord en bijgestuurd wanneer nodig.

Onze ambitie om de dienstverlening te verbeteren is in lijn met de doelen van de Omgevingswet. Het geactualiseerde participatiebeleid draagt ook bij aan de ambitie. Daarnaast vinden er activiteiten plaats voor het kunnen uitvragen/ ophalen van feedback van burgers en bedrijven. Die feedback hebben we nodig om onze verschillende processen te kunnen professionaliseren. Ook wordt er gewerkt aan het optimaliseren van de verschillende communicatiekanalen zoals telefonie, balie en internet middels onder andere de inrichting van een klantcontactcentrum.

Bestuur

Het waterschap is een overheidsorganisatie die wordt aangestuurd door een gekozen bestuur. Het Dagelijks Bestuur (bij Waterschap Rivierenland is dit het College van Dijkgraaf en Heemraden) heeft vanuit de wetgever een duidelijke uitvoerende (inrichtende) rol gekregen. Het Algemeen Bestuur heeft een kaderstellen- en controlerende (richtinggevende) rol. Om ervoor te zorgen dat bestuurders hun rol goed in kunnen vullen, wordt er ook iets gevraagd van de ambtelijke organisatie. Vanuit die optiek is er in 2024 gewerkt aan de verdere professionalisering van de ondersteuning van het bestuur bij de invulling van haar rol.

Beheersing en transparantie

Beheersing en transparantie zijn voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders. Beheersing en transparantie zijn een verantwoordelijkheid van de gehele organisatie. Zo is assetmanagement geïmplementeerd om de sturing op resultaten verder te verbeteren. Waar relevant en mogelijk adviseert en ondersteunt Concerncontrol de organisatie hierbij aan de voorkant van de ontwikkelingen.

Dit laat onverlet dat Concerncontrol onafhankelijk van de organisatie jaarlijks onderzoeken en controles uitvoert. In 2024 is een doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek uitgevoerd: verbeteren productiviteit door innovatie. Conform planning loopt de rapportage van dit onderzoek en het wederhoor daarop door in 2025. Daarnaast heeft Concerncontrol een aantal andere onderzoeken uitgevoerd ter lering en verbetering voor de organisatie.

De verbijzonderde interne controles ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de daarin opgenomen baten, lasten en balansmutaties zijn uitgevoerd. Deze controles zijn onder andere gericht op het proces van aankoop tot betalen. Naar aanleiding van de bevindingen worden voor zover nodig verbetermaatregelen genomen. De accountant gebruikt de resultaten van de verbijzonderde interne controles voor de jaarrekeningcontrole.

Op grond van de huidige wetgeving neemt de accountant de beoordeling van de financiële rechtmatigheid mee in de jaarrekeningcontrole en is daarmee een specifiek onderdeel van de daaruit voortvloeiende accountantsverklaring. Deze wetgeving wijzigt waardoor het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring in dit kader over het verslagjaar 2025 verschuift van de externe accountant naar het College van Dijkgraaf en Heemraden, zoals dit bij gemeenten en provincies al het geval is. In 2024 zijn hiervoor de nodige voorbereidingen getroffen.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van Waterschap Rivierenland heeft informatiebeveiliging vanuit de perspectieven veiligheid, continuïteit en privacy en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit.

Aandacht voor mogelijke fraude

Waterschap Rivierenland is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij uitvoering van haar activiteiten. Externe partijen moeten erop kunnen vertrouwen dat Waterschap Rivierenland en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Fraude is een vorm van niet integer handelen. Voor alle bestuurders en medewerkers geldt een gedragscode inzake integriteit.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat bestuur, directie of management deze

maatregelen doorbreken. Ook resteert het risico van spanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governancestructuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken en de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet integer handelen (anoniem) te melden, dragen bij aan het signaleren van misstanden. Gezien de aard van de activiteiten van Waterschap Rivierenland onderkent het bestuur dat een restrisico op fraude blijft bestaan. Daartoe is in 2024 een frauderisicoanalyse op alle relevante processen uitgevoerd.

Optimalisatie proces uitgaande subsidies

Een vermeende misstand, die na onderzoek geen misstand bleek te zijn, is aanleiding geweest het proces van uitgaande subsidies te verbeteren. Daarvoor is een traject doorlopen om dit proces te herontwerpen tot een beheersbaar en doelmatig proces. Hierbij zijn taken en verantwoordelijkheden duidelijk belegd. Verder is de controle op dit proces ingericht.

Voortgang implementatie maatregelen uit onderzoeken van de Rekenkamer ²

In onderstaande tabel staan de onderzoeken van de Rekenkamer vermeld waarvan per 1 januari 2024 één of meer maatregelen open staan. De tabel laat zien hoeveel van de maatregelen die zijn genoemd in deze onderzoeken, zijn afgerond per 31 december 2024 dan wel nog zijn af te ronden.

RKC-onderzoek	Totaal aantal maatregelen in rapport	waarvan afgerond	waarvan nog af te ronden
Kosten en risico's grote projecten (2022)	6	6	0
Samenwerken met externe partijen in het kader van klimaatadaptatie (2024)	9	8	1
Totaal	15	14	1

Van het onderzoek naar kosten en risico's van grote projecten staan geen maatregelen open per 31 december 2024. Van het onderzoek 'Samenwerken met externe partijen in het kader van klimaatadaptatie staat de volgende maatregel nog open:

- Het aan de commissie rapporteren van de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de trekkersrol in de diverse regio's.

Medezeggenschap

Waterschap Rivierenland heeft een actieve ondernemingsraad (hierna: OR) bestaande uit 13 medewerkers. De OR werkt op basis van een eigen missie: "Op eigen wijze stroomlijnen wij scherp en prikkelend de verbinding en medezeggenschap in de organisatie. Daarmee versterken we de ontwikkeling van medewerkers en Waterschap Rivierenland". En een eigen visie: "In een continu veranderende samenleving stroomt onze ondernemende invloed door alle kanalen van de organisatie". De OR heeft meegesproken en –gedacht over alle onderwerpen die in de paragraaf Bedrijfsvoering staan. Dat heeft geleid tot een grotere betrokkenheid van collega's bij veranderingen, agendering van aandachtspunten en een grotere zichtbaarheid van de OR zelf.

² Per 1 januari 2024 is de Rekenkamer gestart als opvolger van de Rekenkamercommissie.

1.15 Privacy jaarverslag 2024 in het kader van AVG

Inleiding

Op 25 mei 2018 trad de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in werking, één uniforme privacywet voor de hele Europese Economische Ruimte. De inwerkingtreding van deze wet betekende veel voor iedere organisatie die persoonsgegevens verwerkt. De afgelopen jaren heeft het waterschap de AVG geïmplementeerd en is doorgegroeid naar een hoger volwassenheidsniveau. Hierbij heeft Waterschap Rivierenland onder andere gebruik gemaakt van sectorale externe audits.

Conform artikel 38, lid 3, van de AVG brengt de Functionaris voor gegevensbescherming (FG) jaarlijks rechtstreeks verslag uit aan het hoogst leidinggevend niveau van waterschap Rivierenland in de rol van verwerkings-verantwoordelijke. Deze paragraaf van het jaarverslag bevat het verslag van de FG over de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024.

Privacy

- Een belangrijke stap werd gemaakt om met Privacy te groeien richting volwassenheidsniveau 4.
- Drie Privacy beleidstukken (Privacy beleid 2025, Bewaartermijnen en Personeelsvolgsystemen) werden opgesteld, waarmee aan de vereiste documentatieplicht wordt voldaan.
- Risicomanagement: Passende technische- en/of organisatorische maatregelen werden genomen bij een tiental (pre-scan) Data Protection Impact Analyses (DPIA), waaronder twee DPIA's van Personeel volgsystemen.
- Privacy jaarplan en Privacy plannen per afdeling werden in 2024 gecontinueerd. Deze blijven een belangrijke borging van planmatige- en voortdurende verbetering d.m.v. effectievere controle en sturing (PDCA-cyclus).
- Communicatie- en awareness-activiteiten bestonden uit meerdere privacy trainingen, publicatie van artikelen en actualisatie van privacy verklaringen op de website.

Melding van incidenten/ inzageverzoeken

22	Ontvangen meldingen (waarvan 3 geen datalek)
19	Behandelde meldingen
6	meldingsplichtige incidenten gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)
19	Behandelde meldingen naar type datalek
	Persoonsgegevens verstuurd of afgegeven aan de verkeerde ontvanger(s). (68%)
	Mogelijke toegang tot persoonsgegevens (Hacking, malware/ransomware, phishing)
	Apparaat gegevensdrager (bijv. iPhone, iPad, laptop) kwijtgeraakt of gestolen.
	Mogelijke onbevoegde toegang tot persoonsgegevens (21%)
	13
	1
	1
	4

- ✓ In 2024 werd het 'Datalek' Protocol geactualiseerd.
- ✓ Tien van de behandelde meldingen zijn geclassificeerd met een zeer gering risico.
- ✓ Negen van de behandelde meldingen zijn geclassificeerd met een beperkt risico.
- ✓ Alle meldingsplichtige datalekken zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).
- ✓ Vier van de zes meldingen werden op tijd (< 72 uur) gemeld aan de AP.
- ✓ Waar dat gepast was, zijn de betrokkenen geïnformeerd over het datalek.
- ✓ Er zijn geen meldingen ontvangen van schade door de betrokkenen als gevolg van de datalekken.

FG Oordeel:

Waterschap Rivierenland heeft de datalekken goed opgepakt om de schade te beperken en heeft zorgvuldig gehandeld in de rol als verwerkingsverantwoordelijke.

Inzageverzoeken

- ✓ In 2024 werd het Protocol 'Behandeling van verzoeken van betrokkenen' geactualiseerd.
- ✓ Er werden vier inzageverzoeken van persoonsgegevens ontvangen en behandeld.

Toezicht op de naleving van de Wet Politiegegevens (Wpg)

- Interne hercontrole over verbetermaatregelen van een externe privacy audit Wpg 2022 heeft in 2024 plaatsgevonden.
- Aan de hand hiervan werd o.a. voor de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens en politiegegevens de Wet Politiegegevens (Wpg), als wettelijk kader, opgenomen in het geactualiseerde Privacy beleid 2025.

1.16 Openbaarheidsparaagraaf 2024 in het kader van de Wet open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 ingegaan. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Met deze openbaarheidsparaagraaf legt Waterschap Rivierenland verantwoording af over de uitvoering van de Woo in 2024. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in zeven thema's

1. De actieve openbaarmakingsplicht voor de zeventien verplichte categorieën

De Woo verplicht overheden om – gefaseerd - actief documenten uit zeventien informatiecategorieën te publiceren. Onderstaande tabel geeft weer welke documenten het waterschap publiceerde in 2024 via de verschillende platforms en de landelijke Woo-index:

[Woo-index Rivierenland | Overheid.nl](#)

We volgen de landelijke lijn rondom het gefaseerd implementeren van de informatiecategorieën.

Nr.	Wetsartikel	Verkorte naam informatiecategorie	Aantal documenten	Platform
1	3.3 1a	Wetten en algemeen verbindende voorschriften	12	Waterschapsblad
2	3.3 1b	Overige besluiten van algemene strekking	7	Waterschapsblad
3	3.3 1c	Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag	0	Waterschapsblad
4	3.3 1d	Organisatie en werkwijze	2	Woo-index Rivierenland Overheid.nl Website Waterschap Rivierenland - Organigram
5	3.3 1e	Bereikbaarheidsgegevens	1	Register van Overheidsorganisaties - Woo-index Website Waterschap Rivierenland – contactpagina Website Waterschap Rivierenland – verzoek om informatie
6	3.3 2a	Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken	18	Website Waterschap Rivierenland- bestuur Notubiz Waterschap Rivierenland Schriftelijke vragen Waterschap Rivierenland
7	3.3 2b	Vergaderstukken Staten-Generaal	N.v.t.	N.v.t.
8	3.3 2c	Vergaderstukken decentrale overheden	771	Website Waterschap Rivierenland- bestuur Notubiz Waterschap Rivierenland
9	3.3 2d	Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges	52	Website Waterschap Rivierenland- bestuur Notubiz Waterschap Rivierenland
10	3.3 2e	Adviezen	0	Niet gepubliceerd
11	3.3 2f	Convenanten	9	Register van Overheidsorganisaties – Woo-index Convenanten
12	3.3 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	3	Begroting en Jaarrekening Waterbeheerprogramma 2022-2027

				Bestuur
13	3.3 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking	N.v.t.	N.v.t.
14	3.3 2i	Woo-verzoeken en -besluiten	26	Woo verzoeken
15	3.3 2j	Onderzoeksrapporten	2	Rapport Peilbesluit Alblasserwaard
16	3.3 2k	Beschikkingen	2707	Beschikkingen
17	3.3 2l	Klachtoordelen	0	Niet gepubliceerd

Lijst verkorte namen Woo-informatie categorieën vastgesteld op 17 juli 2023 door landelijke Stuurgroep PLOOI. [Verkorte namen Woo-informatie categorieën beschikbaar | Nieuwsbericht | Open Overheid \(open-overheid.nl\)](#)

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de zeventien onder punt 1 vermelde categorieën

In 2024 zijn enkele documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting. Dit betreft documenten rondom dijkversterkingen, [Dijkversterkingsprojecten | Waterschap Rivierenland](#).

3. De passieve openbaarmaking

In 2024 zijn 32 verzoeken binnengekomen, waarvan 26 verzoeken als Woo-verzoeken zijn behandeld. Hierbij zijn 603 documenten openbaar gemaakt. De overige 6 Woo-verzoeken zijn als informatie-verzoeken behandeld, hierbij zijn 27 documenten verstrekt.

4. De informatiehuishouding

In 2024 heeft de implementatie van een nieuw zaakstelsel plaatsgevonden. Hiermee zijn we in staat om de informatiehuishouding te verbeteren. Verder zijn we gestart met de eerste stappen voor het selecteren van een publicatieplatform en dashboard, welke in 2025 geïmplementeerd moeten gaan worden. Dit zal ons beter in staat stellen om op uniforme wijze stukken te publiceren en geautomatiseerd te kunnen rapporteren over het aantal gepubliceerde stukken per informatie categorie.

5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

In de eerste helft van 2024 is een Woo-contactpersoon aangesteld.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

De implementatie van de Woo is door een interdisciplinaire projectgroep uitgevoerd. Ten behoeve van de implementatie van de Woo is actief kennis gedeeld met andere Waterschappen en collega-overheden. Bestede interne uren implementatie Woo: 2077 uur.

7. Besteding subsidie

De Rijksoverheid stelt incidentele en structurele middelen beschikbaar om de Woo te implementeren en om de extra uitvoeringskosten a.g.v. de Woo te dekken. In 2024 heeft het waterschap €234.186 aan incidentele en structurele middelen ontvangen. Daarnaast is er begin december een eenmalig extra bedrag van €38.000 binnengekomen ter compensatie voor aansluiting op de landelijke publieksvoorziening. In totaal is hiermee een bedrag ontvangen van €272.186.

Deze middelen zijn in 2024 ingezet op de volgende onderdelen:

- *Beheer en onderhoud*
Doel: ten behoeve van de actieve en passieve bekendmaking en de verbetering van de informatiehuishouding worden diverse systemen aangeschaft en/of opgezet.
In 2024 is een tijdelijke publicatieomgeving ingericht op onze website en is het ROO in gebruik genomen. Daarnaast is gestart met het in kaart brengen van de functionele eisen en wensen voor de aanschaf en inrichting van een publicatieplatform.
- *Extra kwaliteitsmanagement*
Doel: het opstellen, vaststellen en invoeren van werkprocessen. Daarnaast werken aan bewustwording d.m.v. opleidingen en trainingen. In 2024 is gewerkt aan het opstellen van een communicatiestrategie. Daarnaast is gewerkt aan het verbeteren van de werkprocessen van de informatie categorieën van de eerste tranche.
- *Formatie management Woo*
Doel: medewerkers zijn aangewezen die structureel werkzaamheden verrichten ten behoeve van de uitvoering van de Woo. Daarnaast maken we gebruik van externe expertise.
In 2024 is een adviesbureau ingehuurd voor het opstellen van een advies over de invulling van een Woo-contactpersoon. Een projectleider, businessanalist en informatiearchitect zijn ingehuurd voor de uitvoering van het implementatieplan.
- *Contactfunctionaris*
Doel: het aanstellen van een Woo-contactpersoon zoals bedoeld in artikel 4.7 Woo. Deze functionaris fungeert als eerste aanspreekpunt voor vragen van burgers en bedrijven op het gebied van informatie bij het waterschap en coördineert de afhandeling van Woo-verzoeken. Er is een Woo-contactpersoon aangesteld in de eerste helft van 2024.
- *Actief openbaar te maken documenten*
Doel: het waterschap volgt bij de actieve bekendmaking de fasering van de verplichte categorieën zoals deze door het Rijk wordt vastgesteld. De te publiceren documenten worden via de Woo-index ontsloten. In 2024 is gewerkt aan de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën van tranche 1. Waterschap Rivierenland voldoet aan deze verplichting die per 1 november 2024 is ingegaan.

1.17 EMU-saldo

Wet Houdbare Overheidsfinanciën

De Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hebben in verband met de val van het kabinet geen afspraken kunnen maken over de ruimte voor de decentrale overheden in het Nederlandse EMU-saldo in 2024.

Omdat de waterschappen de eigen EMU-referentiewaarde wilden opnemen in hun begrotingen voor 2024 heeft het Uniebureau indicatieve referentiewaarden berekend op basis van het volgende:

1. In het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen wordt het ambtelijk onderhandelingsresultaat voor de EMU-ruimte van de decentrale overheden vastgesteld. Dit onderhandelingsresultaat geeft aan dat de decentrale overheden voor de periode 2024 t/m 2026 een ruimte van 0,5% BBP hebben en waarbij er voor de waterschappen een ruimte van 0,06% BBP is;
2. De waterschappen behouden deze ruimte in de jaren 2027 en 2028;
3. Wat betreft de omvang van het BBP is de raming van september 2023 van het Centraal Planbureau (CPB) gehanteerd en wat betreft de ontwikkeling van het BBP in de periode 2024-2028 de raming van augustus 2023 van het CPB.

Referentiewaarde waterschappen

De ruimte van 0,5% is verdeeld per bestuurslaag: voor waterschappen is dit 0,06% . Voor Waterschap Rivierenland bedraagt de indicatieve referentiewaarde voor 2024 - € 39,3 miljoen.

		Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
1.	EMU/exploitatiesaldo voor bestemming van reserves	20,0	6,3	15,0
2.	Invloed investeringen (zie staat van vaste activa):			
	-/- bruto investeringsuitgaven	-302,7	-264,4	-274,3
	+ investeringsbijdragen	238,1	188,7	198,5
	+ verkoop materiële en immateriële activa	0,0	0,0	0,0
	+ afschrijvingen	49,3	51	50,2
3.	Invloed voorzieningen (zie staat van reserves en voorzieningen):			
	+ toevoeging aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	11,3	9,7	12,7
	-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-0,7	-0,4	-0,5
	-/- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-8,7	-8,7	-10,3
4.	Deelnemingen en aandelen			
	-/- boekwinst	0,0	0,0	0,0
	+ boekverlies	0,0	0,0	0,0
	EMU SALDO	6,6	-17,8	-8,7

(bedragen x € 1 mln)

Realisatie EMU-saldo

In 2024 bedraagt het EMU-tekort € 8,7 miljoen, dit wijkt € 8,9 miljoen af van het begrote EMU-tekort van € 17,8 miljoen, voornamelijk door het voordeligere exploitatieresultaat.

Waterschap Rivierenland blijft derhalve ruim binnen de afgesproken indicatieve referentiewaarde van - € 39,3 miljoen.

1.18 Bestemming van het exploitatieresultaat 2024

Het exploitatieresultaat van € 8,3 miljoen voordelig is als onverdeeld saldo opgenomen op de balans. In de adviesnota bij de jaarstukken 2024 zijn voorstellen voor bestemming opgenomen.

2. JAARVERSLAG: PROGRAMMAVERANTWOORDING

2.1. Inleiding programma's

In dit hoofdstuk vindt u de programma's van Waterschap Rivierenland. De programma's maken duidelijk welke doelstellingen we willen bereiken, hoe het waterschap de doelstelling gaat realiseren en wat dit gaat kosten.

Programma-indeling

De programma's van Waterschap Rivierenland zijn als volgt ingedeeld:

- Waterveiligheid;
- Watersysteem;
- Waterketen;
- Wegen;
- Middelen.

Inhoud programma's

In de programma's is het bestuursprogramma 2023-2027 'Aan de slag met water' verwerkt. De inhoud van de programma's Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen sluit aan bij het waterbeheerprogramma 2022-2027 en de Watervisie 2050. De inhoud van het programma Wegen sluit aan bij het Beheerplan Wegen. In het programma Middelen wordt vooral aandacht geschonken aan aspecten van bedrijfsvoering met een externe werking (zoals klantgerichtheid). In verband met het gestelde in de Waterschapswet dat alle kosten van het waterschap zijn ondergebracht in de programma's, zijn de kosten van de bedrijfsvoering opgenomen in het programma Middelen.

Innovatie is een taakoverstijgend onderwerp dat in alle inhoudelijke programma's aan bod komt. Innoveren is vernieuwen. Waterschap Rivierenland investeert hierin om in een omgeving die voortdurend verandert, de maatschappelijke en wettelijke opgaven doelmatig te kunnen vervullen. Het waterschap innoveert bij alle inhoudelijke programma's. De nadruk ligt op innovatie bij waterveiligheid. Hier zijn de belangen en investeringen groot.

In de begroting van Waterschap Rivierenland zijn enkele posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Deze posten zijn opgenomen onder de post dekkings- en financieringsmiddelen. Het betreft de volgende posten:

- onvoorzien: dit is een raming ter dekking van onvoorziene lasten;
- rente over het eigen vermogen van de egalisatie- en algemene reserves;
- belastingopbrengsten;
- kwijtschelding en oninbaar;
- dividend en overige algemene opbrengsten;
- saldo ten gunste/laste van de egalisatiereserves.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. Het biedt per programma inzicht in:

- De doelstellingen die we willen bereiken en de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- de wijze waarop is getracht de doelstellingen te realiseren (wat hebben we gedaan);
- de gerealiseerde netto kosten in relatie tot de in de begroting opgenomen bedragen;
- een analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de realisatie in de jaarverslaggeving en de plannen in de begroting.

Ter beoordeling van een doelstelling worden de volgende beoordelingscategorieën gehanteerd:

Groen: De doelstelling is behaald. Mogelijk is er van jaar tot jaar nog wel beheer nodig om de doelstelling blijvend te behalen. Of realisatie van de doelstelling (met een meerjarige termijn) ligt op schema. Wanneer tussentijdse doelstellingen zijn geformuleerd, dan zijn deze behaald.

Oranje: De realisatie van de doelstelling ligt niet op schema. Er is een extra (financiële) inspanning nodig van het waterschap om de doelstelling tijdig te realiseren. Wanneer de doelstelling niet op schema ligt vanwege achterblijvende inspanningen van een andere partij, dan wordt met deze status de verwachting uitgedrukt dat de andere partij alsnog zal meewerken aan het tijdig realiseren van de doelstelling.

Rood: De doelstelling is niet behaald. Of de realisatie van de doelstelling ligt niet op schema en het is niet mogelijk/wenselijk om de inspanning te verhogen, zodat de doelstelling alsnog wordt behaald. Wanneer de doelstelling niet op schema ligt vanwege achterblijvende inspanningen van een andere partij, dan wordt met deze status de verwachting uitgedrukt dat de andere partij niet zal meewerken aan het tijdig realiseren van de doelstelling.

Grijs: Het is (nog) niet mogelijk om de doelstelling te beoordelen, bijvoorbeeld omdat er nog niet voor de eerste keer een meting heeft plaatsgevonden om te beoordelen of de doelstelling wordt behaald.

Daarnaast is aan ieder programma een analyse toegevoegd, die het verschil verklaart tussen de Begroting 2024 (na wijziging) en de realisatie 2024.

2.2 Programma Waterveiligheid

Visie

Waterschap Rivierenland zorgt voor sterke dijken. De dijken beschermen ons tegen overstromingen bij hoogwater. We beheren en onderhouden onze dijken zodat ze goed blijven functioneren. Het werken aan waterveiligheid is nooit klaar. We houden rekening met ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de overstromingsrisico's, zoals klimaatverandering. Onze dijken beschermen ons niet alleen, maar zijn ook belangrijk als landschapselementen. Daarnaast zijn onze dijken een leefgebied voor planten en dieren. Met het beheer en onderhoud van onze dijken leveren we een bijdrage aan het vergroten van de biodiversiteit. Een stevige kruidenrijke grasmat is goed voor de waterkerende functies van de dijk én voor de biodiversiteit.

Beoogd effect

Dijken beschermen ons primair tegen overstromingen en als landschapselementen dragen ze bij aan de biodiversiteit en de leefbaarheid van het gebied

Inhoud programma

Ons rivierengebied is omringd door de grote rivieren Nederrijn, Lek en de Maas. Dwars door het gebied lopen de Waal, Merwede en de rivier de Linge. In dit gebied wonen en werken ruim een miljoen mensen. Een stelsel van 1.000 kilometer aan dijken en kades beschermt ons tegen overstromingen. Ruim de helft hiervan (504 kilometer) bestaat uit dijken langs de grote rivieren. Dit zijn de primaire waterkeringen. De andere keringen hebben een regionale of overige functie. De doelstellingen en de maatregelen voor de regionale en overige keringen zijn niet hier beschreven, maar in het Programma Watersysteem. Het Programma Waterveiligheid gaat over de primaire keringen en muskusrattenbeheer.

Dagelijks beheren en onderhouden wij onze dijken, zodat zij goed blijven functioneren. Hiermee geven wij invulling aan onze zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Wij beoordelen onze primaire waterkeringen aan de landelijke normen. Zo is in 2017 de eerste landelijke beoordelingsronde (LBO1) gestart. Deze beoordelingsronde is in 2022 afgerond. Dit betekent dat alle primaire keringen een actueel veiligheidsoordeel hebben. In 2023 is de tweede landelijke beoordelingsronde (LBO2) gestart. Deze beoordelingsronde heeft een looptijd van twaalf jaar en moet in 2034 zijn afgerond.

Waterschap Rivierenland is bij veel ontwikkelingen in het rivierengebied betrokken. Als initiatiefnemer, als partner en als adviseur. We zijn zelf verantwoordelijk voor een groot aantal dijkversterkingsprojecten. De planning van de dijkversterkingen baseren we op de urgentie. Dat is het verschil tussen de huidige veiligheidssituatie en de veiligheidssituatie die de norm vereist. Het dijktraject met de hoogste urgentie versterken we in principe het eerst. De planning stemmen we af met andere waterschappen en het Rijk. Dat doen we binnen het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2050 moeten alle primaire waterkeringen aan de overstromingsrisico normen van de Waterwet voldoen.

We versterken de dijken volgens onze Ontwerpuitgangspunten Primaire waterkeringen (OPW). Zo werken we aan toekomstbestendige dijken met een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing.

Waar mogelijk benutten we meekoppelkansen. Dat doen we in goed overleg met onze partners, met inwoners en andere belanghebbenden.

Muskusratten en beverratten zijn diersoorten die hier van oorsprong niet voorkomen, maar inmiddels wel een serieus risico vormen: ze graven lange gangen en diepe holen in dijken en kades. Daarom vangt Muskusrattenbeheer Rivierenland deze soorten in het rivierengebied, in het werkgebied van vier waterschappen, tussen de Duitse grens en de Noordzee.

Thema 1: Primaire waterkeringen

Doel lange termijn		
In 2050 voldoen alle primaire waterkeringen aan de landelijke normen, zoals opgenomen in de Waterwet.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is 20% van onze primaire keringen versterkt volgens de wettelijke norm. (Tevens zal gerapporteerd worden over aandachtspunten op programmaniveau).	De prognose van het aantal versterkte kilometers in 2027 ligt op ca 80 km conform onze doelstelling. Het HWBP-programma ligt hiermee op koers om 20% van de te versterken dijk lengte in 2027 te halen.
	In 2022 hebben we voor 100% van onze primaire keringen een vastgesteld veiligheidsoordeel volgens de wettelijke norm.	Afgerond.
	Continu hebben we aandacht voor de raakvlakken tussen het programma Integraal Rivier Management (IRM) en het Waterbeheerprogramma 2022-2027.	We volgen nauwlettend de ontwikkeling van IRM als Rijksprogramma. Ruimte voor de Rivier 2.0 is de nieuwe naam van IRM sinds eind 2024. We vragen daarbij aandacht voor eventuele gevolgen van Ruimte voor de Rivier 2.0 voor de waterveiligheidsopgave. De waterveiligheidsopgave is randvoorwaardelijk voor het Ruimte voor de Rivier 2.0-programma. Ook hebben we oog voor de effecten van Ruimte voor de Rivier 2.0 op het regionale watersysteem.
	Continu geven we met onze werkzaamheden aan primaire keringen invulling aan de wettelijke zorgplicht. Via de zogenoemde veiligheidsrapportage wordt het bestuur hier jaarlijks over geïnformeerd.	We rapporteren over de processen 'beheren', 'beoordelen' en 'versterken' in onze Veiligheidsrapportage. Hiermee sluiten wij aan bij de landelijke ontwikkeling die bekend staat als 'zorgplicht centraal'.

Thema 2: Muskusrattenbeheer

Doel lange termijn		
In 2034 zijn alle muskus- en beverratten in Nederland gevangen en teruggedrongen tot de landsgrens en is er in het binnengebied geen levensvatbare restpopulatie meer ³		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is de gemiddelde vangst voor zowel de muskusrat als de beverrat 0,01 per strekkende kilometer watergang in het binnengebied ⁴	We liggen op koers met de realisatie van vangsten van muskus- en beverratten

Grote projecten programma Waterveiligheid

Grote projecten	Gereed
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	2050

³ Een basisbezetting van 0,5 u/kilometerwatergang blijft nodig om herkolonisatie te voorkomen.

⁴ Vanwege instroom en migratie via de grote rivieren blijft permanent extra inzet nodig boven de basisbezetting van 0,5 u/km watergang, te weten 0,5 u/km watergang voor de binnengrens en 1,0 u/km watergang voor de buitengrens. Voor deze extra inzet heeft de Ledenvergadering UvW in 2022 de solidariteitsfinanciering muskusratten ingevoerd.

Kostenontwikkeling en analyse programma Waterveiligheid

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Kosten	39,6	43,9	43,6	41,7	1,9	V
Opbrengsten	-16,3	-17,6	-17,6	-16,1	-1,6	N
Te dekken kosten	23,3	26,3	26,0	25,6	0,3	V
Inzet best. Reserves	8,0	10,2	10,2	10,5	-0,3	N
Per saldo	31,3	36,5	36,2	36,2	0,0	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2024 op hoofdlijnen:

	Kosten		
•	Nadelig aanbestedingsresultaat maaionderhoud Alblasserwaard/Beneden Linge (s) en schoonmaken steenbekledingen (i)	0,2	N
•	Lagere advieskosten toetsing regionale keringen als gevolg van capaciteitsproblemen (i)	0,2	V
•	Lagere uitgaven diverse onderhoudsbudgetten vanwege capaciteitstekort bij aannemers (i)	0,2	V
•	Lagere kosten i.v.m. herprioritering werkzaamheden programmamanagement HWBP (i)	0,1	V
•	Personeels- en afdelingskosten: lagere salariskosten en afdelingskosten door vacatureruimte Hiertegenover staan lagere opbrengsten van interne uren HWBP (i)	1,3	V
•	Lagere afschrijving als gevolg van lagere projectrealisatie 2023 (i)	0,1	V
•	Per saldo overige kleine voor -en nadelen (i)	0,1	V
	Opbrengsten		
•	Personeels- en afdelingskosten: Lagere opbrengst interne uren HWBP door minder inzet (vacatureruimte) en langdurig verzuim. Hiertegen over staan lagere salariskosten (i)	1,6	N
	Inzet bestemmingsreserves		
•	Per saldo lagere onttrekking BR afschrijving HWBP i.v.m. later afronden projectfasen afgeronde projectfasen (i)	0,3	N

(Bedragen x € 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Waterveiligheid

INVESTERING	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Bruto	256,2	205,7	228,0	-22,3
Subsidies/bijdragen	-221	-176,1	-183,9	7,8
Netto	35,2	29,7	44,1	-14,5

(Bedragen x € 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.3 Programma Watersysteem

Visie

Waterschap Rivierenland zorgt voor een evenwichtig watersysteem. Een evenwichtig watersysteem vraagt om een goede balans tussen water aan- en afvoer. Zodat de inwoners in tijden van neerslag droge voeten houden en in tijden van droogte over voldoende water kunnen beschikken. Daarnaast zorgen we voor een goede waterkwaliteit. Schoon water draagt bij aan een goede leefomgeving voor mensen, dieren en planten. Evenwicht in het watersysteem refereert ook aan de afwegingen die steeds gemaakt worden, rekening houdend met andere partijen, de omgeving en de toekomst.

Beoogd effect

Droge voeten, voldoende grond- en oppervlaktewater met een goede waterkwaliteit, sterke kades

Inhoud programma

Voor een prettige en toekomstbestendige leefomgeving in ons rivierengebied is voldoende water nodig. Niet te veel en niet te weinig voor de functies en de gebruikers in het gebied. Om hiervoor te zorgen hebben we een (grond)watersysteem nodig dat robuust en veerkrachtig is. Een watersysteem met veel bergings- en voorraadmogelijkheden, waarin we oppervlaktewaterpeilen optimaal kunnen instellen. Een systeem dat kan reageren op extreme weersituaties en ruimtelijke ontwikkelingen.

Wij nemen onder andere maatregelen om het watersysteem op orde te brengen en te anticiperen op veranderende weersomstandigheden. Aanpassen aan het veranderende klimaat doen we niet alleen. Inwoners, mede-overheden en gebruikers leveren ook een belangrijke bijdrage aan een klimaatbestendige inrichting van het rivierengebied. Ook nemen we maatregelen om de regionale en overige waterkeringen op orde te brengen en te houden. Tot slot zijn er enkele specifieke functies waarmee we rekening houden en waarvoor we werkzaamheden verrichten. Voorbeelden hiervan zijn natte natuur, recreatief medegebruik, zwemwater, vaarwater en drinkwater.

Thema 3: Water eerlijk verdelen

Doel lange termijn		
We streven naar een toekomstbestendig watersysteem, waarbij we het beschikbare oppervlaktewater en grondwater optimaal willen benutten. Het watersysteem is zo ingericht dat we daarmee kunnen inspelen op de verschillende behoeftes die er in ons gebied zijn. Wij zijn ons er samen met onze omgeving van bewust dat het aanbod van water eindig is, dat er soms te veel of te weinig aan water is en dat er grenzen zitten aan het faciliteren van alle functies als het gaat om zowel wateraanvoer als waterafvoer.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In alle peilgebieden waar we peilen registreren realiseren we gedurende 85% van de tijd de vastgestelde peilen.	In 2024 is Peilbesluit Nederbetuwe vastgesteld en is de voorbereiding gestart voor drie andere peilbesluiten. 2024 was een erg nat jaar; er viel veel neerslag en we hadden te maken met enkele forse piekbuien. Als gevolg hiervan vonden er peiloverschrijdingen plaats

		en zijn we lokaal ook buiten de bandbreedtes van de peilbesluiten gekomen. Een uitgebreidere analyse vindt plaats in de effectrapportage die in 2025 wordt opgesteld.
	In 2027 hebben we in 100% van de belangrijkste watergangen het waterbeheer zodanig gestuurd dat het past bij de functies die we willen bedienen.	Er zijn in 2024 stappen gemaakt op een aantal maatregelen. Het nieuwe gemaal Pannerling en de vispassage is sinds eind 2024 operationeel en wordt begin 2025 opgeleverd. Verder wordt gewerkt aan het Lange Termijn Assetmanagement Plan watersysteem (LTAP). Wel is er een achterstand te melden bij Watersysteem Op Orde (WSOO). Binnen de WSOO-studie zijn voor de helft van de gebieden de knelpunten in beeld gebracht. Voor de resterende gebieden wordt een overzicht van de knelpunten in 2026 opgeleverd. Er is vertraging opgelopen door benodigde extra inzet voor het op orde brengen van de data. Om de planning te halen is een aantal extra opdrachten voor hydrologische modellering op de markt gezet. De uitvoering van de maatregelen om knelpunten in het watersysteem op te lossen, wordt opgepakt binnen assetmanagement. De verdere prioritering en planning hiervan moet nog vorm krijgen.

Thema 4: Voorbereiden op extreem weer

Doel lange termijn		
- In 2035 voldoet het watersysteem aan de gebiedsgerichte normen voor wateroverlast, getoetst aan de dan geldende klimaatstatistieken. - In 2050 is ons beheergebied klimaatbestendig en waterrobuust, zodat we beter het hoofd kunnen bieden aan weersextremen. We hebben zo min mogelijk (klimaat)schade als gevolg van droogte, wateroverlast en hitte.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 zijn we ten opzichte van 2019 beter voorbereid op en minder kwetsbaar voor de gevolgen van weersextremen.	Voor de planperiode hebben we een breed palet aan klimaatadaptatiemaatregelen voorzien, waardoor onze kwetsbaarheid afneemt. Deze maatregelen staan beschreven in de Waterschapsuitvoeringsprogramma's (WUP). Veel van deze maatregelen zijn en worden uitgevoerd. Diverse maatregelen voor droogtebestrijding zijn afgerond. De invoering van de Centrale Crisis Coördinatie (3Ce) eenheid heeft zijn beslag gekregen. Voor een aantal gebieden zijn de wateroverlast-toetsingen uitgevoerd. Deze zijn bijna klaar voor rapportage. Een is in ontwikkeling, een aantal

		gebieden is najaar 2024 op de markt gezet (om achterstanden in te lopen) en de laatste gebieden volgen in 2026. Bij het modelleren zijn we zeer afhankelijk van de data, gebruikte software en personele inzet. Er is veel inzet gepleegd om data op orde te krijgen en er wordt ingehuurd. Echter beide aspecten blijven belangrijke aandachtspunten.
	Inwoners zijn zich meer bewust dat klimaatverandering risico's met zich meebrengt en dat overlast niet altijd voor 100% is te voorkomen.	We werken doorlopend aan een bewustwordingscampagne. Via onder meer sociale media worden veel inwoners bereikt. De subsidieregeling 'Samen Vergroenen' was een groot succes. Begin mei was de subsidiepot leeg. De regeling wordt na afronding geëvalueerd.
	In 2027 zijn al onze medewerkers klimaatbewust en is 'klimaatinclusief denken' een vanzelfsprekend thema bij ons werk.	Doorlopend wordt gewerkt aan het klimaatbewustzijn, d.m.v. teamsessies en informatiebijeenkomsten over beheer en onderhoud (wordt opgenomen in het opleidingsplan) en informatieve sessies over veranderende rivierafvoeren, mede n.a.v. publicatie van de KNMI-scenario's. Op basis daarvan worden kennislacunes gesignaleerd en zo mogelijk opgepakt. Vanuit het spoor WBS verwachten we de komende jaren nog meer ontwikkelingen die doorwerken in de Waterschapsverordening en beleidsregels en daarmee ook bijdragen aan klimaatinclusief werken.

Thema 5: Werken aan schoon water

Doel lange termijn		
In 2050 hebben we in al ons oppervlaktewater een goede waterkwaliteit met helder water en een gevarieerde flora en fauna.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Alle oppervlaktewaterlichamen hebben in 2027 minimaal een matige biologische waterkwaliteit, waarvan 55% goed. En in de oppervlaktewaterlichamen vindt jaarlijks geen achteruitgang van de ecologische toestand plaats.	In 2024 zijn de eerste locaties voor natuurvriendelijke oevers (nvo's) verworven en was er veel animo voor de Stimuleringsregeling nvo's. Ook zijn er drie vispassages gerealiseerd. De maatregelen baggeren, optimalisatie maaibeheer en DAW (projecten met de landbouwsector) lopen volgens planning. We verwachten ook van andere partijen dat ze werken aan de KRW en hiervoor verantwoordelijkheid nemen. In 2024 is zowel landelijk als door ons zelf een tussenevaluatie uitgevoerd. Het doel van een goede waterkwaliteit in 2027 lijken we niet te bereiken. Prognose is 25-40% goed in 2027. Om doelbereik dichterbij te brengen is een aanvullend impuls maatregelenpakket voorgesteld.

	In 2027 is de chemische waterkwaliteit zodanig verbeterd dat we 25% minder normoverschrijdingen hebben ten opzichte van 2021. En er is jaarlijks geen achteruitgang te meten ten opzichte van het jaar ervoor.	Het KRW-doel, alle waterlichamen een goede chemische toestand, ligt overwegend buiten ons handelingsperspectief (hierbij speelt het one-out-all-out principe een rol: als één stof de norm overschrijdt, dan scoort het waterlichaam een onvoldoende). Door verbeterde monitoring verwachten we wel een afname in overschrijdingen wat ons dichterbij het doel brengt. Daarnaast acteren we actief (bestuurlijk) door stoffenproblematiek aan te kaarten richting gemeenten, provincies en RWS via de landelijke overleggen en het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-west.
	De waterkwaliteit in het overig water heeft minimaal dezelfde kwaliteit als het jaar daarvoor. En we hebben overlast als gevolg van een slechte waterkwaliteit zoveel mogelijk voorkomen.	Gemiddeld genomen is er geen sprake van achteruitgang voor ecologie. Per deelgebied kan er wel sprake zijn van positieve en negatieve ontwikkeling in vegetatie. Voor nutriënten (N/P) zien we een lichte verbetering ten opzichte van het voorgaande jaar. Overlastsituaties (zoals stankoverlast, vissterfte, blauwalg) houden we bij. Verder constateren we lokaal een afname in de bedekking van onderwaterplanten. Dit kan meerdere oorzaken hebben (bijvoorbeeld rivierkreeften, bodemwoelende vis of opwerveling door inlaatwater). Dit wordt nader onderzocht.

Thema 6: Regionale en overige waterkeringen

Doel lange termijn		
In 2030 zijn de boezemkades op orde, conform de eisen die de provincies stellen.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is 70% van de boezemkades voldoende 'sterk' volgens de provinciale eisen.	In overleg met provincie worden normen gewijzigd. Procedure van formele aanpassing voor de eerste fase is in december 2024 afgerond. Rekening houdend met deze hernormering, voldoet 70%. Eind 2024 is de nieuwe toetsronde voor regionale keringen afgerond. Dit vormt een nieuwe referentiesituatie voor de komende planperiode. Het opstellen en vaststellen van de leggers loopt volgens planning.

Thema 7: Natte natuur

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 hebben we samen met provincie en terreinbeheerders de watercondities verbeterd richting de streefdoelen in minimaal drie natuurwateren in Gelderland.	De natte natuurmaatregelen welke met de provincies zijn afgesproken, zijn in voorbereiding. In Brabant hebben we 0,5 km verworven en in Zuid-Holland 3 km. We lopen er tegenaan dat grondverwerving t.b.v. aanleg NVO's en EVZ's hier moeizaam verloopt. Gezien de relatief grote opgave komt doelbereik hiermee onder druk te staan. In Gelderland hebben we de benodigde locaties gevonden voor aanleg EVZ's. Percelen worden hier niet aangekocht, maar voorzien van een kwalitatieve verplichting. De plannen van aanpak voor de herstelmaatregelen voor een aantal Gelderse natuurwateren zijn begin 2024 opgeleverd. Het proces om te komen tot de uitvoering van maatregelen wordt vervolgens met provincie Gelderland besproken. Afspraken hierover zullen dan worden vastgelegd in de SOK. We hebben een subsidiebeschikking ontvangen van provincie Zuid-Holland om herstelmaatregelen uit te voeren in de Hoge Boezem van de Overwaard.

Thema 8: Recreatief medegebruik en beleving

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	We dragen continu bij aan de beleving van het rivierengebied doordat we inwoners en recreanten kennis laten maken met het werk en de geschiedenis van het waterschap.	De inventarisatie van ons waterschapserfgoed (in 2024 160 objecten) en het in kaart brengen van initiatieven/wensen (veelal klompenpaden) van gebruikers van waterschapseigendommen is nog steeds gaande. Binnen communicatie wordt erfgoed en onze geschiedenis gebruikt om ons werk onder de aandacht te brengen van inwoners en recreanten.

Thema 9: Zwemwater

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Alle officiële zwemwaterlocaties gaan bij de jaarlijkse beoordeling niet achteruit in kwaliteitsklasse ten opzichte van de beoordeling in het voorgaande jaar. We spannen ons in om te komen tot een verbetering van een 'aanvaardbare' of 'goede' zwemwaterkwaliteit naar een	De zwemwaterkwaliteit in het beheergebied van Waterschap Rivierenland was in 2024 in het algemeen uitstekend. 3 van de 30 locaties scoorden in de klasse aanvaardbaar. 4 van de 30 locaties scoorden in de klasse goed. De overige locaties in de klasse uitstekend. Ten opzichte van 2023 is dit een kleine vooruitgang, 1 locatie is van goed verbeterd naar uitstekend. De uitgebreide evaluatie wordt nog uitgevoerd. Voorafgaand aan het zwemseizoen 2024 is er tweemaal gemeten op PFAS op alle locaties. Het

	'uitstekende' zwemwaterkwaliteit.	PFAS-gehalte lag in alle zwemwateren binnen ons beheergebied onder de advieswaarde van het RIVM. Zwemwaterbeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van verschillende partijen: de provincie wijst wateren aan, de locatiehouder is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer en onderhoud; het waterschap monitort en beoordeelt de waterkwaliteit en adviseert hierover. Samen met deze partijen streven we naar water van minimaal aanvaardbare en mogelijk goede of uitstekende kwaliteit.
--	--	---

Thema 10: Vaarwater

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	We beheren de aangewezen vaarwegen zodanig dat de watergang continu in stand blijft en de scheepvaart geen belemmering ondervindt.	We voeren het vaarwegbeheer uit, conform provinciale vaarwegverordeningen op de door provincies aangewezen vaarwegen: oeveronderhoud en sluisbeheer, baggeren op vastgestelde afmetingen, bediening en beheer van sluizen en handhaving van de keur en het Binnenvaart Politie Reglement (BPR). Er zijn 12 stremmingen geweest, 2 vanwege vergunde evenementen, 4 vanwege hoog water of stormschade, 6 vanwege gepland onderhoud. Verder is het reguliere onderhoud volgens de meerjarenplanning uitgevoerd.
	We zorgen continu voor een vlotte en veilige doorvaart op de wateren waarvoor we aangewezen zijn als nautisch beheerder door de provincie.	We voeren het nautisch beheer uit van het scheepvaartverkeer (toezicht en handhaving) op de door de provincies aangewezen vaarwegen en enkele recreatieve vaarwegen in de Alblasserwaard. Er zijn in 2024 geen meldingen geweest van ongelukken op onze vaarwegen. Uit overleg met de watersportverenigingen in de Alblasserwaard blijkt de sfeer te zijn verbeterd op het water, dit betekent minder meldingen via de watersportverenigingen over overlast. Tevens hebben we samen met gemeente Molenlanden het illegaal meren bij een passantenhaven aangepakt.

Thema 11: Grondwater

Doel lange termijn		
Een duurzaam grondwatersysteem voor zowel de grondwaterkwantiteit als de grondwaterkwaliteit. In een duurzaam grondwatersysteem zijn de grondwateronttrekkingen in balans met de cumulatieve effecten op kwetsbare gebieden.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel

	Stappen zetten naar een operationeel grondwaterbeheer dat instaat voor een duurzaam grondwatersysteem voor zowel de grondwaterkwantiteit als de grondwaterkwaliteit (conform het <i>Koers en Routeplan Grondwater</i>).	De uitvoering van de stappen uit het Koers en Routeplan Grondwater ligt op schema, zoals toegelicht in de commissievergadering van 9 september 2024.
--	--	--

Thema 12: Drinkwater

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Met het oog op de bescherming van drinkwaterwinningen houden we met onze werkzaamheden rekening met het voorkomen van negatieve effecten voor de drinkwatervoorziening. We zetten in op het voorkomen van nadelige effecten van drinkwaterwinningen op onze taken en doelen.	Als expert leveren wij input aan provincies en Rijkswaterstaat bij het uitzetten van beleid. Ook ondersteunen wij met kennis en informatie over het watersysteem het proces rondom de aanwijzing van een achttal nieuwe of uitbreiding van bestaande drinkwatergebieden. Zo hebben we zienswijzen gemaakt, zijn we betrokken bij hydrologische onderzoeken en is in 2024 een proef gestart naar een winning uit brak grondwater. Met stakeholders zijn we in gesprek en zien erop toe dat de inspanningen voor drinkwaterwinningen andere doelen niet schaden. Drinkwaterontwikkeling heeft onze aandacht. We nemen de uitvoering ter hand van maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's van de drinkwaterdossiers ter bescherming van grond- en oppervlaktewaterkwaliteit t.b.v. de winningen. We stemmen de voortgang af met provincies resp. Rijkswaterstaat. Met Dunea, gemeente Zaltbommel, glastuinbouwsector, Glastuinbouw Nederland en Omgevingsdienst Rivierenland zijn afspraken gemaakt over verdere verbetering van de waterkwaliteit in de Bommelerwaard.

Grote projecten programma Watersysteem

Grote projecten	Gereed
Kadeversterking 1e tranche	2030
Nieuwe Waarden Alblasserwaard	2029 (Ntb bij VJN2025)

Kostenontwikkeling en analyse programma Watersysteem

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Vershil	V/N
Kosten	69,5	72,4	72,2	73,0	-0,7	N
Opbrengsten	-1,4	1,7	1,7	0,8	0,9	V
Te dekken kosten	68,1	74,1	73,9	73,8	0,1	V
Inzet best. Reserves	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	N
Per saldo	68,1	74,2	74,0	73,9	0,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2024 op hoofdlijnen:

Kosten		
• Hogere kosten elektra in verband met afrekening 2023 a.g.v. meer verbruik (i)	0,6	N
• Aanbestedingsresultaat maaionderhoud regio Alblasserwaard/Beneden Linge en regio Altena/Bommelerwaard (s)	0,3	N
• Kosten herstel afschuiving kade Groot-Ammers (i)	0,1	N
• Voordelige eindafrekening AQUON over 2023 (i)	0,2	V
• Waterlopen: minder uitgaven onderhoud vanwege personeelskrapte bij externe leveranciers (i)	0,3	V
• Vertraging uitvoering project BOS (beslissing ondersteunend systeem) vanwege capaciteitsproblemen, verschuiving naar 2025/2026 (i)	0,1	V
• Personeels- en afdelingskosten: doorbelasting (zie toelichting hieronder)	0,5	N
• Per saldo overige kosten (i)	0,2	V
Opbrengsten		
• Personeels- en afdelingskosten: doorbelasting	0,5	V
• Vaarwegen: hogere provinciale bijdragen als gevolg van meerjarige indexatie (s)	0,2	V
• Per saldo overige opbrengsten (i)	0,2	V
Toelichting doorbelasting personeels- en afdelingskosten		
De personeels- en afdelingskosten worden doorbelast met een vaste verdeelsleutel aan de programma's. M.i.v. 2024 zijn de opbrengsten van geactiveerde projecturen HWBP onderdeel van de afdelingskosten. De effecten van de opbrengst HWBP en daaraan gerelateerde vacature ruimte zijn in de doorbelasting separaat toegerekend aan de programma's. Per saldo:	0,0	-

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Watersysteem

INVESTERING	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Vershil
Bruto	30,6	32,7	29,9	2,8
Subsidies/bijdragen	-12,4	-9,4	-10,9	1,5
Netto	18,2	23,3	19,0	4,4

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.4 Programma Waterketen

Visie

Als waterschap hebben we de taak om afvalwater te zuiveren. Dat doen we om de verspreiding van ziekten te beperken en voor schoon water in onze leefomgeving. Onze ambitie is om met onze zuiveringstaak bij te dragen aan schoon water en aan het verduurzamen van de samenleving.

De mate waarin het waterschap bijdraagt aan het opwarmen van de aarde willen we verminderen. Dat doen we door de totale emissie van broeikasgassen door het waterschap in de periode tot en met 2027 met minimaal 45% te verminderen. In 2050 werken we als waterschap volledig circulair. We verspillen geen grondstoffen, water en energie en hergebruiken alles wat mogelijk is, op een zo hoogwaardig mogelijke manier. We verminderen het gebruik van primaire grondstoffen om te voorkomen dat grondstofvoorraden uitgeput raken.

We streven ernaar om de diversiteit aan planten, vogels, insecten en ander water- en bodemleven in ons beheergebied te verhogen.

Beoogd effect

Schoon water, minder uitstoot van broeikasgassen, minder gebruik van primaire grondstoffen en meer biodiversiteit.

Inhoud programma

Het bestuurlijke programma Waterketen omvat vier thema's: Het taakgericht thema 'schoon water – waterketen' en drie programma-overstijgende thema's 'toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit', 'toewerken naar circulariteit' en 'biodiversiteit'. De inhoud van dit programma is gebaseerd op het huidige beleid zoals onder andere is vastgesteld in het Waterbeheerprogramma 2022-2027, de visie Toekomst gericht zuiveren en de geactualiseerde strategienotitie energie voor Waterschap Rivierenland (Energienutraal in 2030) en het bestuursprogramma "aan de slag met water".

Thema 13: Schoon water – waterketen

Doel lange termijn		
We hebben we de taak om afvalwater te zuiveren. Dat doen we om de verspreiding van ziekten te beperken en voor schoon water in onze leefomgeving. Door de tijd heen zien we dat de maatschappij steeds hogere verwachtingen heeft bij het gezuiverde afvalwater. We gaan het afvalwater effectiever zuiveren, zodat het gezuiverde afvalwater voldoet aan de gewenste kwaliteit. Bij het uitvoeren van onze zuiveringstaak speelt duurzaamheid binnen de waterketen een steeds belangrijkere rol. Onze ambitie is om met onze zuiveringstaak bij te dragen aan het verduurzamen van de samenleving.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In de periode 2022-2027 zorgen we er continu voor dat het ingezamelde afvalwater wordt gezuiverd en dat de kwaliteit van het gezuiverde afvalwater	Het gezuiverde afvalwater van de rwzi's voldoet bijna altijd aan de lozingseisen en is zodanig goed dat deze niet belemmerend is voor het realiseren van de KRW-doelen van het ontvangende oppervlaktewater.

	zodanig is dat het geen nadelige effecten heeft op de waterkwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.	De kwaliteit van het oppervlaktewater bij Groesbeek is nog niet op orde. Bij rwzi Groesbeek is op 1 april een pilot gestart om het fosfaatgehalte van het effluent te verlagen. Er wordt ook verkend of een bedrijfsmatige lozing kan worden beperkt. In Groesbeek doen we sinds 1 april ook ervaring op met het aanvullend verwijderen van medicijnresten. Dat doen we als onderdeel van het nationaal versnellingsprogramma “Medicijnresten uit water”. In 2024 werden bij twee rwzi’s de lozingseisen tijdelijk overschreden. Bij rwzi Geldermalsen was de concentratie fosfor iets te hoog en bij rwzi Arnhem was de concentratie stikstof te hoog. Bij rwzi Geldermalsen werd de oorzaak vlot gevonden en weggenomen. Het probleem bij rwzi Arnhem werd opgelost met het huren van een procesonderdeel. Een structurele oplossing zal worden gerealiseerd via het project modificaties Arnhem. Bij rwzi Dodewaard zijn lange termijnmaatregelen in voorbereiding om het nadelige effect van bedrijfsafvalwater te beperken. De kortetermijnmaatregelen zijn sinds eind 2023 operationeel. Het project “Realisatie modificaties rwzi Arnhem” is gestart om een aantal installatie-onderdelen toekomstproof te maken. Dit project heeft vertraging opgelopen omdat er bij de aanbesteding geen inschrijvingen waren. Een nieuwe aanbestedingsstrategie is uitgewerkt. In januari 2025 is een nieuwe uitvraag in de markt gezet. De nieuwe Europese richtlijn voor behandeling van stedelijk afvalwater is op 17 december 2024 in werking getreden. De nieuwe richtlijn wordt uiterlijk 17 juni 2027 omgezet in Nederlandse Wetgeving. Een duiding van de impact is besproken tijdens de vergadering van de commissie waterketen van 28 januari 2025.
	In 2027 is duurzaam zuiveren praktijk geworden op onze rioolwaterzuiveringsinstallaties. We verkleinen de emissies die bijdragen aan het broeikas effect en verminderen het gebruik van primaire grondstoffen om uitputting van die grondstoffen te voorkomen.	In de commissie waterketen van 29 oktober 2024 is tijdens de presentatie “klimaatneutraliteit” toegelicht wat de aanpak is om de emissie van broeikasgassen uit de waterketen te reduceren. Op 15 november 2024 heeft het AB de Strategie voor circulair werken Waterschap Rivierenland vastgesteld. De test met de demonstratie-installatie van het Torwash project is in 2024 afgerond. Resultaten volgen in 2025.

	De pacas- installatie in Groesbeek (voor verwijdering van medicijnresten) maakt gebruik van duurzame poederkool van niet-fossiele herkomst. Bij de slibgistingsinstallaties van rwzi's Arnhem en Nijmegen is gewerkt aan het voorbereiden van vervangingsinvesteringen. Die gaan we combineren met aanvullende maatregelen om de emissie van broeikasgassen te reduceren. Uitvoering van de maatregelen bij rwzi Arnhem zijn vertraagd (is onderdeel van het project realisatie modificaties rwzi Arnhem). Het project verkenning polymeer is afgerond. De commissie waterketen heeft haar voorkeur uitgesproken voor het gebruik van deels verduurzaamd polymeer. Dit is verwerkt in de begroting 2025.
--	---

Thema 14: Toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit

Doel lange termijn		
• We zijn in 2050 grotendeels klimaatneutraal. • De uitstoot van broeikasgassen uit de zuiveringen is in 2050 teruggebracht naar nul. • In 2050 gebruiken we voor bedrijfsauto's en ander materieel geen fossiele brandstoffen meer. • Waterschap Rivierenland streeft naar energieneutraliteit in 2030. • Vanaf 2050 stoten we met ons werk nagenoeg geen broeikasgassen uit.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	We verminderen de mate waarin het waterschap bijdraagt aan het opwarmen van de aarde. Dat doen we door de totale emissie van broeikasgassen door het waterschap in de periode tot en met 2027 met minimaal 45% te verminderen (ten opzichte van het peiljaar 1990). In lijn met het klimaatakkoord is onderdeel van onze aanpak: • In 2027 is de CO2-uitstoot door werk-gerelateerd verkeer (zakelijk en woon-werk) 20% minder dan in 2016. • In 2027 is de emissie van broeikasgassen door en	Het overgrote merendeel van de uitstoot van broeikasgassen bij Waterschap Rivierenland komt vrij bij het zuiveringsproces (lachgas) en bij de vergisting van zuiveringsslib (methaan) in onze energiefabrieken. We weten nu op hoofdlijnen hoe we de emissies kunnen reduceren. Hoe de emissies per locatie kunnen worden gekwantificeerd is nog steeds een internationaal wetenschappelijk vraagstuk. Dat maakt het moeilijk om de bestuurlijke doelstellingen kwantitatief te rapporteren. In de commissie waterketen van 29 oktober 2024 is tijdens de presentatie "klimaatneutraliteit" toegelicht wat de aanpak is om de emissie van broeikasgassen te reduceren. De aanpak is dat we maatregelen als integraal onderdeel van nieuwbouw- en herinvesteringsprojecten uitvoeren. Dat bepaalt dan ook grotendeels het tempo waarin we de emissies kunnen reduceren. We kunnen op die manier

	mobiele werktuigen met tenminste 80% gereduceerd.	concrete stappen maken, maar we verwachten niet dat we de beoogde 45% reductieverlaging in de periode tot en met 2027 kunnen realiseren. De emissie van lachgas uit de rwzi's wordt nader in beeld gebracht via een in 2023 gestart versnellingsprogramma lachgas van de Unie van Waterschappen. In dat programma wordt ook gewerkt aan een verbeterslag van de monitorings-systematiek voor lachgasemissie uit rwzi's. We hebben een meetplan opgesteld om methaanemissies te meten en er is meetapparatuur aangeschaft. Een relatief klein deel van de broeikasgassen komt vrij bij het gebruik van voertuigen, transportmiddelen en mobiele werktuigen. Het wagenpark is deels elektrisch en maakt deels gebruik van brandstoffen. Het wagenpark en het materieel worden continu verder verduurzaamd. Sinds 1 juli 2023 wordt voor ruim 90% HVO-diesel getankt voor al het eigen materieel. De CO2-footprint van HVO is ongeveer een factor 10 lager dan die van conventionele (fossiele) diesel. De doelstelling om de CO2-uitstoot van eigen mobiele werktuigen (materieel bij beheer en onderhoud) met meer dan 80% te verminderen wordt daarmee gehaald.
	We beperken de klimaatimpact van diensten en producten die derden leveren aan het waterschap. In lijn met sectorafspraken en het klimaatakkoord is onderdeel van onze aanpak: • In 2027 werken we minimaal 80% klimaatneutraal bij grond-, weg- en waterbouwprojecten. • In 2027 is de emissie van broeikasgassen door bouwverkeer met tenminste 80% gereduceerd	De omvang van de uitstoot van broeikasgassen die veroorzaakt worden door derden is lastig te kwantificeren, maar we krijgen ze al wel beter in beeld. Bij de aanbesteding en uitvoering van GWW-projecten hanteren we een aanpak waarbij aandacht is voor een combinatie van zowel klimaatneutrale als circulaire doelstellingen.
	We verminderen de klimaatimpact van de aan het waterschap geleverde energie. Dat realiseren we door in 2027 minimaal 65% van ons	Het potentieel aan biogasproductie uit slibgisting wordt maximaal benut. De ontwikkeling van een zestal zonprojecten voor de periode 2023-2027 staat nog steeds <i>on hold</i>. De

	energiegebruik zelf duurzaam te produceren.	realisatie van deze projecten wordt belemmerd door congestieproblemen op het elektriciteitsnet. Positief nieuws was dat de netbeheerder voor zonnepark Haaften toestemming heeft gegeven om te leveren aan het net. Een volgende stap is het actualiseren van de businesscase. Een relevante ontwikkeling is dat de elektriciteitsmarkt sterk verandert. Bij hoge productiepieken van duurzame energie (als de zon fel schijnt) is de marktprijs negatief. Dat zal op termijn een negatief effect hebben op de opbrengst van onze zonneparken. Een verdiepende verkenning naar mogelijkheden voor zonnepanelen boven parkeerterreinen komt op een later moment aan de orde in de commissie Middelen. Uitvoering van de motie “meer stappen richting energieneutraal” en de behandeling van de review energiestrategie is besproken in de commissie waterketen van 10 september 2024.
--	--	--

Thema 15: Toewerken naar circulariteit

Doel lange termijn		
In 2050 werken we volledig circulair. We verspillen geen grondstoffen, water en energie en hergebruiken alles wat mogelijk is, op een zo hoogwaardig mogelijke manier. Afvalwater zien we als bron van energie, herbruikbaar schoon water en grondstoffen. Al onze restproducten stellen we ter beschikking voor nieuwe toepassingen. Het water dat de afvalwaterzuivering verlaat, is zo schoon dat het gebruikt kan worden binnen het gebied.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 hebben we het gebruik van primaire grondstoffen bij de operationele taakuitvoering van het waterschap met 40% verminderd om te voorkomen dat grondstofvoorraden uitgeput raken.	Op 15 nov 2024 heeft het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland een strategisch kader voor circulair werken vastgesteld (Strategie voor circulair werken Waterschap Rivierenland). Polymeer en ijzerzouten zijn de twee grootste stromen aan primaire grondstoffen bij de operationele taakuitvoering van het waterschap. Uit de verkenning naar het verduurzamen van polymeer kwam dat er mogelijkheden zijn om bij de productie van polymeer zowel de grondstoffen footprint als de CO2-footprint te verkleinen. De commissie sprak haar voorkeur uit voor gebruik van deels verduurzaamd polymeer (met ingang van 2025). Dit is verwerkt in de begroting 2025.

		Bij de verwijdering van medicijnresten op rwzi Groesbeek wordt poederkool gedoseerd. Dit is bereid uit houtafval. Het oorspronkelijke plan (uit 2019) was om te starten met poederkool bereid uit gemalen steenkool.
	In 2027 hebben we het gebruik van primaire grondstoffen door derden die diensten en producten leveren aan het waterschap verminderd. In lijn met sectorafspraken en het klimaatakkoord is onderdeel van deze aanpak: • In 2023 vragen we alle werken circulair uit bij de aanbesteding van bij grond-, weg en waterbouwprojecten. • In 2027 werken we minimaal 80% circulair bij grond-, weg en waterbouwprojecten.	Het Algemeen Bestuur heeft in het WBP als doel gesteld dat vanaf 1 januari 2023 alle aanbestedingen van GWW-werken circulair worden uitgevraagd. Het circulair werken is in ontwikkeling. In 2024 was er in toenemende mate aandacht voor klimaatneutrale en circulaire doelstellingen in alle fasen van een GWW-project. In 2024 zijn 23 GWW-projecten aanbesteed. In 22 aanbestedingen was circulariteit meegenomen. (Dat kan zijn als eis en/of als gunningscriterium.) 15 nov 2024 heeft het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland een strategisch kader voor circulair werken vastgesteld (Strategie voor circulair werken Waterschap Rivierenland). Die strategie biedt kaders en een werkwijze bij het aanbesteden van diensten en bij realiseren van projecten die we door derden laten uitvoeren.

Thema 16: Biodiversiteit

Doel lange termijn		
In 2050 hebben we een grote diversiteit aan planten, vogels, insecten en ander water- en bodemleven in ons beheergebied.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is de biodiversiteit op eigen gronden vergroot ten opzichte van 2021.	Met afronding het opstellen van het biodiversiteitsbeleid voor regionale keringen in 2024 beschikken hebben we voor alle taken van het waterschap over een ambitie t.a.v. prestatie-indicatoren voor biodiversiteit. De voortgang en de uitvoering van de prestaties is zijn besproken in de commissie waterketen van 26 maart 2024. We voldoen aan alle afgesproken prestatiedoelen. Inmiddels beschikken we over ook effect-indicatoren. Om uitspraken te doen over de daadwerkelijke verandering van de biodiversiteit zullen we metingen moeten uitvoeren.

Grote projecten programma Waterketen

Grote projecten	Gereed
Realisatie modificaties rwzi Arnhem	2029

Kostenontwikkeling en analyse programma Waterketen

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Kosten	69,5	70,4	70,4	73,5	-3,1	N
Opbrengsten	-3,3	-1,3	-1,3	-1,8	0,5	V
Te dekken kosten	66,2	69,1	69,1	71,7	-2,6	N
Inzet best. Reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Per saldo	66,2	69,1	69,1	71,7	-2,6	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2024 op hoofdlijnen:

	Kosten		
·	Hogere onderhoudskosten door storingsen bij o.a. rwzi Arnhem, Sleeuwijk, Tiel, Papendrecht en Groot Ammers (i)	0,8	N
·	Hogere kosten elektra door daling terugleververgoeding (i/s)	0,5	N
·	Hogere chemicaliënkosten door hoge inflatie en schaarste Europese markt en toename inzet overige chemicaliën om verstopping door struvietvorming te voorkomen en fosfaat te binden (s)	0,5	N
·	Hogere onderhoudskosten voor instandhouding waterketenobjecten in 2024 (LTAP Waterketen) (i)	0,4	N
·	Tijdelijke maatregelen (camera)beveiliging zonneparken (i)	0,4	N
·	Oplossen overschrijding stikstof-eis rwzi Arnhem (i)	0,2	N
·	Definitieve aanslag Rijksheffing 2023 is hoger uitgevallen a.g.v. hoge neerslag in 2023 (i)	0,2	N
·	Hogere afvalkosten rwzi's m.n. door meer afgevoerd afval (s)	0,1	N
·	Nadelig aanbestedingsresultaat maaionderhoud objecten waterketen (s)	0,1	N
·	Vertraging (expl.)projecten Aquathermie en Innovatie vanwege capaciteitsproblemen (i)	0,2	V
·	Lagere slibverwerkingskosten door minder slibafzet a.g.v. verbetering ontwateringsgraad Energiefabriek West (EFW) en verwerking Culemborgs slib op EFW (0,3V). Hiertegenover staan hogere transportkosten i.v.m. verwerking Culemborgs slib op EFW (0,2N) (i)	0,1	V
·	Personeels- en afdelingskosten: lagere salariskosten en afdelingskosten door voordelig effect CAO en lagere opbrengst geactiveerde uren (i). Per saldo:	0,1	V
	Opbrengsten		
·	Per saldo lagere gasopbrengsten door daling gasprijzen en afname vraag naar groengascertificaten (0,4 N) en toename gasproductie (0,1 V) (s)	0,3	N
·	SDE-subsidie zonneparken: compensatie voor lagere terugleververgoeding (i)	0,3	V
·	Grensoverschrijdend afvalwater eindafrekening 2024 (s)	0,1	V
·	Per saldo overige voor- en nadelen (i)	0,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Waterketen

INVESTERING	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Vershil
Bruto	5,8	12,0	6,6	5,4
Subsidies/bijdragen	-1,5	-0,5	-0,8	0,4
Netto	4,3	11,5	5,8	5,8

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.5 Programma Wegen

Visie

In het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden is Waterschap Rivierenland verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen, fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom. Verkeersveiligheid (met name de kwetsbare verkeersdeelnemers) heeft daarbij onze nadrukkelijke aandacht.

Beoogd effect

Veilige wegen voor een goede bereikbaarheid.

Inhoud programma

Het is belangrijk dat mensen op een veilige manier kunnen reizen van a naar b. We streven ernaar om ongevallen te voorkomen door pro-actief belangrijke risico's op onveiligheid aan te pakken. Dat doen we door infrastructurele maatregelen te nemen, maar ook door het gedrag van de weggebruiker positief te stimuleren. Daarnaast willen we zorgen voor een bereikbare regio waarbij aandacht is voor zowel de economische aspecten als de leefbaarheid. De focus ligt op duurzame mobiliteit om hiermee bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

We blijven ons regionaal inzetten voor een goede afstemming en samenwerking op het gebied van mobiliteit. Wegen, fietspaden en wandelpaden eindigen niet bij een gemeentelijke of provinciale grens. Ook ontwikkelen andere wegbeheerders plannen die van invloed zijn op onze wegen. Tenslotte zoeken we actief het contact met bewoners, bedrijven en belangenpartijen bij het inrichten van onze wegen. Zij zijn (dagelijkse) gebruikers en hebben kennis en kunde die we kunnen gebruiken voor een veilige weg en een goede bereikbaarheid.

In 2022 heeft het Algemeen Bestuur het nieuwe Beheerplan Wegen vastgesteld. Het programma Wegen komt overeen met dit kader stellende en richtinggevende plan. Voor het wegbeheer zijn twee strategische doelen van belang en als zodanig geformuleerd voor de lange termijn. De wegen maken natuurlijk onderdeel uit van de fysieke leefomgeving waarin zes maatschappelijke thema's belangrijk zijn, namelijk veiligheid/bereikbaarheid, gezondheid/leefbaarheid, klimaat- en energieneutraliteit, circulariteit/duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De planperioodedoelen werken hierin door. Sommige planperioodedoelen beïnvloeden meerdere thema's zoals het kwaliteitsniveau van het wegenareaal ten aanzien van veiligheid/bereikbaarheid, klimaat- en energieneutraliteit en circulariteit/duurzaamheid.

Thema 17: Streven naar een veilige weg

Doel lange termijn			
Het waterschap streeft naar een optimale verkeersveiligheid en een verkeersveilig gedrag. Er wordt gestreefd naar 0 verkeersslachtoffers in 2050 en een halvering in 2030 in aansluiting op de regionale slogan 'maak een punt van 0 verkeersslachtoffers'. We sluiten aan bij de landelijke doelstelling voor ongevallen.			
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel	
	Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau zijnde een	Goed tot zeer goed	80,0%
		Matig	14,3%

	evenwichtig wegenareaal waarbij geen kapitaalsvernietiging optreedt.	Slecht	1,9%
		Zeer slecht	3,8%
		Peildatum 2023	
	Evenwichtig wegenareaal op basis van kwaliteitsbeoordeling Zeer goed 20% Goed 46% Matig 20 % Slecht 14% Zeer slecht 0%		
	Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau van de kunstwerken.	We hebben de vervanging van een brug in Ameide in voorbereiding omdat die nu niet veilig is en daardoor afgesloten. Voorbereiding heeft vertraging opgelopen omdat een verzoek tot monumentale status door de gemeente moest worden afgehandeld. Deze status is niet verleend door de gemeente. Het ontwerp wordt nu verder opgepakt en afgestemd met belanghebbenden.	
	Veilige verkeersdeelname van kwetsbare verkeersdeelnemers (met name fietsers en voetgangers). Langzaam verkeer heeft positieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid van voorzieningen en de gezondheid van mensen.	De realisatie van een fietsstraat op een deel van de drukke fietsroute tussen Nieuw-Lekkerland en Alblasserdam is vertraagd i.v.m. baggerwerkzaamheden. De baggerwerkzaamheden zijn inmiddels afgerond. De fietsstraat wordt in de planning opgenomen van 2025. We hebben wel een fietsmaatregel uitgevoerd in Zijderveld.	
	We willen continu samenwerken met andere overheden, direct omwonenden en belangengroepen. Verkeersmaatregelen grijpen namelijk in op de directe omgeving en op andere wegen.	We hebben samengewerkt met gemeente Vijfheerenlanden aan de verkeersveiligheid en ervaren overlast op een van de dijkwegen. De uitvoering is nagenoeg afgerond.	
	We onderhouden continu de bermen om de veiligheid en goede doorstroming op de weg te waarborgen.	We hebben op een aantal plekken extra bermonderhoud uitgevoerd vanwege de vele regen begin 2024.	
	We voeren gladheidsbestrijding uit tijdens de winterperiode.	We hebben zeventien preventieve en twee curatieve acties uitgevoerd.	
	We streven continu naar veilige landbouwroutes voor alle verkeer, omdat in het beheergebied veel wegen zijn met landbouwverkeer.	We hebben bijna de gehele infrastructuur voor een landbouwsluis ter hoogte van een fietspad in Nieuw-Lekkerland uitgevoerd. De elektrische aansluiting via Stedin moet nog worden gerealiseerd (gereed verwachting Q2 2025).	

Thema 18: Streven naar samenhang tussen ruimte, leefbaarheid, economie en natuur

Doel lange termijn		
Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering, passend binnen de regionale en sub regionale routenetwerken en ruimtelijke ontwikkelingen. We kiezen daarbij voor duurzame, milieuvriendelijke bio diverse, ecologische en robuuste oplossingen.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	We volgen continu ruimtelijke ontwikkelingen in het beheergebied. Elke ontwikkeling heeft namelijk effect op de wegenstructuur in verband met verkeersgeneratie, type voertuigen en parkeren.	We hebben overleg met gemeente Molenlanden over verschillende herbestemmingen van bedrijven en boerderijen in het buitengebied.
	Bijdragen aan het nieuwe regionale verkeers- en milieumodel (RVMK).	Het RVMK 2.0 is gereed.
	We werken continu samen met andere wegbeheerders voor een robuust en optimaal verkeerssysteem.	We hebben overleg met gemeente Vijfheerenlanden en provincie Utrecht over een OV-transferium bij Meerkerk.
	Continu duurzaamheid toepassen bij wegwerkzaamheden.	We gaan bij asfaltwerkzaamheden uit van laag-temperatuur-asfalt.
	De overlast van ingravingen zo kort mogelijk houden. Ingravingen kabels en leidingen onder de weg zijn belangrijk voor de leefbaarheid, maar kunnen ook overlast geven in de directe omgeving.	Er zijn klinkersleuven hersteld op dijkwegen met veel fietsers.
	Bij het afgeven van ontheffingen voor zwaardere voertuigen wordt altijd een afweging gemaakt tussen enerzijds economie en logistiek en anderzijds leefbaarheid en veiligheid. Voor het aan- en afvoeren van goederen rijden in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden vrachtwagens over soms kleine/smalle wegen op een slappe ondergrond. Er geldt op een aantal wegen daarom een verbod op voertuigen zwaarder dan 15t.	We hebben enkele campagneborden 15t opgehangen om overlast te voorkomen.
	We willen bijdragen en zorgen voor natuur en landschap en ecologie. Bij maatregelen voor natuurlijk sturen kiezen we voor duurzaam, veilig en streekeigen beplanting.	Het planten van streekgebonden bomen die passen bij het landschap in Nieuw-Lekkerland is evenals de fietsstraat uitgesteld i.v.m. baggerwerkzaamheden. De baggerwerkzaamheden zijn inmiddels afgerond. De fietsstraat en het aanbrengen van beplanting wordt in de planning opgenomen van 2025.

Kostenontwikkeling en analyse programma Wegen

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Kosten	10,9	10,8	10,8	10,9	-0,1	N
Opbrengsten	-3,4	-3,3	-3,3	-3,6	0,4	V
Te dekken kosten	7,5	7,5	7,5	7,2	0,3	V
Inzet best. Reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Per saldo	7,5	7,5	7,5	7,2	0,3	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Verklaring resultaat 2024 op hoofdlijnen:

	Kosten		
·	Aanbestedingsresultaat maaionderhoud regio Alblasserwaard/Beneden Linge (s)	0,2	N
·	Opruimen bomen en takken n.a.v. stormschade voorjaar en zomer 2024 (i)	0,1	N
·	Herbeplanting bomen regio Vijfheerenlanden + opknappen kade Kortland te Oud-Alblas (i)	0,1	N
·	De aanschaf van twee zoutstrooiers is doorgeschoven van 2024 naar 2026 (i)	0,1	V
·	Minder uitgaven onderhoud wegen en wegbermen vanwege personeelskrapte bij externe leveranciers (i)	0,1	V
·	Per saldo overige kosten (i)	0,1	V
	Opbrengsten		
·	Ontvangen subsidie vanuit de provincie Utrecht voor de aanleg van grasbetontegels en verkeersdrempels (i)	0,2	V
·	Afrekening kosten gladheidsbestrijding met de gemeente Molenlanden periode 2020-2023 (i)	0,1	V
·	Per saldo overige opbrengsten (i)	0,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Wegen

INVESTERING	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Bruto	2,5	2,6	2,7	-0,2
Subsidies/bijdragen	-2,5	-2,6	-2,7	0,2
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.6 Programma Middelen

Visie

Op 31 mei 2023 is het Bestuursprogramma “Aan de slag met water” in het Algemeen Bestuur besproken. Met als vertrekpunt het waterbeheerprogramma (WBP) en de Watervisie 2050, is in het bestuursprogramma vastgelegd welke ambitie het waterschap heeft en welke koers het wil varen in de bestuursperiode 2023 tot en met 2027. Er wordt – met betrekking tot het programma Middelen – onder andere aandacht gevraagd voor een solide en duurzaam financieel beleid, participatie, de lange termijn programmering van de vervanging van watersysteem- en zuiveringsobjecten en de bestuurlijke werkwijze. Daarnaast wordt in het programma Middelen aandacht gevraagd voor de digitale transformatie, die meer betekent dan ‘digitalisering’ en ervoor gaat zorgen dat onze manier van werken fundamenteel zal gaan veranderen. Tevens wordt ingegaan op de Omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking is getreden en die ons vraagt om ons echt klantgedreven te gaan gedragen. Tot slot komt het waterschap dichtbij voor burgers en andere belanghebbenden door regelgeving, vergunningverlening, toezicht en Handhaving.

Beoogd effect

Een professionele organisatie gericht op doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van de kerntaken van het waterschap.

Inhoud programma

Het programma Middelen betreft acht thema's:

- Bestuurlijke werkwijze
- Digitale transformatie
- Omgevingswet
- Participatie
- Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving
- Wegwerken achterstanden Grondzaken
- Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner
- Financiën

Bestuurlijke werkwijze

Binnen het waterschap werken we vanuit een gedragen bestuursprogramma. Het Algemeen Bestuur (AB) bepaalt de koers van ons waterschap en kiest uit haar midden een Dagelijks Bestuur. De leden van het Algemeen Bestuur zijn tevens de oren en ogen in het gebied. Het Dagelijks Bestuur (College van Dijkgraaf en Heemraden) staat ten dienste van het Algemeen Bestuur, waarbij zij ruimte en vertrouwen krijgt om binnen de vastgestelde kaders (richting) slagvaardig te handelen en besluiten te nemen (in te richten).

Dit gebeurt op basis van wederzijds vertrouwen, waarbij inhoudelijke argumenten het vertrekpunt zijn. Het college staat actief in verbinding met alle leden van het Algemeen Bestuur om de kaderstellende en controlerende (richtinggevende) rol goed te faciliteren. Bij de besluitvorming besteden we aandacht aan en hebben we waardering voor alle opvattingen die leven binnen het AB. Er is een open houding met ruimte om de werkwijze steeds te herijken en verbeteren.

Het waterschap kent vier bestuurlijke commissies, die zijn ingedeeld op basis van de taken van het waterschap. Deze commissies doen voorbereidend werk voor de vergadering van het Algemeen

Bestuur en hebben een adviserende rol richting het college. De voorzitter van een bestuurlijke commissie is een lid van het Algemeen Bestuur en wordt gekozen door het Algemeen Bestuur. Verder werken we met een agendacommissie, bestaande uit de voorzitters van de commissies. De agendacommissie houdt zich bezig met het vaststellen van de agenda voor, en de organisatie van de commissievergaderingen en de vergadering van het Algemeen Bestuur. We werken ook met een Fractievoorzittersoverleg, om te spreken over zaken zoals het functioneren van het Algemeen Bestuur, integriteitskwesaties, vertrouwelijke zaken en de jaaragenda. De werkwijze met commissieleden (voorheen: burgerleden genoemd) wordt gecontinueerd. Tot slot wordt de informatievoorziening richting het Algemeen Bestuur en de commissieleden via een wekelijkse nieuwsbrief gekanaliseerd.

In de afgelopen tijd zijn er grote stappen gezet in het kader van bestuurlijke vernieuwing, zoals de doorontwikkeling van de BOB-structuur naar de IRB-structuur (informeren - richting geven – besluitvorming). Deze ontwikkeling is positief en zetten we door in de aankomende periode. De dijkgraaf heeft hierbij een agenderende en enthousiasmerende rol. Waterschap Rivierenland streeft ernaar een professionele (bestuurlijke) organisatie te zijn, met oog voor ieders belangen.

Digitale transformatie

Waterschap Rivierenland is volop bezig met de digitalisering en het slimmer inrichten van bedrijfsprocessen met nieuwe digitale technologieën, hiermee zijn we ons aan het voorbereiden op de uitdagingen die de digitalisering van de maatschappij met zich meebrengt. Zo raken bedrijfsprocessen steeds meer verweven met geautomatiseerde oplossingen, worden er steeds meer eisen gesteld aan digitalisering vanuit wet- en regelgeving (denk hierbij bijvoorbeeld aan de Omgevingswet of de zorgplicht), komen de ontwikkelingen op het gebied van IT steeds sneller op ons af en moeten we resoluut bestand zijn tegen alle kwetsbaarheden die de continuïteit van onze bedrijfsvoering in gevaar brengt. Ook zien we dat nieuwe technologieën het mogelijk maken om ons werk anders in te richten waarbij de burgers en bedrijven steeds meer centraal komen te staan in ons werk. Burgerparticipatie bij dijkverzwaringstrajecten zijn hierbij een voorbeeld evenals de gevolgen van de omgevingswet. Bij dit alles komt data van onze organisatie steeds meer centraal te staan. Met de grote uitstroom van pensionado's bij ons waterschap in relatie tot een steeds krappere wordende arbeidsmarkt, waarbij het vinden van goed gekwalificeerd personeel een steeds grotere uitdaging wordt, doen we onderzoek naar de toepassing van nieuwe technologieën (kunstmatige intelligentie en machine learning) die het mogelijk maken om bepaalde soorten werk via algoritmen te laten uitvoeren. De digitale transformatie gaat ons hierbij op velerlei terreinen helpen om ons voor te bereiden op de toekomst.

Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De wet heeft onder andere als uitgangspunt dat decentrale overheden hun regels over de fysieke leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Voor de waterschappen is het instrument hiervoor de waterschapsverordening. De verordening (en toepasbare regels) zijn ontwikkeld volgens de digitale standaarden die nodig zijn voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Naast de technische omzetting gelden er ook andere uitgangspunten onder de Omgevingswet. Bijvoorbeeld dat de huidige praktijk rond aanvragen (te duiden als 'nee, tenzij') moet veranderen naar 'ja, mits'. Niet langer staat controleren en toetsen voorop, maar meer regisseren en faciliteren. Met dit uitgangspunt moeten maatschappelijke doelstellingen makkelijker gerealiseerd worden. In 2024 is het programma gericht op implementatie van de Omgevingswet afgerond en alle activiteiten geborgd in de lijnorganisatie. De eerste periode na inwerkingtreding zijn de werkzaamheden nog actief gemonitord en processen aangepast waar nodig. Eind 2025 vindt een evaluatie plaats.

Participatie

Waterschap Rivierenland werkt vanzelfsprekend samen met inwoners, medeoverheden en andere stakeholders bij de uitvoering van haar taken. Bij de totstandkoming van plannen en projecten halen we actief de wensen en belangen van stakeholders op. Hiermee versterken we het draagvlak voor deze ontwikkelingen en stimuleren we het waterbewustzijn. Door druk op schaarse ruimte is samenwerking, meervoudige functionaliteit en rekening houden met elkaars belangen van toenemend belang. We willen met behulp van participatie meekoppelkansen daarom waar mogelijk faciliteren. Participeren is ook maatwerk: elk project is uniek en dat vraagt om duidelijke vooraf gestelde (financiële) kaders.

In de aankomende periode richten we ons op het versterken van onze relatie met de burger. Dit doen we onder andere door onze dienstverlening te verbeteren en serviceniveau te optimaliseren. Daarbij zoeken we de menselijke maat.

Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH)

VTH is nodig voor het beschermen en beheren van watersysteem, keringen en waterkwaliteit. Afhandeling van aanvragen en meldingen binnen de wettelijke termijn is het uitgangspunt, waarbij de kosten van vergunningverlening grotendeels (75%) worden gedekt door legesopbrengsten. De afgelopen jaren is er veel bereikt op het gebied van verminderen van regeldruk. Reeds meer dan 70% van het aantal te verwerken zaken kan snel, eenvoudig en kosteloos als melding worden afgehandeld. Dit niveau zal minimaal worden vastgehouden. De komende bestuursperiode zal het werken in de geest van de Omgevingswet vorm krijgen. Deze wet heeft grote impact op het waterschap, met name voor planvorming, vergunningen, toezicht en handhaving. Naast toetsend en controlerend verbreedt het accent zich ook naar faciliterend en adviserend. Hiermee krijgt afstemming met burgers en bedrijven en samenwerking met medeoverheden een belangrijkere rol.

Ook de digitale transitie heeft veel invloed. Dat leidt naar meer risicogestuurd en datagedreven toezicht. VTH kan hiermee gericht inzetten en pro-actiever handelen, waarmee herstel achteraf voorkomen wordt en het aantal bestuursrechtelijke en strafrechtelijke zaken beperkt blijft. Naast dat meer wordt ingezet op samenwerking met medeoverheden, wordt ook afstemming met veel-aanvragers en standsorganisaties steeds belangrijker teneinde de maatschappelijke belangen bij elkaar te brengen.

Wegwerken achterstanden Grondzaken

De complexiteit, omvang en de hoeveelheid van de projecten, m.n. HWBP, is de afgelopen periode enorm toegenomen. Deze hoeveelheid, in combinatie met de reguliere werkzaamheden binnen team Grondzaken, levert een enorme werkvoorraad op. Vanwege de toenemende druk vanuit de HWBP-projecten heeft een aantal reguliere taken en projecten binnen Grondzaken vertraging opgeleverd. Er is daardoor een achterstand ontstaan.

Als Waterschap Rivierenland (WRS) lopen we potentieel risico in het niet op tijd acteren op deze projecten en werkzaamheden. We lopen risico op verjaring van grond. Daarnaast lopen we als Waterschap Rivierenland ook inkomsten mis door het pas later kunnen oppakken van bijvoorbeeld huurovereenkomsten. Met de tijdelijke capaciteit halen we achterstand in op de reguliere werkzaamheden, kunnen we risico's gaan mitigeren en de achterstallige projecten gaan starten.

Het doel om met de tijdelijke formatie de achterstanden op te lossen is bereikt en dit houden we up to date. Er is gedegen onderzoek verricht met het project "Grip op Grond" zodat er in 2025 bestuurlijke keuzes gemaakt worden.

Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner

De samenleving verandert en de rol van de overheid verandert mee. Naast Rijk, provincies en gemeenten geldt dit ook voor het waterschap. Grote maatschappelijke ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, circulariteit, nationale woonagenda, transitie in de landbouw, opgaven voor biodiversiteit en de Omgevingswet vragen van ons een meer gezamenlijke aanpak van de opgaven en uitdagingen. Hierbij werken de verschillende overheden als één overheid samen. Niet alleen als organisator, maar ook als één van de deelnemers. Inwoners en partners vragen om een ander type overheid. Een overheid die in gesprek is met inwoners en stakeholders en de gevraagde diensten snel levert. En een overheid die als partner optreedt in de ontwikkeling van de openbare ruimte. We geven deze rol vorm in een wendbare organisatie. De Omgevingswet geeft een extra impuls om de beweging te maken naar een meer omgevingsbewuste overheid en gebiedspartner

Financiën

In het Bestuursprogramma wordt de wens uitgesproken om de schuldpositie van waterschap stabiel houden en indien mogelijk te verlagen. Daarnaast wordt gepleit voor een gematigde lastenstijging en een zo evenwichtig mogelijke verdeling van de lasten over de categorieën. Tot slot wordt gevraagd naar een lange termijnprogrammering voor de vervanging van systeem- en zuiveringsobjecten.

Met betrekking tot de lange termijnprogrammering wordt onderscheid gemaakt tussen systeem-zuiveringsobjecten. Voor gemalen geldt dat we de eerste beelden van een investeringsprogramma hebben kunnen presenteren voor de voorjaarsnota 2024. Voor een lange termijnprogrammering voor stuwen zullen de eerste beelden in de voorjaarsnota van 2025 gepresenteerd worden. Met betrekking tot de overige systeemobjecten (sluizen, bruggen etc.) worden aparte analyses gedaan en indien nodig doorgevoerd op de voorjaarsnota 2025. Voor de lange termijn programmering van zuiveringsobjecten zijn de eerste beelden gedeeld in de voorjaarsnota 2024. Een specifiek beeld wordt gegeven in de voorjaarsnota van 2025.

Thema 19: Bestuurlijke werkwijze

Doel lange termijn		
Professionele (bestuurlijke) organisatie met oog voor ieders belangen.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Werken op basis van wederzijds vertrouwen	Recente ervaringen wijzen uit dat er in het AB een grote mate van constructiviteit is en een welwillendheid om standpunten te overbruggen.
	Open houding met ruimte om werkwijze steeds te herijken en verbeteren	Onderwerp van bespreking in het Fractievoorzittersoverleg.

Thema 20: Digitale transformatie

Doel lange termijn
- Betrouwbare, wendbare, richtinggevende en veilige informatievoorziening. - Een moderne data gedreven organisatie die de dienstverlening aan burgers en bedrijven centraal stelt.

Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Doorontwikkeling moderne werkplek (technisch) middels outsourcing en afschaling huidige virtuele desktop infrastructuur. 2024 gereed.	Betreft overgang naar de standaard van outsourcingpartner en daarmee ook afschaling van de virtuele desktop infrastructuur (VDI)
	Informatiebeveiliging op orde. 2025 gereed.	Recente audit vanuit UvW laat zien dat we in verandertraject op schema lopen. De outsourcing heeft ons inmiddels minder kwetsbaar gemaakt. In het cybersecurity speelveld blijft continue aandacht vereist en veranderen type maatregelen voortdurend. Naast opzet en bestaan moet ook de werking worden aangetoond. Dit, in combinatie met een vertraging in de uitrol van maatregelen t.b.v. monitoring in de procesautomatisering en een lange doorlooptijd voor de aanbesteding op dit gebied, leidt tot een latere afronding dan eind 2025. Acute risico's van deze vertraging worden zo veel mogelijk beperkt door de aanbevelingen van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) op te volgen.
	Doorontwikkelen dienstverlening aan burgers en bedrijven middels opleveren e-formulieren waarmee tevens voldaan wordt aan wet- en regelgeving. 2026 gereed.	Focus ligt op het opleveren van tooling waarmee voldoen kan worden aan wet- en regelgeving. Voor de elf wettelijk verplichte diensten worden in 2024 zo'n vijf tot zes e-formulieren opgeleverd. De overige in 2025.
	Verhogen doelmatigheid en transparantie. Betreft implementatie M365 en Zaaksysteem. 2025 gereed.	Activiteiten bevinden zich in een afrondende fase. Restpunten worden verzameld en geborgd in de lijn.

Thema 21: Omgevingswet

Doel lange termijn		
Waterschap Rivierenland werkt in 2025 naar 'de geest' van de Omgevingswet. We maken werk van participatie, hebben een gebruiksvriendelijk digitaal loket en worden boven gemiddeld positief gewaardeerd door onze burgers en bedrijven.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	In 2024 hebben we een waterschapsverordening, in 'de geest' van de Omgevingswet. Deze is doelgericht, in lijn met onze beleidsambities, zonodig afgestemd op de regelgeving van ketenpartners en toepasbaar gemaakt.	De Omgevingswet is vanaf 1 januari 2024 in werking. We zijn van start met een waterschapsverordening die toepasbaar is gemaakt. Na inwerkingtreding wordt de verordening stapsgewijs beleidsrijk gemaakt en waar mogelijk en gewenst doelgericht.

	In 2024 hebben we een gebruiksvriendelijk digitaal loket dat boven gemiddeld wordt gewaardeerd door onze burgers en bedrijven (zeven of hoger)	Vanaf 1 januari 2024 werken we met een digitaal Omgevingsloket (het DSO). Landelijk wordt de functionaliteit van het DSO geleidelijk uitgebreid, waarin ook de gebruiksvriendelijkheid van het loket een aandachtspunt is.
	In 2024 is onze dienstverlening klant gedreven. Zodanig dat de burgers en bedrijven het onderling contact via al onze kanalen (post, telefoon, internet) boven gemiddeld positief (zeven of hoger) beoordeelt.	Er is een klantcontactcentrum ingericht; dat in 2025 verder wordt geprofessionaliseerd. Begin 2025 is het meten van de klanttevredenheid voorzien.
	Tijdig voordat de eerste onteigeningsbesluiten door het AB worden genomen in 2023 is de implementatie zowel bestuurlijk als ambtelijk voltooid.	De Omgevingswet is vanaf 1 januari 2024 in werking. In voorbereiding hierop is een nieuwe onteigeningsprocedure ingericht en zijn bestuurders uitgebreid geïnformeerd. De eerste onteigeningsbesluiten volgen nog.

Thema 22: Participatie

Doel lange termijn		
We werken aan een sterke relatie met bewoners en andere stakeholders, waarin het waterschap hen vanzelfsprekend en vroegtijdig betreft bij watertaken en waarbij bewoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun (water)omgeving.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	In 2025 willen we als functionele overheid een optimale netwerkpartner zijn bij de realisatie van wateropgaven en daarbij ruimte bieden aan initiatieven van derden.	Begin 2023 is een project afgerond, dat erop was gericht om het participatiebeleid op een goede wijze te implementeren. Vervolgens zijn verbeteringen doorgevoerd, bijvoorbeeld bij het opstellen van jaarrapportages (welke nog separaat en uitgebreider bestuurlijk wordt voorgelegd) en meer samenwerking met andere overheden op het terrein van participatie. Het opstarten van klanttevredenheidsonderzoeken is niet binnen de gestelde periode gelukt, omdat het beoogde pilotproject nog niet in de fase zit waarbij klantcontact aan de orde is.
	Door continu actief de wensen en belangen van stakeholders op te halen versterken we het draagvlak voor plannen en projecten en stimuleren we het waterbewustzijn.	

Thema 23: Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Doel lange termijn		
• Omgevingsgericht VTH • Administratieve lastenverlichting voor burgers en bedrijven • Naleefgedrag van regelgeving door handhaving		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Passende regels • De Waterschapsverordening (WSV) en de afgeleide beleidsregels en toepasbare regels zijn in 2026 beleidsrijk aangepast aan de Omgevingswet. • In 2026 zijn alle regels geëvalueerd en vereenvoudigd. • Regulering is gekoppeld aan werkingsgebieden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.	• Conform planning: de WSV is beleidsarm omgezet en toepasbaar onder de Omgevingswet. In 2025 en 2026 vindt een beleidsrijke herziening plaats. • Start evaluatie regels is gedaan en loopt cf. planning. Eerste pilot vereenvoudiging loopt (organisatiebreed). • De regelgeving is gekoppeld aan de werkingsgebieden waardoor burgers en bedrijven 'met een klik op de kaart' weten wat mogelijk is.
	• Korte doorlooptijden en behalen wettelijke termijnen.	Door het leren werken met aanvragen en meldingen onder de Omgevingswet en vertragingen in het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) blijft dit percentage achter. Om dit in te lopen is een PvA in uitvoering: procesoptimalisatie en extra capaciteit, wat inmiddels leidt tot stijgende percentages, maar het doel voor 2024 wordt niet behaald. De verwachting is dat eind 2025 de doelen weer worden behaald. Door toepassing van maatwerk en prioriteren voorkomen we problemen m.b.t. uitvoering van activiteiten voor burgers en bedrijven.
	Innovatie en Digitalisering • Omslag van controleren achteraf naar continu inzicht. • Omslag van toetsen en controleren naar ook faciliteren en adviseren.	• Risicogestuurd toezicht en bedrijfsbezoeken o.b.v. data en inzichten zijn steeds meer uitgangspunt. • Repressief waar het moet, preventief waar het kan. En naar een meer adviserende rol.
	Versterken samenwerking • Samenwerking met ketenpartners (omgevingsdiensten gemeenten, RWS) is versterkt. • Realisatie planning toezichtbezoeken	• Met Omgevingsdiensten zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten en wordt procedureel afgestemd cf. Omgevingswet. • De aantallen toezichtbezoeken zijn in lijn met de planning. Dit draagt bij aan het hoge percentage naleefgedrag: preventie door bedrijfsbezoeken voorkomt bestuurs- en strafrechtelijk optreden.

Thema 24: Wegwerken achterstanden grondzaken

Doel lange termijn		
• Geen achterstanden in de bedrijfsvoering • Integraal contractbeheer op onze percelen • Oneigenlijk grondgebruik tegengaan		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	• Kadastrale aanwijs bijgewerkt • Beheerovereenkomsten bijgewerkt • Oude adviesdossiers afgehandeld	• Bij aanvang van het project stonden er 543 posten (percelen) open waarbij Waterschap Rivierenland partij is. 70% van de dossiers zijn aangewezen en daarbij afgerond. Bij de overige 30% betreft het percelen waarbij het (bouw)project nog niet is gestart, deze dossiers worden gezien als toekomstige posten en niet als achterstand. • Project beheerovereenkomst is afgerond, alle beheerovereenkomsten zijn afgerond • Project Adviesdossiers: bij aanvang project stonden er 152 dossiers (tot 2023) open. 95,4% Dossiers zijn afgerond. Dit betekent dat er nog zeven oude adviesdossiers onder handen zijn die wegens legitieme redenen doorlopen in 2025 en opgaan in de reguliere werkvoorraad.
	• Overgang van contractbeheer naar eigendommenbeheer: volledig zicht op de niet-taakgebonden percelen in eigendom en een getoetste nieuwe functietoebedeling. • Overtollige gronden in beeld (percelen waar geen functie aan kan worden toegekend) en waar mogelijk verkoop daarvan. • Besluit over erfpacht-dossiers en bijbehorende administratieve en contractuele afwikkeling. • Voorkomen van verjaring op onze percelen	• Het project Grip op Grond bestaat uit twee fasen. Fase 1 betreft de inventarisatie van de kadastrale eigendommen en fase 2 betreft de start en de uitvoering van de projectonderdelen: inventarisatie niet-taakgebonden eigendommen, applicaties/ P8, erfpacht, aanpassen privaatrechtelijke regelingen en verkoop overtollige gronden • Een goede inventarisatie (fase 1) van onze eigendommen is cruciaal tijdens het gehele project Grip op Grond. De inventarisatie van 61.500 vlakken is conform planning op 22 mei 2024 geheel afgerond • o.b.v. de uitkomsten van de inventarisatie is een projectplan opgesteld met betrekking tot het starten en uitvoeren van fase 2 (de projectonderdelen).
	Waar zonder onderliggende overeenkomst gebruik wordt gemaakt van onze gronden, overgaan tot handhaving of alternatieve oplossing	• Uit de inventarisatie (fase 1) blijkt dat in circa 7.200 gevallen een vermoeden bestaat van OG • Er is een gedegen en zorgvuldig onderzoek (fase 2) naar deze vermoedens van OG gestart per maart 2024. Afgerond Q1 2025. • Q2 2025: Oplevering van 100% onderzoeksresultaten. Hieruit volgt een

		bestuursvoorstel met een business case inclusief een aantal scenario's. • Uiterlijk Q4 2025: Bestuurlijk besluit welk scenario wordt uitgevoerd. De afronding van de aanpak OG is afhankelijk van het gekozen scenario. De uitvoering zal zeker doorlopen vanaf 2026. • De uitvoering van het gekozen scenario wordt na besluitvorming gestart vanaf 2026 in een nieuw project.
--	--	---

Thema 25: Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner

Doel lange termijn		
	• De Omgevingswet zorgt ervoor dat in een gebied de maatschappelijke vraagstukken en kansen steeds meer in samenhang worden bekeken en aangepakt. Hierbij werken verschillende overheden als één overheid samen. • Bij de uitvoering van onze taken maken we gebruik van onze gebiedskennis en houden we rekening met brede maatschappelijke opgaven en lokale uitdagingen. • Met kennis van het watersysteem en het gebied schuiven we vroegtijdig aan als deskundige waterpartner. Samen voeren we een integraal gesprek over ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot het waterbeheer.	
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	In 2027 zijn de procedures voor de burger eenvoudiger/ simpeler/ transparanter t.o.v. 2021. Daarvoor werken we continu samen met gemeenten en provincies als één overheid.	Zie thema 21 Omgevingswet.
	In 2027 zitten we bij 100% van de advisering over complexe ruimtelijke ontwikkelingen als deskundige waterpartner vroegtijdig aan tafel.	Via de organisatieontwikkeling Horizon 2025 werken we aan de omgevingsgerichtheid en de klantgerichtheid van de organisatie. Dit is nog in ontwikkeling.
	In 2025 weten onze 1e aanspreekpunten buiten wat er in hun omgeving speelt, zijn zij zichtbaar en toegankelijk en worden ze door die omgeving gewaardeerd.	Via de organisatieontwikkeling Horizon 2025 werken we aan de omgevingsgerichtheid en de klantgerichtheid van de organisatie. Dit is nog in ontwikkeling.
	In 2025 betrekken we belanghebbenden bij onze werkzaamheden en participeren we in werkzaamheden van derden.	Zie thema 22 Participatie.
	In 2027 zien we samenwerking met partijen primair vanuit de integrale opgaven waarbij samenwerken met andere partijen eerder regel dan uitzondering zijn.	Via de organisatieontwikkeling Horizon 2025 werken we aan de omgevingsgerichtheid en de klantgerichtheid van de organisatie. Dit is nog in ontwikkeling.

Thema 26: Financiën

Doel lange termijn		
Solide en duurzaam financieel beleid		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Solide en duurzaam financieel beleid : • Schuldpositie: stabiel houden en indien mogelijk verlagen • Gematigde lastenstijging en een zo evenwichtig mogelijke verdeling over de categorieën • Bepalen vervangingsopgave voor systeem- en zuiveringsobjecten	• De schuldpositie beweegt zich de komende jaren binnen de bestuurlijk vastgestelde bandbreedte van <250-300%. • De gemiddelde lastenontwikkeling bij Waterschap Rivierenland in 2024 bedraagt 5,8%. Vergeleken met de andere waterschappen bevindt Waterschap Rivierenland zich voor de watersysteemheffing onder in de middenmoot en voor de zuiveringsheffing bij de laagste drie. Het Algemeen Bestuur heeft besloten het ingezetenenpercentage m.i.v. 2024 te verhogen naar 39,25%. Dit geeft de meest evenwichtige verdeling over de categorieën • Het in beeld brengen van de vervangingsopgave voor systeem- en zuiveringsobjecten verloopt conform planning. De 5-jaarsprogrammeringen voor gemalen, zuiveringen en persleidingen zijn verwerkt in de Begroting 2025. De programmeringen voor overige objecten en langetermijnprogrammeringen volgen de komende jaren. • Tot slot is in 2024 na behandeling van de voorjaarsnota een proces gestart met het Algemeen Bestuur, om het ambitieniveau van het WBP te herijken (Midterm review) en inzicht te krijgen in de majeure ontwikkelingen op de middellange en langere termijn i.r.t. de schuldpositie-, kosten- en lastenontwikkeling. In 2025 zal het Algemeen Bestuur hierover richting geven als input voor de voorjaarsnota 2025.

Grote projecten programma Middelen

Grote projecten	Gereed
Elektrificatie & renovatie JU-Smitgemaal, incl. inrichten bezoekerscentrum	Elektrificatie & renovatie 2024 Bezoekerscentrum (2026)
Digitale transformatie	2026

Kostenontwikkeling en analyse programma Middelen

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Kosten	58,8	60,0	60,7	62,6	-1,9	N
Opbrengsten	-4,3	-1,4	-1,4	-2,5	1,1	V
Te dekken kosten	54,5	58,6	59,3	60,1	-0,9	N
Inzet best. Reserves	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	
Per saldo	54,4	58,4	59,0	59,9	-0,9	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Verklaring resultaat 2024 op hoofdlijnen:

Kosten		
· Actualisatie raming voorziening voormalig bestuur (i)	1,2	N
· Toename kosten hard- en software door toename formatie (0,4 N), vertraging overgang naar moderne werkplek Modex (0,5 N), extra kosten inhuur derden (0,1 N) (s/i)	1,0	N
· Kosten calamiteiten: effluentleiding rwzi Nijmegen-Weurt (0,3 N) / Hoogwaterperiode winter 2024 (0,3 N) / Wateroverlast jan 2024 (nieuwe motor Kolff gemaal) (0,3 N) / Stroomuitval rwzi Sleeuwijk (0,4 N) / Afwikkeling calamiteit ICT serveruitval 2022 (0,3 V) / Lagere kosten hoogwater oefening HOWARI (0,1 V) (i)	0,9	N
· Kosten inhuur capaciteit voor team inkoop a.g.v. ziekte en openstaande vacatures (i)	0,2	N
· Kosten illegale dumpingen (niet te verhalen) (i)	0,1	N
· Onderzoekskosten n.a.v. vermoeden misstanden stimuleringsregeling waterbesparende maatregelen agrariërs (i)	0,1	N
· Minder uitbestede onderzoeken Rekenkamercommissie en Concerncontrol (i)	0,1	V
· BSR eindafrekening bijdrage 2023 en 2024 (i)	0,8	V
· Eindafrekening bijdrage 2023 het Waterschapshuis + minder uitgaven aan begrote initiatieven vanwege gebrek aan capaciteit (i)	0,5	V
· Lagere kosten 2024 herstelwerkzaamheden Papsluis (grotendeels uitgevoerd in 2023) (i)	0,1	V
· Minder kosten doordat aanpassingen in applicatie grondzaken (P8) zijn doorgeschoven naar 2025 (i)	0,1	V
· Voordelige aanbesteding aansprakelijkheids- en goedwerkgeverschapsverzekering (s)	0,1	V
· Lagere kapitaallasten a.g.v. lagere projectrealisatie 2023 (i)	0,2	V
· Personeels- en afdelingskosten: doorbelasting (zie toelichting hieronder)	0,4	N
· Overige kleine voor- en nadelen per saldo (i)	0,1	V
Opbrengsten		
Personeels- en afdelingskosten: doorbelasting	0,5	V
· Hogere legesopbrengst door meer legesaanvragen in het hoge tarief (s)	0,3	V
· Verkoopopbrengst vrachtwagen en tractor (i)	0,1	V
· Rentebaten eigen financieringsmiddelen (i)	0,1	V
· Overige kleine voor- en nadelen per saldo (i)	0,1	V
Toelichting doorbelasting personeels- en afdelingskosten		
De personeels- en afdelingskosten worden doorbelast met een vaste verdeelsleutel aan de programma's. M.i.v. 2024 zijn de opbrengsten van geactiveerde projecturen HWBP onderdeel van de afdelingskosten. De effecten van de opbrengst HWBP en daaraan gerelateerde vacatureruimte zijn in de doorbelasting separaat toegerekend aan de programma's. Per saldo: 0,1 V		

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Middelen

INVESTERING	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Vershil
Bruto	7,6	11,4	7,1	4,2
Subsidies/bijdragen	-0,7	-0,2	-0,1	-0,1
Netto	6,9	11,1	7,0	4,1

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.7 Dekkings- en financieringsmiddelen

In de jaarrekening van Waterschap Rivierenland zijn diverse posten opgenomen, die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Hieronder volgt een overzicht van de posten:

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Kosten	1,1	3,0	2,8	1,1	1,7	V
Opbrengsten	-8,8	-2,0	-2,0	-7,1	5,1	V
Te dekken kosten	-7,7	1,0	0,8	-6,0	6,8	V
Inzet best. Reserves	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	
Per saldo	-8,0	0,7	0,5	-6,3	6,8	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2024 op hoofdlijnen:

	Kosten		
·	Vrijval stelpost inflatie begroting 2024 (s)	1,0	V
·	Vrijval restant post Onvoorzien (i)	0,7	V
	Opbrengsten		
·	Resultaat kwijtschelding (0,4 N) en oninbaar (0,5 N). Zie toelichting paragraaf 1.7 Waterschapsbelastingen) (i)	0,9	N
·	Renteopbrengst over voordelig saldo in rekening-courant bij schatkist (i)	5,3	V
·	Hogere dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank (s)	0,4	V
·	Rentebaten eigen financieringsmiddelen (i)	0,3	V

(Bedragen € x 1 mln.)

3 EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S

3.1 Recapitulatie programmakosten

PROGRAMMA	EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Waterveiligheid	Kosten	39,6	43,9	43,6	41,7	1,9	V
	Opbrengsten	-16,3	-17,6	-17,6	-16,1	-1,6	N
	Te dekken kosten	23,3	26,3	26,0	25,6	0,3	V
	Inzet best. reserves	8,0	10,2	10,2	10,5	-0,3	N
	Per saldo	31,3	36,5	36,2	36,2	0,0	V
Watersysteem	Kosten	69,5	72,4	72,2	73,0	-0,7	N
	Opbrengsten	-1,4	1,7	1,7	0,8	0,9	V
	Te dekken kosten	68,1	74,1	73,9	73,8	0,1	V
	Inzet best. reserves	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	N
	Per saldo	68,1	74,2	74,0	73,9	0,1	V
Waterketen	Kosten	69,5	70,4	70,4	73,5	-3,1	N
	Opbrengsten	-3,3	-1,3	-1,3	-1,8	0,5	V
	Te dekken kosten	66,2	69,1	69,1	71,7	-2,6	N
	Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Per saldo	66,2	69,1	69,1	71,7	-2,6	N
Wegen	Kosten	10,9	10,8	10,8	10,9	-0,1	N
	Opbrengsten	-3,4	-3,3	-3,3	-3,6	0,4	V
	Te dekken kosten	7,5	7,5	7,5	7,2	0,3	V
	Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Per saldo	7,5	7,5	7,5	7,2	0,3	V
Middelen	Kosten	58,8	60,0	60,7	62,6	-1,9	N
	Opbrengsten	-4,3	-1,4	-1,4	-2,5	1,1	V
	Te dekken kosten	54,5	58,6	59,3	60,1	-0,9	N
	Inzet best. reserves	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	
	Per saldo	54,4	58,4	59,0	59,9	-0,9	N
Dekkingsmiddelen	Kosten	1,1	3,0	2,8	1,1	1,7	V
	Opbrengsten	-8,8	-2,0	-2,0	-7,1	5,1	V
	Te dekken kosten	-7,7	1,0	0,8	-6,0	6,8	V
	Inzet best. reserves	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	
	Per saldo	-8,0	0,7	0,5	-6,3	6,8	V
	Totale kosten	249,5	260,5	260,5	262,8	-2,3	N
	Totale opbrengsten	-37,6	-24,0	-24,0	-30,3	6,3	V
	Belastingopbrengsten	-231,9	-242,8	-242,8	-247,5	4,6	V
	Te dekken kosten	-20,0	-6,3	-6,3	-15,0	8,6	V
	Inzet best. reserves	7,7	9,8	9,8	10,1	-0,3	N
	Inzet egal. reserves	0,5	-3,4	-3,4	-3,4	0,0	
	Resultaat	-11,8	0,0	0,0	-8,3	8,3	V

(Bedragen € x 1 mln.)

3.2 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de controle van de jaarrekening controleert de accountant zowel de rechtmatigheid als de getrouwheid van de financiële beheershandelingen. Dit is vastgelegd in de Waterschapswet.

Bij de rechtmatigheidscontrole gaat het onder meer om de vraag of de financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansposten die in de jaarrekening zijn opgenomen, tot stand gekomen zijn binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hierin opgenomen programma's. Op grond hiervan dient er in de jaarrekening een analyse plaats te vinden met betrekking tot de rechtmatigheid van eventuele overschrijdingen op de lasten van de programma's (begrotingsrechtmatigheid).

Rechtmatigheid en programma's

Bij rechtmatigheid wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in kosten en baten. De rechtmatigheid van het begrotingscriterium wordt specifiek getoetst op de kosten en niet op de baten. De vraag bij rechtmatigheid is derhalve of de kosten per programma binnen de begrote kosten zijn gebleven, onafhankelijk van het feit of een mogelijke kostenoverschrijding wordt gedekt door hogere baten.

Uit de recapitulatie van de programmakosten (zie paragraaf 3.1) blijkt dat er sprake is van een overschrijding van de programmakosten voor de programma's:

- Watersysteem	€ 0,7 miljoen
- Waterketen	€ 3,1 miljoen
- Wegen	€ 0,1 miljoen
- Middelen	€ 1,9 miljoen

Op basis van het begrotingscriterium is autorisatie van de hogere kosten door het Algemeen Bestuur noodzakelijk. In het besluit tot vaststelling en goedkeuring van de jaarrekening 2024 wordt daarom expliciet aan het Algemeen Bestuur autorisatie gevraagd voor bovenstaande kostenoverschrijdingen.

Voor de toelichting op de kostenontwikkeling wordt verwezen naar:

- paragraaf 2.3 programma Watersysteem
- paragraaf 2.4 programma Waterketen
- paragraaf 2.5 programma Wegen
- paragraaf 2.6 programma Middelen

3.3 Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), kortweg Wet normering topinkomens, is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van excessieve beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigings-normen in een ministeriële regeling vastgesteld. In de WNT wordt expliciet bepaald dat ten aanzien van een waterschap enkel de secretaris-directeur wordt aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2024 is het toegestane bezoldigingsmaximum € 233.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024	
Bedragen x € 1	Z.C. Vonk
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	187.747
Beloningen betaalbaar op termijn	23.347
<i>Subtotaal</i>	<i>211.094</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.
Bezoldiging	211.094
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T. N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.
Gegevens 2023	
Bedragen x € 1	Z.C. Vonk
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	178.037
Beloningen betaalbaar op termijn	22.467
<i>Subtotaal</i>	<i>200.504</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
Bezoldiging	200.504

Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking, die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4 TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGERS

In dit hoofdstuk wordt het resultaat per taak nader toegelicht.

4.1 Watersysteem

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Netto kosten	127,4	140,0	139,9	139,2	0,7	V
Onvoorzien	0,0	0,5	0,4	0,0	0,4	V
Kwijtschelding en oninbaar	2,9	2,9	2,9	3,4	-0,4	N
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-10,0	-6,4	-6,4	-9,7	3,3	V
Belastingopbrengsten	-137,1	-144,2	-144,2	-146,7	2,5	V
Resultaat voor mutatie reserves	-16,8	-7,1	-7,3	-13,8	6,5	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	6,3	7,1	7,3	7,6	-0,3	N
Saldo	-10,4	0,0	0,0	-6,2	6,2	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Waterveiligheid over wettelijke taken 0,5 V
- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken 0,2 V
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Wegen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken 0,2 N
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken 0,2 V

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 2 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheer-producten naar de taken.

Onvoorzien

Het resultaat op Onvoorzien wordt veroorzaakt door:

- De post Onvoorzien is in 2024 niet volledig benut en valt vrij t.g.v. het jaarrekeningresultaat. 0,4 V

Kwijtschelding en oninbaar

Het resultaat op kwijtschelding en oninbaar wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Resultaat kwijtschelding 2024 en reservering oninbaar heffingsjaren 2018-2023; zie toelichting paragraaf 1.7 Waterschapsbelastingen. 0,4 N

Dividenden en overige algemene opbrengsten

Het resultaat op dividenden en overige algemene opbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Renteopbrengst over voordelig saldo in rekening-courant bij schatkist. 2,7 V
- Renteopbrengst eigen financieringsmiddelen. 0,2 V
- Uitkering Dividend Nederlandse Waterschapsbank. 0,4 V

Belastingopbrengsten

Het resultaat op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Hogere belastingopbrengsten huidig jaar (1,6 V) en voorgaande jaren (0,9 V) o.b.v. definitieve aanslagoplegging en prognoses BSR. 2,5 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het resultaat op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt veroorzaakt door:

- Lagere onttrekking bestemmingsreserve afschrijving HWBP 0,3 N

4.2 Zuivering

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Netto kosten	83,6	87,8	88,1	90,9	-2,9	N
Onvoorzien	0,0	0,3	0,3	0,0	0,3	V
Kwijtschelding en oninbaar	3,3	3,2	3,2	3,6	-0,4	N
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-5,1	-1,9	-1,9	-4,6	2,8	V
Belastingopbrengsten	-86,0	-89,5	-89,5	-91,4	2,0	V
Resultaat voor mutatie reserves	-4,2	0,0	0,2	-1,5	1,7	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2,5	0,0	-0,2	-0,2	0,0	
Saldo	-1,7	0,0	0,0	-1,7	1,7	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Waterveiligheid over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken 2,8 N
- Aandeel verdeling programma Wegen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken 0,8 N
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken 0,7 V

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 2 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheer-producten naar de taken.

Onvoorzien

Het resultaat op Onvoorzien wordt veroorzaakt door:

- De post Onvoorzien is in 2024 niet volledig benut en valt vrij t.g.v. het jaarrekeningresultaat. 0,3 V

Kwijtschelding en oninbaar

Het resultaat op kwijtschelding en oninbaar wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Resultaat kwijtschelding 2024 en reservering oninbaar heffingsjaren 2018-2023; zie toelichting paragraaf 1.7 Waterschapsbelastingen. 0,4 N

Dividenden en overige algemene opbrengsten

Het resultaat op dividenden en overige algemene opbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Renteopbrengst over voordelig saldo in rekening-courant bij schatkist. 2,7 V
- Rente opbrengst eigen financieringsmiddelen. 0,1 V

Belastingopbrengsten

Het resultaat op belastingopbrengsten wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Hogere belastingopbrengsten huidig jaar (0,7 V) en hogere belastingopbrengsten voorgaande jaren (1,3 V) o.b.v. definitieve aanslagoplegging en prognoses BSR. 2,0 V

4.3 Wegen

EXPLOITATIE	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Netto kosten	9,6	9,8	9,8	9,4	0,3	V
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	V
Kwijtschelding en oninbaar	0,2	0,2	0,2	0,3	0,0	N
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	N
Belastingopbrengsten	-8,8	-9,2	-9,2	-9,3	0,1	V
Resultaat voor mutatie reserves	1,0	0,8	0,8	0,3	0,4	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-0,6	-0,8	-0,8	-0,8	0,0	
Saldo	0,3	0,0	0,0	-0,4	0,4	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten (op hoofdlijnen)

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Waterveiligheid over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Wegen over wettelijke taken 0,3 N
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken 0,0

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 2 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheer-producten naar de taken.

Belastingopbrengsten

Het resultaat op belastingopbrengsten wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Hogere belastingopbrengsten voorgaande jaren (0,1 V) o.b.v. definitieve aanslagoplegging en prognoses BSR. 0,1 V

5 REKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de kosten- en opbrengstencategorieën, gerubriceerd in overeenstemming met de regeling Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen (BBVW). Ter vergelijking zijn tevens de cijfers van de jaarrekening 2023 en de initiële begroting 2024 opgenomen.

Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 incl. wijzigingen	Rekening 2024	Verschil	V/N
Kostensoortgroepen						
Kapitaallasten	57,9	59,4	59,4	59,2	0,3	V
Personeelslasten	86,7	97,7	98,2	96,1	2,1	V
Goederen en diensten van derden	87,6	93,1	93,1	96,6	-3,4	N
Bijdragen aan derden	10,5	10,1	10,1	9,4	0,8	V
Toevoegingen voorzieningen /onvoorzien	10,2	10,6	10,4	11,1	-0,7	N
Totaal kosten	252,8	271,0	271,3	272,3	-1,0	N
Opbrengstensoortgroepen						
Financiële baten	-15,6	-8,9	-8,9	-15,1	6,3	V
Personeelsbaten	-6,8	-7,2	-7,5	-6,9	-0,6	N
Goederen en diensten aan derden	-15,3	-16,6	-16,6	-16,8	0,2	V
Bijdragen van derden	-8,7	-8,1	-8,2	-8,0	-0,2	N
Waterschapsbelastingen	6,4	6,3	6,3	7,2	-0,9	N
Onttrekkingen aan voorzieningen	-0,6	0,0	0,0	-0,2	0,2	V
Geactiveerde kosten	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
Totaal opbrengsten	-41,0	-34,5	-34,8	-39,8	5,0	V
Te dekken kosten	211,8	236,5	236,5	232,5	4,0	V
Inzet algemene/bestemmingsreserves	7,7	9,8	9,8	10,1	-0,3	N
Gedekt door heffing Waterschapsbelastingen	-231,9	-242,8	-242,8	-247,5	4,6	V
Exploitatieresultaat	-12,3	3,4	3,4	-4,9	8,3	V
Toevoeging/onttrekking egalisatiereserve	0,5	-3,4	-3,4	-3,4	0,0	
Exploitatieresultaat te bestemmen	-11,8	0,0	0,0	-8,3	8,3	V

(Bedragen € x 1 mln.)

6 BALANS

6.1 Balans

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
<i>Vaste activa</i>		
1. Immateriële vaste activa	40.634	40.322
2. Materiële vaste activa	563.560	538.254
3. Financiële vaste activa	513	513
Totaal vaste activa	604.707	579.089
<i>Vlottende activa</i>		
4. Voorraden	0	0
5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar	194.593	282.161
6. Kortlopende vorderingen	36.837	28.151
7. Overlopende activa	68.445	40.310
8. Liquide middelen	105	526
Totaal vlottende activa	299.980	351.148
Totaal activa	904.687	930.237
PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
<i>Vaste passiva</i>		
9. Eigen vermogen		
Algemene reserves	5.420	5.420
Egalisatiereserves	24.242	16.261
Bestemmingsreserves	28.835	18.356
Nog te bestemmen resultaat	8.312	11.806
Totaal eigen vermogen	66.809	51.843
10. Voorzieningen	23.860	21.938
11. Langlopende schulden > 1 jaar	760.790	791.339
Totaal vaste passiva	851.459	865.119
<i>Vlottende passiva</i>		
12. Netto vlottende schulden < 1 jaar	10.219	21.317
13. Overlopende passiva	43.009	43.801
Totaal vlottende passiva	53.228	65.118
Totaal passiva	904.687	930.237

(Bedragen € x 1.000)

6.2 Toelichting op de balans

Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen.

Immateriële en materiële vaste activa

Voor het beleid met betrekking tot activeren, waarderen en afschrijven van activa wordt verwezen naar de beleidsnota 'Waardering, activering en afschrijving van activa' die is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 27 november 2020 en met terugwerkende kracht per 1 januari 2020 van toepassing is.

Aanleiding tot aanpassing van de vigerende beleidsnota is het op 26 juni 2020 door het Algemeen Bestuur bij de behandeling van de voorjaarsnota genomen besluit tot toepassing van een alternatief activeringsbeleid met betrekking tot het zogenaamde projectgebonden aandeel HWBP per 1 januari 2020.

Daarnaast is de nota op onderdelen verduidelijkt. Hier is het beleid niet gewijzigd maar is de toelichting op het beleid aangepast. Dit betreft de toelichtingen bij de onderdelen:

- Grensbedrag voor activeren;
- Activeren van bijdragen eigen personeel;
- Te hanteren afschrijvingstermijnen;
- Verwerking activeren jaarkosten bij negatieve boekwaarde.

HWBP projectgebonden aandeel

Reguliere HWBP-projecten worden voor 90% bekostigd uit een bijdrage van het Rijk en de solidariteitsbijdrage van alle waterschappen samen. Het resterende deel van 10% betreft het Projectgebonden aandeel en wordt betaald door het waterschap die het betreffende project uitvoert. Als gevolg van pieken in de programmering en daarmee pieken in de projectuitgaven dreigde bij Waterschap Rivierenland een situatie te ontstaan waarbij de totale afschrijvingslast van het projectgebonden aandeel van jaar tot jaar sterk zou fluctueren hetgeen zou leiden tot een bestuurlijk ongewenste ongelijkmatige lastenontwikkeling. In overleg met het HWBP-directie is naar mogelijkheden gezocht om dit zogenaamde bekostigingsprobleem op te lossen.

De uitgewerkte oplossingsrichting voor het bekostigingsprobleem is erop gericht om de afschrijvingslasten per jaar te egaliseren en te komen tot een zo stabiel mogelijk kostenniveau per jaar. Dit kan gerealiseerd worden door toepassing van een alternatief activeringsbeleid waarbij:

- De eigen bijdrage (het projectgebonden aandeel van 10%) wordt geactiveerd na afronding van een projectfase;
- Een bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP wordt ingesteld;
- Een jaarlijkse dotatie van de in de meerjarenbegroting van Waterschap Rivierenland geraamde afschrijvingslast aan de bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP plaatsvindt;
- De werkelijke afschrijvingslast met ingang van het jaar na afronding van een projectfase aan de bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP wordt onttrokken.

Toepassing van de uitgewerkte oplossingsrichting voor het bekostigingsvraagstuk leidt tot een evenwichtigere lastenontwikkeling. Op grond hiervan heeft het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland op 26 juni 2020 besloten met ingang van 2020 bovenstaande systematiek toe te passen waarbij het projectgebonden aandeel wordt geactiveerd na afronding van een projectfase en

vervolgens met ingang van het jaar volgend op de projectfaseafsluiting wordt afgeschreven in 5 gelijke termijnen.

De vastgestelde afschrijvingstermijnen:

Omschrijving	Afschrijvings- termijn in jaren
Kosten afsluiten geldlening	Exploitatie
Onderzoek en ontwikkeling	5
Bijdragen aan activa in eigendom derden	5*
Overige immateriële activa	
- Peilbesluiten, waterakkoorden en monitoring	10
- Geactiveerde bijdragen aan het Rijk (o.m. Solidariteitsbijdrage HWBP)	5
- Meerjarige strategische beleidsplannen (o.m Waterbeheerprogramma)	5
- Toetsing waterkeringen	5
- Legger en beheerregisters	5
- Software	5
- Saneringsbaggeren	5
- Verkiezingen leden van het Algemeen Bestuur	4
- Overige	5
Materiële vaste activa	
Gronden en terreinen	
- Onbebouwde gronden en terreinen	0
- Ondergrond gebouwen	0
Vervoermiddelen	
- Tractie: Vrachtauto's, tractoren	8
Machines, apparaten en werktuigen	
- Tractie: Overig	8**
Bedrijfsgebouwen	
- Bouwkundig	30
- Installaties (afhankelijk van aard inst.)	5-10-15
- Inrichting	10
Woonruimten	
- Bouwkundig	30
- Installaties (afhankelijk van aard inst.)	5-10-15
- Inrichting	10
Grond-, weg- en waterbouwkundige objecten	
<i>Waterkeringen</i>	
- Primaire waterkeringen (kleidijken)	50
- Primaire waterkeringen (veendijken)	30
- Primaire waterkeringen (HWBP projectgebonden aandeel)	5
- Regionale waterkeringen	30
<i>Waterkeringen HWBP</i>	
- Primaire waterkeringen HWBP (projectgebonden aandeel)	5
<i>Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen</i>	
- Aanleg en verwerving watergangen	20
- Kunstwerken en gemalen bouwkundig	35
- Kunstwerken en gemalen elektromechanisch	15

Omschrijving	Afschrijvings- termijn in jaren
<i>Zuiverings-technische werken (transportstelsels, zuiveringsinstallaties, slibverwerkingsinstallaties)</i>	
- Bouwkundig	35
- Elektromechanisch	15
- IBA-inrichtingen	5
Wegen	
- Aanleg en verwerving (uitbreiding) wegennet ***	20
Vaarwegen en havens	
- Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	20
- Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegbeheer	20
Overige materiële vaste activa	
- Hardware (Applicaties)	5
- Overige materiële vaste activa	o.b.v. verwachte gebruiksduur
* Termijn is gelijk aan de periode dat het actief naar verwachting door de derde zal worden geëxploiteerd. Indien de termijn niet bekend is, dan een afschrijvingstermijn hanteren van 5 jaar. ** In het huidige beleid kennen tractiemiddelen één afschrijvingstermijn van 8 jaar. Vanwege de diversiteit in de verschillende onderdelen wordt met ingang van 2016 bij de jaarlijkse kredietaanvraag van tractiemiddelen de specifieke afschrijvingstermijn opgenomen op basis van de verwachte gebruiksduur van het object. *** Alle kosten m.b.t. het onderhouden en verleggen van wegen (reconstructie en kunstwerken) worden conform de huidige gedragslijn ten laste van de exploitatie gebracht.	

Financiële vaste activa

Voor de financiële vaste activa gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

- Aandelen Nederlandse Waterschapsbank N.V. zijn gewaardeerd tegen nominale waarde;

Debiteuren

Voor debiteuren worden zo nodig individuele voorzieningen getroffen.

Langlopende verplichtingen

De langlopende verplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige activa en passiva

De waardering van de overige activa en passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Algemene reserves

De algemene reserves vormen (samen met de begrotingspost onvoorzien en de stille reserves) de weerstandscapaciteit. Ze hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.

Bestemmingsreserves

In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een specifieke bestemming. De bestemmingsreserves kunnen worden onderscheiden in:

- Egalisatiereserves;
- Overige bestemmingsreserves.

Egalisatiereserves

Egalisatiereserves zijn reserves die zijn ingesteld ten behoeve van de tariefegalisatie in de planperiode c.q. de meerjarenraming. Per taak kent het waterschap een egalisatiereserve. Bij de tarief-egalisatie wordt een drietal uitgangspunten gehanteerd:

- De opbrengst waterschapslasten is aan het eind van de planperiode in principe gelijk aan het kostenniveau;
- Er is sprake van een gelijkmatige tariefontwikkeling;
- Het niveau van de egalisatiereserve is aan het eind van de planperiode in principe nihil.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- Onttrekkingen aan de egalisatiereserves vinden plaats overeenkomstig het begrote nadelig resultaat.

Toelichting op de balans per 31 december 2024 (bedragen x € 1.000)

ASTE ACTIVA

	31-12-2023	Aanpassing en	01-01- 2024	Investering en	Bijdragen van derden	Afschrijvin gen	Desinves- teringen/ overboekin gen	31-12-2024
1. Immateriële vaste activa								
Onderzoek en ontwikkeling	20		20	62		-4		78
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	37.793		37.793	10.041		-9.862		37.972
Overige immateriële activa	2.508		2.508	958	-36	-846		2.584
1. Totaal immat. vaste activa	40.322		40.322	11.061	-36	-10.712	0	40.634
2. Materiële vaste activa								
Werken in exploitatie								
Gronden en terreinen	13.950		13.950	401		0	0	14.351
Vervoermiddelen	3.017		3.017	655		-583		3.089
Machines, apparaten en werktuigen	14.694		14.694	1.562	-43	-2.148		14.065
Bedrijfsgebouwen	15.626		15.626	3.354		-1.115	-135	17.730
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:								
Waterkeringen	81.464		81.464	5.841	-2.164	-4.440	0	80.701
Waterkeringen HWBP projectgebonden	59.594		59.594	214.723	-181.805	-462	0	92.050
Watergangen, waterkwantiteitskunst werk en gemalen	146.971		146.971	25.693	-3.390	-12.813	-7.406	149.055
Zuiveringstechn. werken:								
Transportsystemen	58.805		58.805	3.138	-788	-4.318	0	56.838
Zuiveringsinstallaties	90.714		90.714	3.236		-9.360	0	84.590
Slibverwerkingsinstallaties	46.250		46.250	228		-3.139	0	43.339
Wegen	0		0	2.715	-243		-2.472	0
Vaarwegen en havens	1.917		1.917	0		-118	0	1.799
Overige materiële vast activa	5.251		5.251	1.736		-1.036	0	5.951
2. Totaal materiële vaste activa	538.254	0	538.254	263.283	-188.433	-39.532	-10.013	563.560
3. Financiële vaste activa								
Kapitaalverstrekkingsaan:								
Bedrijven	513		513					513
Overheden								
3. Totaal financiële vaste activa	513		513					513
Totaal vaste activa	579.089	0	579.089	274.344	-188.469	-50.244	-10.013	604.707
Zie bijlagen 1, 2, & 3								

(Bedragen € x 1.000)

VLOTTENDE ACTIVA

	2024	2023
4. Voorraden	0	0
5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar	194.593	282.161
6. Kortlopende vorderingen		
• Debiteuren algemeen	7.060	3.008
• Debiteuren verbonden partijen	82	131
• Voorziening debiteuren algemeen	-683	-516
• Debiteuren BSR	35.870	30.173
• Voorziening belastingdebiteuren BSR	-5.492	-4.645
Totaal per 31 december	36.837	28.151

(Bedragen € x 1.000)

5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar

Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 heeft het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen. Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in juli 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%. Als gevolg hiervan is gedurende enkele jaren sprake van overfinanciering van het waterschap. Het overschot wordt zoals de wet het voorschrijft aangehouden in 's Rijks schatkist.

Decentrale overheden moeten hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in 's Rijks schatkist. Wel is sprake van een drempelbedrag. Indien overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen die middelen buiten de schatkist worden gehouden. De hoogte van deze drempel bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal en bedraagt € 5,4 miljoen. De rekening-courant met de NWB is zodanig ingericht dat een overtollig saldo dagelijks wordt afgeroomd ten gunste van de schatkist-rekening. Waterschap Rivierenland houdt derhalve geen middelen buiten de schatkist aan en blijft daarmee binnen de aangegeven drempelbedragen.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag 2024*	5.420	5.420	5.420	5.420
Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	563	1.994	2.261	2.461
Ruimte onder het drempelbedrag	4.857	3.426	3.159	2.959

Bedragen € x 1.000

* Het drempelbedrag bedraagt 2% van het begrotingstotaal.

6. Kortlopende vorderingen

Per 31 december 2024 was een bedrag van € 7.113.000 direct opeisbaar en een bedrag van € 29.000 niet direct opeisbaar.

Van de debiteuren algemeen en debiteuren verbonden partijen in totaal € 7.142.000 heeft een bedrag van € 2.837.000 betrekking op vorderingen op openbare lichamen, waarvan € 2.826.000

betrekking heeft op vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen. Voor de openstaande vordering waarvoor het waterschap een risico loopt is een voorziening opgenomen.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening (half februari 2025) stond van de genoemde debiteuren algemeen per 31 december 2024 nog een bedrag van € 1.825.000 open. Er zijn nog vorderingen van voor 1 januari 2024 voor een bedrag van € 1.133.000. Hiervoor is een voorziening opgenomen met een omvang van € 683.000.

7. Overlopende activa

	2024	2023
7. Overlopende activa		
• Vooruitbetaalde bedragen	319	316
• Nog door te storten debiteurenontvangsten BSR	4.374	4.609
• Nog te ontvangen subsidie dijkverbetering	51.353	19.428
• Nog te ontvangen subsidie en bijdragen overige projecten	9.055	7.636
• Belastingen B.T.W.	493	0
• Overig nog te ontvangen inkomsten	2.850	8.321
Totaal per 31 december	68.444	40.310

(Bedragen € x 1.000)

De “Vooruitbetaalde bedragen” betreffen voornamelijk verzekeringen en leasekosten. De stijging van de nog te ontvangen subsidie dijkverbetering wordt veroorzaakt door een hogere voorfinanciering van de subsidiabele kosten. De daling van “Overig nog te ontvangen inkomsten” wordt veroorzaakt door een verlaging van “Nog te ontvangen rente deposito’s en schatkistbankieren”. De post overige nog te ontvangen inkomsten is gedaald van € 8.321.000 eind 2023 naar € 2.850.000 eind 2024. Onder deze overige nog te ontvangen activa zijn onder meer verantwoord: De bijdrage in de loonkosten KiS-calamiteit, de verwachte opbrengst inzake kosten claim calamiteit reparatie van de persleiding Driel bij gemeente Arnhem, het teveel in rekening gebrachte voorschot door de B.S.R. en de rente schatkistbankieren en deposito’s 4^e kwartaal 2024. Deze verwachte opbrengst was lager door het lagere saldo op de rekening en een lagere rente.

Te declareren subsidie dijkverbetering

	Stand 1 januari 2024	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2024
Te declareren bij het Rijk						
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	0	-4.268		63.523	-44.234	15.021
Neder Betuwe Nebu (HWBP)	4.531			13.350	-178	17.704
Ameide-Streefkerk HWBP	6.518			4.099	-6.999	3.618
KIS fase 2	0	-118		810		692
Sterreschans Heteren		-492		749	-201	57
VZG deel Willemspolder POV Piping	32					32
Project overstijgende activiteiten	3.737			1.786	-2.140	3.382
Future Dikes (HWBP)		-158		375		217
Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1 (HWBP)	807					807
Gastvrije dijk (HWBP)	250					250
Handr.duurz.en ruimte kwal.Dijken (HWBP)	91			74	-44	121
De innovatieversneller	0			1.408	-634	774
Beren Woudrichem	0			54		54

	Stand 1 januari 2024	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2024
Weurt-Deest	0			517		517
Dijkversterking SSH	147			1.182		1.329
KIS asfaltherstel/oppervlakte behandeling II	0			400		400
Subtotaal te decl. bij het Rijk	16.113	-5.036	0	88.327	-54.430	44.975
Te declareren bij de Provincie						
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	6			1.266	-479	793
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	0			1.132		1.132
Dijkversterking Wolferen-Sprok (Wos)	0			1.482		1.482
Dijkversterking Neder-Betuwe (Nebu)	0			30		30
Subtotaal te decl. bij Provincie	6	0	0	3.910	-479	3.437
Vooruitontvangen overige openbare lichamen						
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	294		-294			0
Gastvrije Waaldijk	0			10		10
Future Dikes (HWBP)		-74		166		92
Subtotaal te decl. bij Lagere overheden	294	-74	-294	176		102
Te decl. overig						
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	2.502				-54	2.448
Wolferen-Sprok Wos (HWBP)	288			103		391
Tiel	225		-225			0
Subtotaal te decl. diversen	3.015		-225	103	-54	2.839
Totaal nog te declareren	19.428	-5.110	-519	92.516	-54.963	51.353

(Bedragen € x 1.000)

In 2024 werd gewerkt aan de realisatie van dijkversterkingsprojecten die vallen onder programma HWBP, projecten met 90% subsidie en innovatieprojecten met 100% subsidie. Voor de HWBP-projecten worden de kosten per projectfase op basis van een bijbehorende kostenraming aan het begin van een projectfase afgerekend en ligt het risico van afwijking bij het waterschap. Soms moet het waterschap kosten voorfinancieren, bijvoorbeeld, omdat er voordat een beschikking is verleend wordt gestart met een projectfase. Per 31 december 2024 is het totaal van de verleende voorschotten lager dan het totaal van de voorfinancieringen. Zie hiervoor ook de specificaties onder 13 Overlopende passiva.

Te declareren subsidie overige projecten

	Stand 1 januari 2024	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2024
Te declareren bij het Rijk						
Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	431				-275	156
A27 POS 001	42			22		64
A27 POS 002	79			1		80
A27 POS 003	6			519		525
A27 POS 005	1.136			246		1.382

	Stand 1 januari 2024	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2024
Onderhoud en schadeherstel na oplevering dijkversterkingsprojecten	1.628			591	-147	2.072
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	5		-5			0
Calamiteit rapportage KIS	2.237			1.523		3.760
Subtotaal te decl. bij het Rijk	5.564	0	-5	2.902	-422	8.039
Te declareren bij de Provincie						
KRW Vispassages GLD	0			152	-152	0
N2000 PAS Bruuk (SOK)	30				-30	0
Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	729				-729	0
WBP Natura 2000 KRW	76			38		114
Monitoring HBO	0			33	-33	0
Nw Zuiderlingedijk PAS (SOK)	130		-130			0
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	8				-8	0
WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	54				-54	0
Verbeteren fietsroute Van Langeraadweg	204				-204	0
KRW3-Aanleg vispassages Riet & Ketelstraat	10			305		315
Onderhoud primaire waterkeringen	7					7
Lakerveld	40				-40	0
Subtotaal te decl. bij de provincie	1.288	0	-130	528	-1.250	436
Te declareren lagere overheden						
Uitv.waterplan Vijfheerenlanden	0			195	-195	0
KRW verdiepen	46			4	-50	0
Waterbeschikbaarheid Zoetwater	13				-13	0
Waterberging Regiodeal	303				-303	0
N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	0			294	-13	281
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	48		-48			0
WUP Aanpassen en automatiseren stuwen RMW + KAR	300		-300			0
Renovatie stuwen 2024	0			60		60
WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	54		-54			0
Subtotaal te decl. bij lagere overheden	763	0	-402	553	-574	341
Te declareren overig						
Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	0			68	-45	23
N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	0			200		200
EVZ Pompveld-Alm	0			203	-187	16
SSWN	8				-8	0
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	13		-13			0
Subtotaal te decl. overig	21		-13	471	-240	239
Totaal nog te declareren	7.636	0	-550	4.454	-2.486	9.055

(Bedragen € x 1.000)

8. Liquide middelen

	2024	2023
8. Liquide middelen		
• NWB	102	525
• Kas	3	1
Totaal per 31 december	105	526

(Bedragen € x 1.000)

VASTE PASSIVA

9. Eigen Vermogen

	Stand per 31-12-2023 excl. resultaatbe- stemming	Bestemming resultaat 2023	Stand per 1-1-2024	Mutaties		Stand per 31- 12- 2024	Voorlopig resultaat 2024	Stand per 31-12-2024
				Bij	Af	excl. resultaat bestemm- ing		
Algemene reserves								
Zuiveringsheffing	2.168		2.168			2.168		2.168
Watersysteemheffing	2.981		2.981			2.981		2.981
Wegenbeheer	271		271			271		271
Totaal	5.420	0	5.420	0	0	5.420		5.420
Egalisatiereserves								
Zuiveringsheffing	1.318	1.701	3.019		-65	2.954	1.697	4.651
Watersysteemheffing	12.667	10.065	22.732		-2.630	20.102	6.165	26.267
Wegenbeheer	2.276	-343	1.933		-747	1.186	450	1.636
Totaal	16.261	11.423	27.684	0	-3.442	24.242	8.312	32.554
Bestemmingsreserves								
Vervroegde afschrijving investerings Waterkeringen	75		75		-9	66		66
Schaderegeling Maaswerken	265		265			265		265
Egalisatie afschrijving HWBP	15.979	383	16.362	11.018	-462	26.918		26.918
Frictiekosten centralisatie AQUON	570		570		-291	279		279
Baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek	213		213	73		286		286
Onderhoud primaire waterkeringen	697		697			697		697
Wegwerken achterstanden bedrijfsvoering	557		557		-233	324		324
Totaal	18.356	383	18.739	11.091	-995	28.835		28.835
Totaal Eigen Vermogen	40.037	11.806	51.843	11.091	-4.437	58.497	8.312	66.809

(Bedragen € x 1.000)

Het resultaat over 2024 bedraagt € 8.312.000. Voor een analyse hiervan wordt verwezen naar met name de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van deze jaarstukken. Het resultaat 2023 was € 11.806.000 en is ten gunste/laste gebracht van de egalisatiereserves en de bestemmingsreserve Egalisatie afschrijving HWBP.

Voor een gedetailleerde toelichting per reserve wordt verwezen naar bijlage 4.

10. Voorzieningen

	Rubricering	Stand per 1 januari 2024	Mutaties		Stand per 31 december 2024
			Bij	Af	
Regelingen personeel	Arbeid gerelateerd	0		0	0
Pensioen voormalig bestuurders	Arbeid gerelateerd	4.553	1.159	-485	5.227
Baggeren	Baggeren & Saneren	2.679	6.432	-7.406	1.705
Flexibel personeel muskusratten bestrijding	Arbeid gerelateerd	687	113		800
Reconstructie wegen	Onderhoud	1.724	2.370	-2.336	1.758
Kunstwerken wegen	Onderhoud	1.625	363		1.988
Baggeren wegsloten	Onderhoud	69	443	-135	377
Onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	Onderhoud	183	76	-134	125
PBB (persoonsgebonden basis budget)	Arbeid gerelateerd	1.213	139	-230	1.122
Voorziening IKB (individueel keuzebudget)	Arbeid gerelateerd	8.324	1.520		9.844
Voorziening vitaliteitsuren	Arbeid gerelateerd	881	78	-45	914
Totaal Voorzieningen		21.938	12.693	-10.771	23.860

(Bedragen € x 1.000)

Het waterschap heeft voorzieningen gevormd voor in de toekomst verwachte kosten, zoals diverse onderhoudsvoorzieningen en arbeid gerelateerde voorzieningen.

Voor een gedetailleerde toelichting per voorziening wordt verwezen naar bijlage 4.

11. Langlopende schulden

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
11. Langlopende schulden > 1 jaar		
• Leningen NWB, ABP en gemeenten	791.339	841.887
• Nieuwe geldleningen	0	0
• Aflossingen langlopende leningen	-30.548	-50.548
Totaal per 31 december	760.790	791.339

(Bedragen € x 1.000)

De rentelast voor deze leningen is een bedrag van € 7.200.000. De gemiddelde rentevoet was 0,93% en gemiddelde looptijd van de leningen is 13,81 jaar. In 2024 is een bedrag van € 30.548.000 afgelost.

VLOTTENDE PASSIVA

12. Netto vlottende schulden

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
12. Netto vlottende schulden < 1 jaar		
• Rekening-courant NWB NV	0	0
• Kasgeldlening NWB NV	0	0
• Crediteuren	3.696	15.604
• Belastingen	5.473	4.727
• Pensioenfondsen	1.048	986
• Overig	2	
Totaal per 31 december	10.219	21.317

(Bedragen € x 1.000)

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening (half februari) stond van de genoemde crediteuren per 31 december 2024 nog een bedrag van ca. € 28.000 open.

13. Overlopende passiva

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
13. Overlopende passiva		
• Nog te betalen energiekosten	1.444	2.765
• Te betalen rente	3.087	3.137
• Te betalen salarissen	184	80
• Wettelijk verlof	1.710	1.429
• Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering	23.903	26.309
• Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. overige projecten	9.910	6.743
• Vooruit ontvangen bedragen	382	580
• Belastingen B.T.W.	0	169
• Overige (o.a. nog te ontvangen facturen)	2.389	2.589
Totaal per 31 december	43.009	43.801

(Bedragen € x 1.000)

Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering

	Stand 1 januari 2024	Van overlopen de activa	Naar overlopen de activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2024
Vooruitontvangen van het Rijk						
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	893			-56.026	55.837	704
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	4.268		-4.268			0
Wolferen-Sprok Wos (HWBP)	98			-20.729	26.956	6.326
Gameren HWBP	82			-82		0
Tiel (HWBP)	10.067			-8.005		2.061
Dvb Sprok-Sterrenschans H	831			-826	201	205
Dvb Sterrenschans-Heteren	492		-492			
VZG deel POV Piping (HWBP)	118					118
KiS restpunten	146			-146		0
KiS fase 2	118		-118			
KiS asfaltherstel e.a.	46			-46		0
KiS afwikkeling	217			-217		0
Doortr.A15 Sterr.-Heteren HWBP	1.745					1.745
Future Dikes (HWBP)	158		-158			0
DuboCale Calc plan en real.fase (HWBP)	156			-56		100
Stabiliteit bij Golfoverslag	304			-1.037	812	79
Subtotaal vooruitontvangen van het Rijk	19.739	0	-5.036	-87.170	83.806	11.338
Vooruitontvangen Provincie						
Gastvrije Waaldijk	5.430			-14		5.416
Subtotaal vooruitontvangen Provincie	5.430	0	0	-14	0	5.416
Vooruitontvangen overige openbare lichamen						
Gorinchem Waardenburg GOWA	0	-294		-2.647	3.553	612
Tiel-Waardenburg TIWA	0			-9	2.624	2.615
Wolferen-Sprok Wos	119			-9	2.703	2.813
Neder-Betuwe Nebu	0			-5	94	89
Tiel	762			-612	462	612
Future Dikes (HWBP)	74		-74			0
Subtotaal vooruitontvangen overige openbare lichamen	955	-294	-74	-3.282	9.436	6.741
Vooruitontvangen overig						
Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (Gowa)	185			-396	236	25
Tiel	0	-225		-60	668	383
Subtotaal overig	185	-225		-456	904	408
Totaal vooruitontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering	26.309	-519	-5.110	-90.922	94.146	23.903

(Bedragen € x 1.000)

Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. overige projecten

	Stand 1 januari 2024	Van overlopen de activa	Naar overlopend e activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2024
Vooruitontvangen van de EU						
Life MICA (Muskusratten)	132			-403	271	0
Subtotaal vooruitontvangen EU	132			-403	271	0
Vooruitontvangen van het Rijk						
KRW verdiepen	17					17
Uitv. Deltaplan gr. Waterbeheer	0			-36	71	35
Noordwaard restpunten kades	705			-5		700
Fietspad Lichte kade Leerdam	163			-121		42
Noordwaard gem. Steurgat	104					104
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024		-5			70	65
49.1+49.2+49.3 Baggerwerk 2024-2025	0			-25	124	99
Digitale dienstverlening	13				62	75
WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	0				58	58
Meetapparatuur broeikasgasemissie	0			-43	177	134
DIG. Dienstverl. "Rijksbijdrage 2023/2024"	0			-345	384	39
Lingesysteem / KvS Onderzoek Strategienota	0				2.000	2.000
Versnellingsprogramma lachgas (expl.)	0				203	203
Beheer zuiveringsinstallaties medicijnresten	0			-153	954	801
Onderhoud wegbermen en -sloten	22			-2		20
Onderhoud wegen en wegbermen	210					210
Subtotaal vooruitontvangen Rijk	1.234	-5	0	-730	4.103	4.602
Vooruitontvangen van de provincie						
Klimaatadaptatie kennis en communicatie	0				50	50
Nw Zuiderlingedijk PAS (SOK)	0	-130			155	25
NBW Waterberg 4hoeven	373			-373		0
SOK Zuid-Holland t/m 2026	2.202			-33		2.169
A5H:Kadeverb.1e tranche +EVZ Achterwaterschap /dwarsgang Smoutjesvliet	50					50
Fietspad Lichte kade Leerdam	147			-121		26
N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	996			-1.358	569	207
KRW - aanleg natuurvr. oevers	52			-120	205	137
KRW natte natuur	32			-2		30
Projectsubsidie Boezems Kinderdijk N2000 Herstelplan	0			-123	355	232
Diefdijk Kerkweg	0				119	119
Thema en gebiedsgerichte plannen	31			-49	30	12
Monitoring waterkwaliteit	0				45	45
Onderhoud wegen en wegbermen	205			-143		62
Subtotaal vooruitontvangen van de provincie	4.088	-130	0	-2.322	1.528	3.163
Vooruitontvangen van de lagere overheden						
14.2 2022-2023 Baggeren	6					6
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	0		-48		309	262
25.1 HA 24.2 Baggerwerk 2024-2025	0			-206	209	3

3.1 + 6.1 HA 2.2 Baggerwerk 2024-2025	0				21	21
WUP Aanpassen en automatiseren stuwen RMW + KAR	0		-300		532	232
WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	0		-54	-185	290	51
WUP KAR Wateraanvoer Zoelen	0			-5	98	93
WUP KAR Stuwen aanp./autom.	319					319
WUP Altena uitvoering kunstwerken	403					403
WUP A5H: DPRA projecten	559					559
Subtotaal vooruitontvangen van de lagere overheden	1.287	0	-402	-396	1.459	1.949
Vooruitontvangen van overig						
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	0	-13			190	177
Onderh. zuiveringsinstallaties (T-OAB) Geurfilter	0				19	19
Totaal vooruitontvangen overig	0	-13	0	0	209	196
Totaal vooruitontvangen overige projecten	6.743	-148	-402	-3.851	7.570	9.910

(Bedragen € x 1.000)

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In deze balans zijn de volgende verplichtingen niet opgenomen:

Meerjarige lease en huurverplichtingen voor:

Omschrijving	Looptijd < 1jaar	Looptijd 1>5 jaar	Looptijd > 5 jaar
Leaseauto's	1.745	3.488	71
Facilitaire installaties	0	45	0

(Bedragen € x 1.000)

GR Slibverwerking

Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. Per 31 december 2024 is het bedrag aan gegarandeerde geldleningen van de GR slibverwerking € 86,9 miljoen. 4% van € 86,9 miljoen = € 3,5 miljoen.

Garantstelling lening Unie van Waterschappen

In 2017 is de Unie van Waterschappen een lening o/g van € 6,0 miljoen aangegaan onder borgstelling van waterschappen. Het betreft een hypothecaire lening met gebouwen en terreinen als onderpand. Het openstaand saldo per 31-12-2024 is € 4,3 miljoen. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,2 miljoen. De overeengekomen rente ligt vast tot en met 2 mei 2042 en bedraagt 2,75% per jaar. In 2024 is niet extra afgelost of opgenomen. De contributiebijdrage van Waterschap Rivierenland aan de Unie van Waterschappen bedraagt circa 6% van het begrotingstotaal van UvW.

Garantstelling lening AQUON

In 2011 is AQUON een lening aangegaan onder borgstelling van de deelnemende waterschappen. Het openstaande saldo van deze lening bedraagt per 31-12-2024 € 2,5 miljoen. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,2 miljoen. De overeengekomen rente bedraagt 0,46% en de lening heeft als einddatum

19-12-2041. In 2024 is niet extra afgelost of opgenomen.

In 2022 is AQUON een lening aangegaan onder borgstelling van de deelnemende waterschappen. Het openstaand saldo per 31-12-2024 is € 3,7 miljoen. De overeengekomen rente bedraagt 2,56% en de lening heeft als einddatum 10-11-2072. In 2023 zijn twee nieuwe leningen aangegaan van € 7,5 en € 3,8 miljoen met een rente van respectievelijk 3,2% en 3,4%. De looptijden van de leningen zijn tot 2065 en 2040. In 2024 zijn een viertal nieuwe leningen aangegaan van respectievelijk € 6,0 , € 4,0, € 8,0 en € 2,0 miljoen met rentes van afgerond 3,1 tot 3,3% en looptijden van eerste 2 leningen tot 2065 andere 2 leningen tot 2040.

In totaliteit heeft AQUON € 37,5 miljoen aan leningen uitstaan onder borgstelling. De jaarlijkse bijdrage van Waterschap Rivierenland aan AQUON bedraagt circa 14% van het begrotingstotaal van AQUON.

Fiscale consequenties i.h.k.v. de rittenregistratie

De Belastingdienst heeft onlangs een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop het waterschap invulling geeft aan de rittenregistratie van het wagenpark. Dit onderzoek heeft vragen opgeroepen welke momenteel nader worden onderzocht. Dit onderzoek neemt meer tijd in beslag dan verwacht. Het is niet uitgesloten dat hier nog een fiscale consequentie uit voortkomt.

Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Waterschap Rivierenland te Tiel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- ▶ geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva van Waterschap Rivierenland op 31 december 2024 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- ▶ zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2024 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader van Waterschap Rivierenland dat is vastgesteld door het dagelijks bestuur op 10 september 2024 en ter kennisgeving is doorgestuurd naar het algemeen bestuur.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de exploitatierekening naar programma's;
2. de toelichting naar kostendragers;
3. de rekening naar kosten- en opbrengstensoorten;
4. de balans en toelichting op de balans;

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, het "Controleprotocol voor de accountantscontrole van Waterschap Rivierenland vanaf de jaarrekening 2023" en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door het dagelijks bestuur op 10 september 2024 en ter kennisgeving is doorgestuurd naar het algemeen bestuur en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Rivierenland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.723.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2, lid 6 Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 544.600 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het waterschap en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het algemeen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het dagelijks bestuur uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i> Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het dagelijks bestuur. Hierdoor veronderstellen wij dat een risico op verslaggevingsfraude bestaat. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het dagelijks bestuur met name in: ▶ Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; ▶ De betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; ▶ Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben wel/geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het dagelijks bestuur waaronder: ▶ Het toereikend zijn van voorzieningen. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het dagelijks bestuur bij deze posten en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het dagelijks bestuur.

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een waterschap laat zich typeren als een bestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten.

De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (namelijk waterschapsbelastingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen in de jaarstukken, heeft het dagelijks bestuur een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van Waterschap Rivierenland om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen van het dagelijks bestuur en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het dagelijks bestuur over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van het waterschap door de toezichthouder.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het dagelijks bestuur over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het dagelijks bestuur een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het dagelijks bestuur inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het dagelijks bestuur over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- ▶ Het besluit tot vaststelling en goedkeuring;
- ▶ De overige bijlagen zoals opgenomen in de jaarstukken.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat alsmede dat het alle informatie bevat die op grond van artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het

Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur/dagelijks bestuur vastgestelde normenkader d.d. 15 november 2024.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit

beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 november 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
 - ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstelling aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 23 mei 2025

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. M. Zoetman-Kiers RA

8. BESLUIT TOT VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland

gelezen het voorstel van het College van Dijkgraaf en Heemraden d.d. 28 februari en 27 mei 2025,

gelet op het advies van de commissies Watersysteem d.d. 24 maart 2025, Waterveiligheid d.d. 24 maart 2025, Waterketen d.d. 25 maart 2025 en Middelen d.d. 25 maart 2025 en d.d. 3 juni 2025,

gelet op de desbetreffende bepalingen van de Waterschapswet en het algemeen reglement voor Waterschap Rivierenland;

besluit:

1. De rekening van lasten en baten over het dienstjaar 2024 als volgt vast te stellen:
 - a. het totaal van de kosten: € 242.580.602
 - b. het totaal van de opbrengsten: € 250.893.254
 - c. voordelig exploitatieresultaat: € 8.312.652
2. Het voordelig exploitatieresultaat ad € 8.312.652 ten gunste te brengen van de egalisereserves:

- Watersysteem	€	6.165.180	voordelig
- Zuivering	€	1.697.194	voordelig
- Wegen	€	<u>450.278</u>	voordelig
- Totaal	€	8.312.652	voordelig
3. De overschrijdingen op de lasten van de volgende programma's alsnog formeel te bekrachtigen:

- Watersysteem	€	0,7 miljoen
- Waterketen	€	3,1 miljoen
- Wegen	€	0,1 miljoen
- Middelen	€	1,9 miljoen
4. De kredietoverschrijdingen van de afgesloten projecten per 31 december 2024 van in totaal € 21.000 alsnog formeel te bekrachtigen (details in bijlage 11b van de jaarrekening).

aldus besloten in de vergadering d.d. 20 juni 2025.

het Algemeen Bestuur voornoemd,

de secretaris-directeur
ir. Z.C. Vonk

de dijkgraaf,
drs. T.J.A.M. Cuppen MBA

Waterschap Rivierenland

BIJLAGEN

Bijlage 1 Staat van immateriële vaste activa

Omschrijving	Stand per 1-1-2024										Stand per 31-12-2024								
	aanschaf prijs	cumulatieve afschrij- ving	bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde	nieuw- bouw door derden	verkoop materiële vaste activa	ontvang- en subsidie	Over- boeking onderhand en werk	afschrij- ving	herwaar- dering	bijdrage van voor- zieningen	aanschaf prijs	cumulatieve afschrij- ving	bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde	rente- lasten	kapitaal- lasten
bedragen x € 1.000																			
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	183	163	0	0	20	62	0	0	0	4	0	0	245	167	0	0	78	1	5
Geactiveerde bijdragen aan Rijk	107.699	69.906	0	0	37.793	10.041	0	0	0	9.862	0	0	117.739	79.767	0	0	37.972	618	10.480
Overige immateriële vaste activa	9.270	5.999	0	763	2.508	958	0	36	0	846	0	0	10.228	6.845	0	800	2.584	43	889
Totaal	117.152	76.068	0	763	40.321	11.061	0	36	0	10.712	0	0	128.212	86.779	0	800	40.634	662	11.374

Bijlage 2 Staat van materiële vaste activa

Omschrijving	Stand per 1-1-2024					Mutaties 2024				Stand per 31-12-2024						
	aanschaf					nieuw-				aanschaf						
bedragen x € 1.000	prijs	ving	afschrij- van voorzieningen	bijdr. van derden	waarde	bouw door derden	en subsidie	ving	van voor- zieningen	prijs	ving	afschrij- van voor- zieningen	bijdr. van derden	waarde	lasten	lasten
gronden en terreinen	17933	896	107	2980	13950	401				18334	896	107	2980	14351	204	204
vervoermiddelen	6.903	3.886	0	0	3.017	655		583		7.558	4.469	0	0	3.089	48	631
machines, apparaten en werktuigen	26.551	11.418	0	439	14.694	1.562	43	2.148		28.113	13.566	0	482	14.065	223	2371
bedrijfsgebouwen	39.238	18.325	504	4.783	15.626	3.354		1.115	135	42.592	19.440	639	4.783	17.730	249	1364
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken																
-waterkeringen	881.649	98.133	47.326	654.726	81.464	5.841	2.164	4.440		887.490	102.573	47.326	656.890	80.701	1202	5642
-waterkeringen HWBP projectgebonden	728.245	7.935	0	660.716	59.594	214.723	181.805	462		942.968	8.397	0	842.521	92.050	1098	1560
-watergangen, kunstwerken en gemalen	425.420	154.207	52.286	71.956	146.971	25.693	3.390	12.813	7.406	451.113	167.020	59.692	75.346	149.055	2227	15040
Zuiveringstechnische werken																
- transportsystemen	173.504	80.962	5.651	28.086	58.805	3.138	788	4.318		176.642	85.280	5.651	28.874	56.837	866	5184
- zuiveringsinstallaties	304.512	163.982	11.576	38.240	90.714	3.236		9.360		307.748	173.342	11.576	38.240	84.590	1333	10693
- slibverwerkingsinstallaties	90.780	38.567	0	5.963	46.250	228		3.139		91.008	41.706	0	5.963	43.339	669	3808
wegen	19.264	435	16.728	2.101	0	2.715	243		2.472	21.979	435	19.200	2.344	0	0	0
vaarwegen en havens	3.532	939	416	260	1.917	0		118		3.532	1.057	416	260	1.799	28	146
overige materiële vaste activa	9.723	4.169	193	110	5.251	1.736		1.036		11.459	5.205	193	110	5.951	88	1124
Totaal	2.727.254,00	583.854,00	134.787,00	1.470.360,00	538.253,00	263.282,00	188.433,00	39.532,00	10.013,00	2.990.536,00	623.386,00	144.800	1.658.793,00	563.558	8235	47767

Bijlage 3 Staat van financiële vaste activa

BEDRAGEN IN EURO'S	Nominaal	Stand per 1-1-2024			Mutaties boekjaar 2024			Stand per 31-12-2024				
		Aanschafprij s	Cumulatieve herwaar- dering /	Boekwaarde	Vermeer- dering	Herwaar- dering	Verminde ring	Aantal	Koers- waarde	Aanschafpri js	Boekwaarde	Opbrengst in 2024
Omschrijving												
DEELNEMINGEN EN EFFECTEN												
Deelnemingen en aandelen												
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	14.974,75	0,00	14.974,75	0,00	0,00	0,00	132	100%	14.974,75	14.974,75	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	60.579,66	0,00	60.579,66	0,00	0,00	0,00	534	100%	60.579,66	60.579,66	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	14.974,75	0,00	14.974,75	0,00	0,00	0,00	132	100%	14.974,75	14.974,75	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	12.025,18	0,00	12.025,18	0,00	0,00	0,00	106	100%	12.025,18	12.025,18	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	567,23	0,00	567,23	0,00	0,00	0,00	5	100%	567,23	567,23	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	115	115,00	0,00	115,00	0,00	0,00	0,00	1	100%	115,00	115,00	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	293.268,25	0,00	293.268,25	0,00	0,00	0,00	2.585	100%	293.268,25	293.268,25	
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	140	66.220,00	0,00	66.220,00	0,00	0,00	0,00	473	100%	66.220,00	66.220,00	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	3.970,58	0,00	3.970,58	0,00	0,00	0,00	35	100%	3.970,58	3.970,58	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	26.886,48	0,00	26.886,48	0,00	0,00	0,00	237	100%	26.886,48	26.886,48	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	3.970,58	0,00	3.970,58	0,00	0,00	0,00	35	100%	3.970,58	3.970,58	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	3.403,35	0,00	3.403,35	0,00	0,00	0,00	30	100%	3.403,35	3.403,35	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	1.134,45	0,00	1.134,45	0,00	0,00	0,00	10	100%	1.134,45	1.134,45	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	453,78	5.672,25	0,00	5.672,25	0,00	0,00	0,00	50	100%	5.672,25	5.672,25	
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	140	5.600,00	0,00	5.600,00	0,00	0,00	0,00	40	100%	5.600,00	5.600,00	
TOTAAL GENERAAL		513.363	0	513.363	0	0	0	4.405		513.363	513.363	0

Bijlage 4 Staat van reserves en voorzieningen

Omschrijving	Rubricering	Stand per 31-12-23	Res.best. 2023	Stand per 01-01-24	Mutaties in 2024		Stand per 31-12-24		Stand per 31-12-24
		excl resultaat bestemming		incl resultaat bestemming	bij	af	excl resultaat bestemming	voorlopig resultaat	incl resultaat bestemming
ALGEMENE RESERVES									
Algemene reserve zuiveringsheffing		2.168		2.168			2.168		2.168
Algemene reserve watersysteemheffing		2.981		2.981			2.981		2.981
Algemene reserve wegenbeheer		271		271			271		271
Totaal algemene reserves		5.420	0	5.420	0	0	5.420		5.420
EGALISATIERESERVES									
Egalisatiereserve zuiveringsheffing		1.318	1.701	3.019		65	2.954	1.697	4.651
Egalisatiereserve watersysteemheffing		12.667	10.065	22.732		2.630	20.102	6.165	26.267
Egalisatiereserve wegenbeheer		2.276	-343	1.933		747	1.186	450	1.636
Totaal egalisatiereserves		16.261	11.423	27.684	0	3.442	24.242	8.312	32.554
BESTEMMINGSRESERVES									
Bestemmingsreserve vervroegde afschr invest waterkeringen		75		75		9	66		66
Bestemmingsreserve schaderegeling Maaswerken		265		265			265		265
Bestemmingsreserve klimaatadaptatie		0		0			0		0
Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP		15.979	383	16.362	11.018	462	26.918		26.918
Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON		570		570		291	279		279
Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek		213		213	73		286		286
Bestemmingsreserve onderhoud primaire waterkeringen		697		697			697		697
Bestemmingsreserve wegwerken achterstanden bedrijfsvoering		557		557		233	324		324
Totaal bestemmingsreserves		18.356	383	18.739	11.091	995	28.835		28.835
TOTAAL EIGEN VERMOGEN		40.037	11.806	51.843	11.091	4.437	58.497	8.312	66.809
Voorziening regeling personeel	Arbeidsgerelateerd	0		0			0		0
Voorziening pensioen voormalige bestuurders	Arbeidsgerelateerd	4.553		4.553	1.159	485	5.227		5.227
Voorziening baggeren	Baggeren en saneren	2.679		2.679	6.432	7.406	1.705		1.705
Voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding	Arbeidsgerelateerd	687		687	113		800		800
Voorziening reconstructie wegen	Onderhoud	1.724		1.724	2.370	2.336	1.758		1.758
Voorziening kunstwerken wegen	Onderhoud	1.625		1.625	363		1.988		1.988
Voorziening baggeren wegsloten	Onderhoud	69		69	443	135	377		377
Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	Onderhoud	183		183	76	134	125		125
Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)	Arbeidsgerelateerd	1.213		1.213	139	230	1.122		1.122
Voorziening IKB (individueel keuzebudget)	Arbeidsgerelateerd	8.324		8.324	1.520	0	9.844		9.844
Voorziening vitaliteitsuren	Arbeidsgerelateerd	881		881	78	45	914		914
Totaal voorzieningen		21.938	0	21.938	12.693	10.771	23.860		23.860
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN		61.975	11.806	73.781	23.784	15.208	82.357	8.312	90.669
bedragen * € 1.000									

Bijlage 4 Toelichting op de reserves en voorzieningen

	2024		2023
<u>Algemene reserves</u>			
De algemene reserves vormen samen met de post onvoorzien en de stille reserves het weerstandsvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.			
<u>Algemene reserve zuiveringsheffing</u>			
Saldo per 1 januari	2.168		2.168
Afroming	0		0
Saldo per 31 december	2.168		2.168
<u>Algemene reserve watersysteemheffing</u>			
Saldo per 1 januari	2.981		2.981
Afroming	0		0
Saldo per 31 december	2.981		2.981
<u>Algemene reserve</u>			
Saldo per 1 januari	271		271
Afroming	0		0
Saldo per 31 december	271		271
Bij de Jaarrekening 2024 is de jaarlijkse risico-inventarisatie uitgevoerd en het weerstandvermogen berekend. Het weerstandvermogen bedraagt 5,1 keer de omvang van de restrisico's, ruim voldoende om de risico's op te kunnen vangen en de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen.			
<u>Bestemmingsreserves</u>			
In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een specifieke bestemming. De bestemmingsreserves kunnen worden onderscheiden in:			
- Egalisatiereserves; - Overige bestemmingsreserves.			
<u>Egalisatiereserves</u>			
Egalisatiereserves zijn reserves die zijn ontwikkeld ten behoeve van de tariefegalisatie in de planperiode c.q. de meerjarenraming. Per taak kent het waterschap egalisatiereserves. Bij de tariefegalisaties worden een drietal uitgangspunten gehanteerd:			
1. De opbrengst van de waterschapslasten is aan het einde van de planperiode in principe gelijk aan het kostenniveau. 2. Er is sprake van een gelijkmatige tariefontwikkeling. 3. Het niveau van de egalisatiereserve is aan het eind van de planperiode in principe nihil.			
<u>Egalisatiereserve zuiveringsheffing</u>	2024		2023
Saldo per 1 januari	3.019		1.265
Toevoeging	0		2.583
Begrote onttrekking	-/- 65		0
Nog te bestemmen resultaat	1.697		1.701
Saldo per 31 december	4.651		3.019

	2024		2023
<i>Egalisatiereserve watersysteemheffing</i>			
Saldo per 1 januari	22.732		14.140
Toevoeging	0		0
Begrote onttrekking	-/- 2.630		-/- 1.473
Nog te bestemmen resultaat	6.165		10.065
Saldo per 31 december	26.267		22.732
<i>Egalisatiereserve wegenbeheer</i>			
Saldo per 1 januari	1.933		2.875
Begrote onttrekking	-/- 747		-/- 599
Toevoeging	0		0
Nog te bestemmen resultaat	450		-/- 343
Saldo per 31 december	1.636		1.933
<u>Overige bestemmingsreserves</u>			
Overige bestemmingsreserves zijn reserves gevormd ten behoeve van een specifiek benoemd doel.			
<i><u>Bestemmingsreserve vervroegde afschrijvingen investeringen waterkeringen</u></i>			
Deze bestemmingsreserve is in 2005 gevormd ter gedeeltelijke compensatie van het vervallen in dat jaar van zowel de rijksbijdrage Delta wet Grote Rivieren als de onderhoudsbijdrage van de provincie. De reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de afschrijving van investeringen van waterkerings zorg.			
Saldo per 1 januari	75		92
Onttrekking	-/- 9		-/- 17
Saldo per 31 december	66		75
<i><u>Bestemmingsreserve schaderegeling Maaswerken</u></i>			
Deze bestemmingsreserve is bij de besluitvorming inzake de resultaatbestemming 2011 gevormd.			
Het uitvoeren van het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute-aanvulling I zorgt ervoor dat het Maaspeil in enkele stappen in totaal met 30 cm wordt verhoogd in de stuwpanden Grave en Sambeek. Dit leidt mogelijk tot natschade. Daarnaast voert het waterschap als gevolg van de peilopzet in dit gebied maatregelen uit waardoor mogelijk schade optreedt. Voor de betrokkenen in het gebied zal het niet altijd duidelijk zijn door welke overheid hun schade (gedeeltelijk) vergoed kan worden. Daarom hebben de waterschappen en Rijkswaterstaat Maaswerken de intentie uitgesproken om de eventuele verzoeken om schadevergoeding die betrekking hebben op dit gebied gezamenlijk te behandelen. Met de bestuursovereenkomst wordt geregeld dat het waterschap de verzoeken om schadevergoeding behandelt en besluiten hierover neemt. Waterschap Rivierenland heeft hiervoor in 2011 € 293.000 ontvangen van Rijkswaterstaat. Ter dekking van de eventueel te maken kosten door waterschap Rivierenland is deze bestemmingsreserve gevormd.			
Saldo per 1 januari	265		265
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	265		265

	2024	2023
<u>Bestemmingsreserve klimaatadaptatie</u>		
Deze bestemmingsreserve is bij de besluitvorming inzake de resultaatbestemming 2017 gevormd.		
Op 24 februari 2017 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de koers klimaatadaptatie.		
Onderdeel van deze koers is de instelling van een stimuleringsregeling voor initiatieven van burgers/ particulieren, vanuit het inzicht dat kleinschalige klimaatinitiatieven bijdragen aan het terugbrengen van de kwetsbaarheid van ons gebied. Dit kan zijn voor groene daken, het opvangen en hergebruiken van regenwater, het vergroenen van de buurt, afkoppelen, enzovoort. Deze stimuleringsregeling geldt voor initiatieven van stedelingen, dorpelingen en mensen op het platteland (evt. in collectief verband) en is daarmee een instrument die onze zichtbaarheid bij de burger kan vergroten. Vanuit het waterschap is als eerste inleg voor de regeling eenmalig € 500.000 beschikbaar gesteld. De bestemmingsreserve is gevormd vanuit de egaliseringsreserve van de taak Watersysteem.		
Saldo per 1 januari	0	10
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	-/- 10
Saldo per 31 december	0	0
<u>Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP</u>		
De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de voorjaarsnota 2020 op 26 juni 2020.		
De pieken in de programmering HWBP en daarmee pieken in de projectuitgaven leiden tot een sterk fluctueren van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het programma HWBP, dusdanig dat er geen sprake meer is van een gelijkmatige lastenontwikkeling. De bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP is ingesteld om de afschrijvingslast van het programma HWBP gelijkmatig over de jaren te verdelen.		
Saldo per 1 januari	16.362	6.547
Resultaatbestemming 2023	0	1.022
Toevoeging	11.018	8.410
Onttrekking	-/- 462	0
Nog te bestemmen resultaat	0	383
Saldo per 31 december	26.918	16.362
<u>Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON</u>		
In 2020 heeft het Algemeen Bestuur van AQUON besloten tot centralisatie van haar laboratoria. Dit houdt in dat de locaties Tiel en Leiden de komende jaren worden verkocht en dat er een nieuw laboratorium op een nog nader te bepalen locatie zal worden gebouwd. De bouw staat gepland voor 2024. Door centralisatie kan AQUON beter invulling geven aan haar vastgestelde strategie en dat tegen lagere kosten. De financiële consequenties van de investering in de nieuwbouw en de toekomstige besparingen op de exploitatie zijn reeds verwerkt in de meerjarenraming van de begroting 2021 van waterschap Rivierenland. Aan het centralisatieproces zijn naast de investering ook eenmalige frictiekosten verbonden. Het betreft bouw-gerelateerde kosten (die niet geactiveerd worden) en kosten voor afvloeiing van personeel. De frictiekosten worden naar rato verdeeld over de deelnemende waterschappen. Het aandeel van waterschap Rivierenland bedraagt in totaal € 1.158.000, verdeeld over de planperiode.		
Zoals aangekondigd bij de 2e bestuursrapportage 2020 van WSRL is voorgesteld om voor de frictie-kosten een bestemmingsreserve te vormen. De reden hiervoor is dat het nieuwbouwproces en de afvloeiing van personeel nog veel onzekerheden kennen, die effect kunnen hebben op de omvang en de timing van de frictiekosten. Om ongewenste schommelingen in de exploitatie van waterschap Rivierenland te voorkomen, is voorgesteld om voor de frictiekosten een bestemmingsreserve te vormen uit het voordelig resultaat 2020 van € 1.158.000. De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de jaarrekening 2020 op 23 april 2021.		
Saldo per 1 januari	570	793
Toevoeging	0	0
Onttrekking	-/- 291	-/- 223
Saldo per 31 december	279	570

	2024		2023
<u>Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek</u>			
In 2021 is de overeenkomst voor uitvoering van vaarweg- en nautisch beheer tussen waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland geactualiseerd. Eind 2020 was al een overeenkomst voor vaarwegbeheer gesloten met de provincie Utrecht. Als bijdrage in de kosten van het uitvoeren van het vaarweg- en nautisch beheer in medebewind, ontvangt waterschap Rivierenland van deze provincies een vaste vergoeding. Onderdeel hiervan is een bijdrage in de baggerkosten voor de Linge/Kanaal van Steenenhoek. De Linge is in 2015 voor het laatst gebaggerd. De volgende keer baggeren zal pas over een tiental jaren zijn. Voorgesteld is een Bestemmingsreserve Baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek in te stellen en de jaarlijks te ontvangen baggervergoedingen van Zuid-Holland en Utrecht (opgeteld € 70.000 per jaar), onder aftrek van de eventueel in dat jaar gemaakte specifieke baggerkosten (b.v. periodieke peiling of bemonstering) m.i.v. 2021 hierin te storten. Hiermee kan dan op termijn een deel van de baggerkosten van de Linge/Kanaal van Steenenhoek financieel worden gedekt. De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de 2^e bestuursrapportage op 26 november 2021.			
Saldo per 1 januari	213		141
Toevoeging	73		72
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	286		213
<u>Bestemmingsreserve onderhoud primaire waterkeringen</u>			
Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2021 is in het AB van 22 april 2022 besloten een bestemmingsreserve te vormen t.b.v. toekomstig onderhoud aan primaire waterkeringen. Vanuit het resultaat 2021 is hiervoor € 1.838.000 bestemd.			
Saldo per 1 januari	697		1.084
Toevoeging	0		0
Onttrekking	0		-/- 387
Saldo per 31 december	697		697
<u>Bestemmingsreserve wegwerken achterstanden bedrijfsvoering</u>			
In de afgelopen jaren zijn binnen de beschikbare formatie van de bedrijfsvoering extra inspanningen verricht voor onder andere de grondverwerving voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Als gevolg van deze extra inzet is achterstand ontstaan in de reguliere werkzaamheden. Ook kon een aantal projecten niet opgestart worden. Het streven is om de achterstanden de komende drie jaar (2023-2025) weg te werken middels het aantrekken van aanvullende tijdelijke capaciteit. De kosten worden ingeschat op € 700.000. Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2022 is in het AB van 30 juni 2023 besloten een bestemmingsreserve voor het wegwerken achterstanden bedrijfsvoering te vormen.			
Saldo per 1 januari	557		0
Resultaatbestemming 2022	0		700
Onttrekking	-/- 233		-/- 143
Saldo per 31 december	324		557

Voorzieningen

2024		2023
<u>Voorziening regelingen personeel</u>		
Deze voorziening is bedoeld voor de verplichtingen aan voormalig personeel.		
Saldo per 1 januari	0	318
Toevoeging	0	0
Onttrekking	0	-/- 318
Saldo per 31 december	0	0
De voorziening regeling personeel is in 2023 vrijgevallen omdat alle verplichtingen aan voormalig personeel zijn afgewikkeld.		
<u>Voorziening pensioen voormalige bestuurders</u>		
De voorziening dient ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van voormalige bestuursleden. Het betreft hier bestuursleden die al pensioen ontvangen en bestuursleden die hier in de toekomst aanspraak op maken.		
Saldo per 1 januari	4.553	4.861
Toevoeging	1.159	46
Onttrekking	-/- 486	-/- 354
Saldo per 31 december	5.227	4.553
<u>Voorziening baggeren</u>		
In 2006 is besloten deze voorziening in het leven te roepen om te komen tot: meer efficiënte en effectieve wijze van afwikkeling van baggerprojectadministraties; voorkoming jaarlijkse kostenschommelingen in de exploitatie; en voorkomen financiële mee- en tegenvallers bij het opstellen van de jaarrekening (AB-besluit d.d. 24-08-2006).		
Saldo per 1 januari	2.679	2.355
Toevoeging	6.432	6.392
Onttrekking	-/- 7.406	-/- 6.068
Saldo per 31 december	1.705	2.679
<u>Voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding</u>		
In 2007 is de Visie Muskusrattenbestrijding 2007-2016 ingevoerd. De hoofdlijn van de visie gaat uit van het terugbrengen van de basisbezetting met de mogelijke inhuur van externe krachten door het terugbrengen van het budget personeelskosten dat door het terugbrengen van de basisformatie niet wordt gebruikt, te storten in een daartoe ingestelde voorziening. Deze voorziening is bedoeld om pieken in het muskusrattenbeheer op te kunnen vangen door het inhuren van externe krachten. Op 1-1-2012 is het nieuwe samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer Rivierenland van start gegaan. Het nieuwe samenwerkingsverband heeft op 28 oktober 2011 in een Bestuurlijk overleg muskusrattenbeheer besloten tot instelling van deze voorziening met een maximum tot € 800.000. De jaarlijkse groei is gesteld op 2,5% van de begroting met een maximum van € 200.000.		
Saldo per 1 januari	687	487
Toevoeging	123	200
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	800	687
In 2024 is een vanuit het resultaat van muskusrattenbeheer een bedrag € 123.000 toegevoegd aan de voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding.		

2024		2023
<u>Voorziening reconstructie wegen</u>		
Bij het uitvoeren van wegreconstructies kan het aantal kilometers en daarmee de uitgaven per jaar sterk fluctueren. Dit wordt beïnvloed door de zwaarte van de maatregel en de lengte van de weg. Om de kosten voor de reconstructie van wegen gelijkmatig te spreiden over de jaren is in 2011 een voorziening wegreconstructie gevormd.		
Saldo per 1 januari	1.724	1.300
Toevoeging	2.370	2.268
Onttrekking	<u>-/- 2.336</u>	<u>-/- 1.844</u>
Saldo per 31 december	1.758	1.724
Onttrekking	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	1.988	1.625
<u>Voorziening baggeren wegsloten</u>		
Er is in totaal 420 km wegsloot in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden waarvoor waterschap Rivierenland een gedeelde onderhoudsplicht heeft. Conform de diepte schouw regeling dienen de weg-sloten eens in de 15 jaar in samenwerking met de andere ingelanden gebaggerd te worden. Omdat het aantal kilometer jaarlijks te baggeren wegsloot sterk fluctueert, fluctueren ook de bijbehorende beno-dig-de budgetten. Om geen effecten te hebben op de jaarlijkse lastenheffing is besloten tot het vormen van een voor-ziening.		
Saldo per 1 januari	69	308
Toevoeging	443	424
Onttrekking	<u>-/- 135</u>	<u>-/- 663</u>
Saldo per 31 december	377	69
<u>Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd</u>		
Het kantoorgebouw Blomboogerd in Tiel is sinds 2007 in gebruik genomen. De komende jaren zullen de eerste inventaris vervangingen en vervangingen van (onderdelen van) gebouwinstallaties moeten worden uitgevoerd. Voor het onderhoud aan het kantoorgebouw zal er worden gewerkt met een meerjarig onderhoudsplan (mjop periode 2014 t/m 2024). Omdat de onderhoudskosten aan het kantoorgebouw per jaar aanzienlijk fluctueren, is voorgesteld deze voorziening in het leven te roepen		
Saldo per 1 januari	183	205
Toevoeging	76	76
Onttrekking	<u>-/- 134</u>	<u>-/- 98</u>
Saldo per 31 december	125	183
<u>Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)</u>		
Het persoonsgebonden basisbudget (PBB) heeft betrekking op een periode van 5 jaar waarin de medewerker dit mag besteden. Het in enig jaar niet bestede PBB binnen deze periode wordt toegevoegd aan de voorziening t.b.v. toekomstige bestedingen van dit PBB-budget. De voorziening heeft het doel om niet gelijkmatige besteding van het PBB binnen de periode op te vangen en heeft daarmee een egaliserende functie.		
Saldo per 1 januari	1.213	852
Toevoeging	139	419
Onttrekking	<u>-/- 230</u>	<u>-/- 58</u>
Saldo per 31 december	1.122	1.213

2024		2023
<u>Voorziening IKB (individueel keuzebudget)</u>		
Het individueel keuzebudget (IKB) is een Cao-regeling waar medewerkers o.m. extra verlofuren van kunnen kopen. Deze uren kennen geen vervalltermijn. De boekhoudvoorschriften schrijven voor dat voor gereserveerde uren zonder vervalltermijn een voorziening moet worden gevormd. De voorziening IKB dient ter dekking van de aangekochte maar nog niet opgenomen IKB-uren van het eigen personeel. In voorgaande jaren werd hiervoor een reservering op de balans gemaakt. Met ingang van 2022 wordt conform de verslaggevingsregels de reservering ondergebracht in een voorziening.		
Saldo per 1 januari	8.324	7.234
Toevoeging	1.520	1.089
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	9.844	8.324
<u>Voorziening vitaliteitsuren</u>		
Het persoonsgebonden basisbudget (PBB) heeft betrekking op een periode van vijf jaar waarin de medewerker dit mag besteden. Sinds 2021 is in de Cao de mogelijkheid toegevoegd om onder voorwaarden dit budget (deels) te benutten voor het kopen van vitaliteitsuren. Deze uren kennen geen vervalltermijn. De boekhoudvoorschriften schrijven voor dat voor gereserveerde uren zonder vervalltermijn een voorziening moet worden gevormd. De voorziening vitaliteit dient ter dekking van de aangekochte maar nog niet opgenomen vitaliteitsuren van het eigen personeel. In 2021 is hiervoor een reservering op de balans gemaakt. Met ingang van 2022 wordt conform de verslaggevingsregels de reservering ondergebracht in een voorziening.		
Saldo per 1 januari	881	893
Toevoeging	78	0
Onttrekking	-/- 45	-/- 12
Saldo per 31 december	914	881

Bijlage 5 Staat van vaste schulden 2024

Geldgever	Aangegaan lenings- bedrag	Annuitair Lineair Fixe	Rente percen- tage	Loop- tijd	Datum opname lening	Dagen tot vervaldag	Dagen na vervaldag	Totaal dagen	Reeds verval- len ter- mijnen	Nog te verval- len ter- mijnen	Stand per 01-01-2024		Stand per 31-12-2024	Transitorische rente per 31-12-2023	Transitorische rente per 31-12-2024	Ten laste van het boekjaar komende rente	Betaalde rente 2024	Aflossings- verplichting 2025	Resterende looptijd in jaren
												Vermindering							
GELDENINGEN NWB																			
Nederlandse Waterschapsbank lening 2018	35.000.000,00	Lineair	1,633	15	29-06-18	179	186	365	6	9	23.333.332,87	2.333.333,45	20.999.999,42	194.170,41	174.753,37	361.616,41	381.033,45	2.333.333,45	9
Nederlandse Waterschapsbank 2017	40.000.000,00	Lineair	1,463	15	01-07-17	181	184	365	7	8	23.999.999,33	2.666.666,80	21.333.332,53	177.002,95	157.335,96	331.453,00	351.120,00	2.666.666,80	8
NWB lening 2016 fixe (jaar 2016)	25.000.000,00	Lineair	1,252	15	01-07-16	181	184	365	8	7	13.333.332,91	1.666.666,75	11.666.666,16	84.152,69	73.633,60	156.414,16	166.933,25	1.666.666,75	7
Nederlandse Waterschapsbank 2019	37.000.000,00	Lineair	-0,070	10	29-11-19	332	33	365	5	5	22.200.000,00	3.700.000,00	18.500.000,00	-1.404,99	-1.170,82	-15.305,84	-15.540,00	3.700.000,00	5
Nederlandse Waterschapsbank 2019	13.424.822,00	Fixe	1,675	27	16-12-19	349	16	365	5	22	13.424.822,00	0,00	13.424.822,00	9.857,13	9.857,13	224.865,77	224.865,77	0,00	22
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593,00	Fixe	1,510	28	16-12-19	349	16	365	5	23	27.864.593,00	0,00	27.864.593,00	18.444,07	18.444,07	420.755,35	420.755,35	0,00	23
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593,00	Fixe	1,465	30	16-12-19	349	16	365	5	25	27.864.593,00	0,00	27.864.593,00	17.894,41	17.894,41	408.216,29	408.216,29	0,00	25
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593,00	Fixe	1,442	31	16-12-19	349	16	365	5	26	27.864.593,00	0,00	27.864.593,00	17.613,48	17.613,48	401.807,43	401.807,43	0,00	26
Nederlandse Waterschapsbank 2019	37.271.873,00	Fixe	2,845	29	16-12-19	349	16	365	5	24	37.271.873,00	0,00	37.271.873,00	46.482,62	46.482,62	1.060.384,79	1.060.384,79	0,00	24
Nederlandse Waterschapsbank 2020	100.000.000,00	Lineair	-0,025	5	08-04-20	96	269	365	4	1	40.000.000,00	20.000.000,00	20.000.000,00	-7.369,86	-3.684,93	-6.315,07	-10.000,00	20.000.000,00	1
Nederlandse Waterschapsbank 2022	134.000.000,00	Fixe	2,875	50	02-05-22	121	244	365	0	50	134.000.000,00	0,00	134.000.000,00	2.575.369,86	2.575.369,86	3.852.500,00	3.852.500,00	0,00	50
Sub-totaal	505.290.474,00										391.157.139,11	30.366.667,00	360.790.472,11	3.132.212,78	3.086.528,75	7.196.392,30	7.242.076,33	30.366.667,00	
MEDIUM TERM NOTE NWB																			
Nederlandse Waterschapsbank 2020	400.000.000,00	Fixe (5 jaar)	0,000	11	01-09-20	243	122	365	0	6	400.000.000,00	0,00	400.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
GELDENINGEN (overige financiële instellingen)																			
BNG 1999	4.537.802,16	Lineair	5,015	25	08-06-99	157	203	360	25	0	181.512,09	181.512,09	0,00	5.132,99	0,00	3.969,84	9.102,83	0,00	0
Sub-totaal	4.537.802,16										181.512,09	181.512,09	0,00	5.132,99	0,00	3.969,84	9.102,83	0,00	
TOTAAL GENERAAL	909.828.276,16										791.338.651,20	30.548.179,09	760.790.472,11	3.137.345,76	3.086.528,75	7.200.362,14	7.251.179,16	30.366.667,00	

Bijlage 6 Berekening van het rente-omslagpercentage 2024

Bedragen x €

Renteberekening

Op te brengen rente

Rente opgenomen geldleningen 2024	7.200.362,14	
Af: ontvangen rente uitgeleende gelden 2024	0,00	
Subtotaal		7.200.362,14

Rente van per 1 januari 2024		
Beschikbare reserves en voorzieningen 2,3% van € 73.782.086,40)	1.696.988,00	
Subtotaal		1.696.988,00

Rente rekening courant 2024	0,00	
Rente kortlopende geldleningen	0,00	
Boeterente vervroegde aflossing	0,00	
Invorderingsrente	0,00	
Overige rentebaten	0,00	
		0,00

Totaal op te brengen rente via rente-omslagpercentage **8.897.350,14**

Basis rente-omslag

Rente om te slaan over boekwaarde :	8.897.350,14	
Restant boekwaarde per 1 januari incl. herwaardering	578.575.727,86	
Investeringsboekjaar (50%)	37.930.885,98	
Restant boekwaarde per 1 januari incl. herwaardering		616.506.613,84

Op te brengen rente/restant boekwaarde **1,4432 %**

Bijlage 7 Staat van personeelslasten

		Salarissen & uitkeringen vast personeel	Sociale lasten	Overige personeels kosten	Personeel van derden	Totaal jaarrekening	Totaal begroting
		2024	2024	2024	2024	2024	2024
20000	Bestuur	928.287	-30.962	87.627	609	985.562	1.008.925
	Totaal bestuur	928.287	-30.962	87.627	609	985.562	1.008.925
15000	Omgeving en Beleid	9.352.450	2.640.293	256.169	166.796	12.415.708	12.459.375
17000	Informatie en Digitalisering	6.292.995	1.761.235	146.969	1.757.113	9.958.312	8.866.975
18000	Bedrijfsvoering	8.721.631	2.420.848	1.781.304	540.134	13.463.916	14.476.635
21000	Projecten Waterveiligheid	5.391.109	1.480.880	205.009	18.814	7.095.813	8.273.675
22000	Projecten Watersysteem en -ket	6.999.018	1.980.406	181.623	130.681	9.291.729	9.449.960
23000	Techn. installaties	9.111.167	2.545.249	249.112	248.086	12.153.614	12.288.900
24000	Beheer en Onderhoud	9.917.694	2.779.673	293.144	778.433	13.768.944	13.710.800
28000	Muskusrattenbeheer	5.267.945	1.441.590	184.902	0	6.894.436	7.254.200
29000	Vergunningen Toezicht Handha	4.385.663	1.233.517	91.387	225.340	5.935.907	6.072.100
91000	Ondernemingsraad	51.019	14.566	3.010	0	68.595	118.200
92000 t/m						0	
93062	Stafafdelingen	1.546.093	391.669	63.609	393.697	2.395.068	2.641.900
94000	Bestuur- en Directie ondersteun	744.674	194.455	11.852	0	950.980	
						0	
	Totaal afdelingen	67.781.458	18.884.381	3.468.091	4.259.095	94.393.024	95.612.720
90000	Directieraad	500.445	113.614	50.487	0	664.546	1.009.800
	Totaal directieraad	500.445	113.614	50.487	0	664.546	1.009.800
20100	Voormalig bestuur	0	0	0	0	0	59.500
99100	Voormalig personeel (1)	35.126	4.030	3.025		42.181	0
	Totaal voormalig	35.126	4.030	3.025	0	42.181	59.500
	Totaal personeelslasten	69.245.316	18.971.063	3.609.230	4.259.703	96.085.313	97.690.945

Bijlage 8 Staat van personele sterkte

Organisatie-eenheid / afdeling	Formatie in fte per 31 12 2024 Vast	Formatie in fte per 31 12 2024 Tijdelijk	Formatie in fte per 31 12 2024 Totaal
Afdeling Omgeving en Beleid	112,3	-	112,3
Afdeling Informatie en Digitalisering	90,4	1,0	91,4
Afdeling Bedrijfsvoering	110,3	7,6	117,9
Afdeling Projecten Waterveiligheid	81,9	1,4	83,3
Afdeling Projecten Watersysteem en -keten	91,6	-	91,6
Afdeling Technische installaties	132,7	1,6	134,3
Afdeling Beheer en Onderhoud	149,5	1,0	150,5
Afdeling Muskusrattenbeheer	97,3	-	97,3
Afdeling Vergunningen Toezicht en Handhaving	64,8	1,0	65,8
Ondernemingsraad	0,5	-	0,5
Stafafdelingen	12,8	-	12,8
Directie- en bestuurondersteuning	11,6	-	11,6
Directieraad	3,0	1,0	4,0
Totaal personeelssterkte	958,6	14,6	973,2

Bijlage 9 mutaties ten laste van Onvoorzien 2024

Afdeling / projectonderdeel	Omschrijving	Bedrag
Beheer zuiveringsinstallaties	Uitvoering Motie Vreemd, Chemours en PFAS, extra monitoring PFAS	€ 152.000
	Totaal ten laste van onvoorzien	€ 152.000

Bijlage 10 Liquiditeitspositie en Renterisico

	Omschrijving bedragen x € 1.000	2024				
		maand	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1.	Vlottende (korte) schuld	1	2	0	0	0
		2	28	0	0	3.680
		3	0	0	0	0
2.	Vlottende middelen	1	-253.666	-195.996	-271.148	-252.829
		2	-223.610	-199.298	-283.016	-245.557
		3	-214.146	-249.099	-245.028	-194.594
3.	Netto vlottende schuld (+) / Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	1	-253.666	-195.996	-271.148	-252.829
		2	-223.582	-199.298	-283.016	-241.876
		3	-214.146	-249.099	-245.028	-194.594
4.	Gemiddeld netto vlottende schuld (+) / Gemiddeld overschot vlottende midd. (-)		-230.465	-214.798	-266.397	-229.767
5.	Kasgeldlimiet		62.300	62.300	62.300	62.300
6a.	Ruimte onder de kasgeldlimiet (5-4)		292.765	277.098	328.697	292.067
6b.	Overschrijding van de kasgeldlimiet (5-4)					
	Kasgeldlimiet					
7.	Begrotingstotaal 2024		270.991			
8.	Ministerieel vastgesteld percentage		23%			
	Kasgeldlimiet: 7 x 8		62.300			

Renterisico op de vaste schuld

Omschrijving bedragen x € 1.000		Renterisico 2024
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2	Renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld totaal	0
3b	Nieuw uitgezette langlopende leningen	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	0
5	Betaalde aflossingen	30.548
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7	Renterisico op de vaste schuld (2+6)	0
8	Renterisiconorm	81.300
9a	Ruimte onder de renterisiconorm (8-7)	81.300
9b	Overschrijding renterisiconorm (7-8)	0
Berekening renterisiconorm		
10	Omvang begroting 2024	270.991
11	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	30%
12	Renterisiconorm: (10 x 11:100)	81.300

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2024	Realisatie (bruto) tm 2024	Krediet saldo per 31-12-2024
Programma Waterveiligheid						
1121000	100572	Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1	Actief	1.200	894	306
Totaal 1121000				1.200	894	306
1121020	100480	Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (Gowa)	Actief	424.763	363.280	61.483
1121020	100481	Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	Actief	380.351	204.884	175.467
1121020	100483	Dijkversterking Wolferen-Sprok (Wos)	Actief	214.052	193.426	20.626
1121020	100485	Dijkversterking Neder-Betuwe (Nebu)	Actief	83.805	52.812	30.993
1121020	100486	Dijkversterking Gameren	Actief	9.960	9.676	284
1121020	100487	Dijkversterking Tiel	Actief	52.843	47.657	5.186
1121020	100489	Dijkversterking Streefkerk Ameide Fort Everdingen (SAFE)	Actief	42.188	20.559	21.629
1121020	100491	Dijkversterking Sprok Sterreschans	Actief	4.321	4.046	275
1121020	100492	Dijkversterking Sterreschans Heteren	Actief	4.321	4.320	0
1121020	100493	Dijkversterking Waalfront	Actief	2.177	2.150	27
1121020	100553	Solidariteitsbijdrage HWBP	Actief	104.276	104.016	261
1121020	100556	Project Overstijgende Activiteiten	Actief	18.062	11.735	6.327
1121020	100654	Gastvrije Waaldijk	Actief	5.399	615	4.784
1121020	100730	KIS Restpunten	Afsluiten	1.806	1.806	0
1121020	100731	KIS Fase 2	Actief	3.114	707	2.407
1121020	100744	KIS Afwikkeling werkzaamheden Duiss von Damm (Lekdijk 24A)	Afsluiten	480	480	0
1121020	100745	Doortrekking A15 Sterreschans-Heteren P1190, project 22BX (HWBP)	Actief	2.023	83	1.940
1121020	100774	Future Dikes (HWBP)	Actief	5.020	2.883	2.137
1121020	100776	DuboCalc plan- en realisatiefase	Actief	249	149	100
1121020	100777	Handreiking duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit dijken	Actief	389	336	53
1121020	100801	De innovatie versneller	Actief	8.585	4.530	4.055
1121020	100859	Programmasturing HWBP/A5H	Actief	1.500	915	585
1121020	100884	Projectoverstijgende natuurcompensatie HWBP	Actief	3.500	166	3.334
1121020	100953	Stabiliteit bij Golfoverslag	Actief	1.705	1.233	472
1121020	100956	Beren Woudrichem	Actief	2.000	54	1.946
1121020	100961	Weurt - Deest	Actief	5.200	565	4.635
1121020	100997	Dijkversterking SSH	Actief	5.865	1.476	4.388
Totaal 1121020				1.387.953	1.034.557	353.396
1122000	100541	Noordwaard restpunten kades	Actief	2.230	1.673	557
1122000	100632	Opstellen en implementeren Fragility Curves	Actief	275	265	10
1122000	100733	KIS asfaltherstel/oppervlakte behandeling	Afsluiten	504	504	0
1122000	100743	Onderhoud en schadeherstel na oplevering dijkversterkingsprojecten	Actief	3.133	2.595	538
1122000	101001	KIS asfaltherstel/oppervlakte behandeling II	Actief	1.465	1.044	421
Totaal 1122000				7.607	6.081	1.526
1122060	100923	Herstel duikersluis Nederhemert	Actief	174	174	0
Totaal 1122060				174	174	0
Totaal Programma Waterveiligheid				1.396.934	1.041.706	355.228
Programma Watersysteem						
1012000	100267	Klimaatadaptatie kennis en communicatie	Actief	530	373	157
1012000	100341	Waterbeheerprogramma 2022-2027	Afsluiten	305	299	6
Totaal 1012000				835	672	163
1015000	100363	Waterbeschikbaarheid Zoetwater	Actief	113	84	29
1015000	100369	3e ronde toetsing waterkwantiteit	Actief	660	270	390
1015000	100375	KRW onderzoek	Actief	635	410	225
1015000	100379	Stroomgebiedsbeheersplan KRW	Actief	390	350	40
1015000	100438	Watersysteemanalyses	Actief	356	331	25
1015000	100836	Droogtebestrijding	Actief	165	42	123
1015000	100903	KRW natte natuur	Actief	100	40	60
Totaal 1015000				2.418	1.527	891
1015100	100408	Pilots Gebiedsprocessen	Afsluiten	121	121	0
1015100	100409	KA. Gebiedsprocessen	Afsluiten	529	529	0
1015100	100473	Innovatieve Watervoorziening Noord en Zuid	Actief	1.700	1.504	196
1015100	100746	Maatreg. wateroverlast Breedeweg-Grafwegen	Actief	1.650	1.625	25
1015100	100835	Planvorming klimaatadaptatie Arnhem-Zuid	Actief	36	0	36
1015100	100837	Planvorming klimaatadaptatie A5H	Actief	203	21	182
1015100	100838	Planvorming Klimaatadaptatie NWrR KAR	Actief	342	53	289
1015100	100839	Planvorming klimaatadaptatie RvMW	Actief	252	11	241
1015100	100840	Planvorming klimaatadaptatie WE4(Altena)	Actief	69	55	14
1015100	100896	WUP KA Rijk van Maas en Waal (Algemeen)	Actief	430	159	271
1015100	100899	WUP KA RvMW Reg. participatie	Actief	2.951	217	2.734
1015100	100916	WUP KAR Stedelijke opgave klimaat	Actief	493	0	493
1015100	100917	WUP KAR Algemeen	Actief	855	37	818
1015100	100920	WUP KAR Stedelijke opgave klimaat/KRW	Actief	531	6	525
1015100	100934	WUP Altena advies algemeen	Actief	100	82	18
1015100	100937	WUP Altena alg. uitvoeringsmaatregelen	Actief	604	59	545
1015100	100938	KA SSW Modelling	Actief	260	24	236
1015100	100989	WUP A5H: Algemeen	Actief	1.470	59	1.412
1015100	100992	WUP Arnhem Zuid: Algemeen	Actief	415	0	415
1015100	101053	Quickscans Waterkwal. Stedelijk Gebied	Actief	360	0	360
Totaal 1015100				13.370	4.561	8.809
1015230	100531	Monitoring HBO	Actief	175	98	77
Totaal 1015230				175	98	77
1021000	100207	Uitv wp West Betuwe	Actief	2.711	2.032	679
1021000	100215	Uitv wp Vijftheerenlanden	Actief	1.351	1.630	-279
1021000	100218	NSG Bijsterhuizen Wijchen	Afsluiten	809	782	27
1021000	100221	Uitv wp West Maas en Waal	Afsluiten	3.281	3.281	0
1021000	100222	Uitv wp Wijchen	Afsluiten	138	53	85
1021000	100225	Uitv wp Molenlanden	Afsluiten	1.176	1.176	0
1021000	100227	Uitv wp Sliedrecht	Afsluiten	703	703	0
1021000	100254	Water Tiel Oost	Afsluiten	3.535	3.039	496
1021000	100258	Uitv. waterplan Tiel	Actief	2.231	2.029	202
1021000	100406	Uitvoering Waterplan Altena	Afsluiten	4.024	4.024	0
1021000	100414	Uitvoering Waterplan Overbetuwe	Actief	1.218	1.097	121
1021000	100415	NSG Waalsprong/Waterbeheer	Actief	5.119	4.885	234
1021000	100419	Uitvoering Waterplan Zaltbommel	Afsluiten	1.218	1.218	0
1021000	100429	Uitvoering Waterplan Nijmegen	Afsluiten	2.424	2.424	0
1021000	100431	Uitvoering Waterplan Buren	Afsluiten	755	755	0
1021000	100432	Uitvoering Waterplan Neder-Betuwe	Afsluiten	1.099	1.099	0
1021000	100433	Uitvoering Waterplan Berg en Dal	Afsluiten	572	572	0
1021000	100876	OSW Onderzoek Altena/Vijfh./West Betuwe	Actief	50	35	15
Totaal 1021000				32.414	30.834	1.580

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2024	Realisatie (bruto) tm 2024	Krediet saldo per 31-12-2024
1123000	100530	Uitvoering verdiepen Achterwaterschap	Actief	5.069	4.525	544
1123000	100533	A5H: Onderzoeksprogramma Waterveiligheid	Actief	3.000	2.792	208
1123000	100535	A5H Kadeversterking 1e tranche	Actief	16.730	7.639	9.091
1123000	100575	Meekoppelkansen regionale keringen realisatie	Actief	150	20	130
1123000	100771	Strategische grondvoorraad A5H	Actief	3.500	2.715	785
1123000	100860	Preverk. Ontw.trajecten asset- en datamanagement A5H	Actief	50	0	50
1123000	100951	A5H VVK en VK bebouwde kades	Actief	200	117	83
1123000	101000	WUP A5H: DPRA projecten	Actief	1.677	0	1.677
1123000	101027	1e tranche maatregelen keringen Merwedekanaal	Actief	205	0	205
Totaal 1123000				30.581	17.808	12.773
1126000	100941	Herstel duikersluis Crobsche Waard (Hellouw)	Actief	260	35	225
Totaal 1126000				260	35	225
1211000	100360	Opstellen peilbesluiten	Actief	1.737	1.571	166
Totaal 1211000				1.737	1.571	166
1214000	100391	Actual legger fase 2	Actief	1.300	1.037	263
Totaal 1214000				1.300	1.037	263
1221000	100255	KRW NVO Bommelerwaard	Actief	780	426	354
1221000	100277	N2000 PAS Bruuk (SOK)	Actief	1.500	826	674
1221000	100278	KRW verdiepen	Actief	3.025	2.851	174
1221000	100403	KRW Herprofileren Oevers	Afsluiten	2.800	1.800	1.000
1221000	100422	N.B.W. Zaltbommel maatr.	Actief	270	138	132
1221000	100423	WBP Natura 2000 KRW	Actief	1.000	114	886
1221000	100426	Nw Zuiderlingedijk PAS (SOK)	Actief	1.500	445	1.055
1221000	100427	NBW Waterberg 4hoeven	Actief	1.075	881	194
1221000	100560	Maatregelen Overasselts Broek	Actief	300	272	28
1221000	100585	EVZ capreton fase 4+5+6	Actief	576	307	269
1221000	100623	KRW Kwaliteitsbaggeren 2022-2027	Actief	1.650	309	1.341
1221000	100639	KRW NVO A&B nabij rwzi Sleeuwijk	Actief	290	236	54
1221000	100681	KRW-Waterberging Altena	Actief	419	176	243
1221000	100781	Waterberging Regiodeal	Actief	700	618	82
1221000	100783	N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	Actief	3.282	2.137	1.145
1221000	100784	EVZ Pompveld-Alm	Actief	536	303	233
1221000	100882	KRW - aanleg natuurvriendelijke oevers	Actief	1.000	260	740
1221000	100898	WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	Actief	1.230	493	737
1221000	100901	WUP KA RvMW Waterkw. maatr. stedelijk gebied	Actief	343	0	343
1221000	100902	KRW Schoonwater biodiv en waterkwal	Actief	200	47	153
1221000	100914	WUP KAR Waterbuffers/aanvoerroute	Actief	2.602	0	2.602
1221000	100915	WUP KAR Herprofileren Linge	Actief	435	0	435
1221000	100919	WUP KAR Wateraanvoer Zoelen	Actief	200	15	185
1221000	100936	WUP Altena uitvoering Waterlopen	Actief	79	0	79
1221000	100950	Stim. regeling NVO's 2023-2027	Actief	1.300	0	1.300
1221000	100987	WUP A5H: Uitv. maatregelen waterlopen	Actief	235	0	235
Totaal 1221000				27.326	12.655	14.672
1223000	100894	Herstel Boutensteinse sluis te Rumpt	Actief	150	58	92
Totaal 1223000				150	58	92
1232000	100986	Baggeren Benedenstroomse Giessen	Actief	2.027	6	2.020
Totaal 1232000				2.027	6	2.020
1241000	100239	Aanpassingen JU Smitgemaal	Actief	7.365	6.315	1.050
1241000	100241	Uitv. Peilbesl. Middelbroek/Ameide/Tienhoven	Actief	2.599	2.135	464
1241000	100253	Nieuwbw gml Tricht/de Neust	Actief	9.350	9.107	243
1241000	100265	Renovatie stuwen (t/m 2022)	Afsluiten	4.070	4.068	2
1241000	100266	KRW Vispassage Grt Merwedesls	Actief	225	0	225
1241000	100269	Automatisering stuwen (t/m 2022)	Actief	975	947	28
1241000	100274	KRW Vispassages Noord-Brabant	Afsluiten	1.505	1.174	331
1241000	100275	KRW Vispassages wsrl breed (RP)	Actief	1.385	0	1.385
1241000	100276	KRW Vispassages GLD	Actief	3.516	3.470	46
1241000	100316	Arboveiligheid stuwen_inlaten	Actief	4.800	1.710	3.090
1241000	100319	Uitv. peilbesluit Alblasserwaard	Afsluiten	3.585	3.444	141
1241000	100329	iWA telemetrie vervanging	Actief	15.501	14.692	809
1241000	100350	Renovatie poldergemaal Arkel	Actief	400	29	371
1241000	100351	Voorb technische werken ws	Actief	27	0	27
1241000	100386	Ren. gemaal Drielandenpunt	Afsluiten	420	382	38
1241000	100393	nieuwbouw gemaal Hardinxv- Zuid	Actief	1.800	1.520	280
1241000	100397	Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	Actief	11.375	10.567	808
1241000	100534	A5H: Nieuwe Waarden Alblasserwaard	Actief	37.200	17.385	19.815
1241000	100625	Uitv.peilbesluit Bommelerwaard	Actief	385	291	94
1241000	100641	Afwatering Gijsbertpolder	Actief	345	310	35
1241000	100713	A5H: Afsluitmiddel Graafstroom / Polder Laag-Blokland	Actief	9.209	916	8.293
1241000	100831	Uitvoering peilbesluit Alm en Biesbosch	Actief	220	211	9
1241000	100889	Vervanging aandrijflijn Gemaal G.N. Kok Overwaard	Actief	825	537	288
1241000	100890	2 geaut. krooshekreinigers gemalen Malden en Neerbosch-Oost	Actief	355	106	249
1241000	100897	WUP Aanpassen en automatiseren stuwen RvMW + KAR	Actief	2.158	1.450	707
1241000	100900	WUP KA RvMW Optimalisatie waterinlaat	Actief	130	18	112
1241000	100918	WUP KAR Stuwen aanpassen/automatiseren	Actief	1.435	0	1.435
1241000	100927	Peilbesluit Bloemers/Streefpeilenplan Citters	Actief	250	154	96
1241000	100930	KRW3-Aanleg vispassages Riet & Ketelstraat	Actief	1.115	471	644
1241000	100931	APK vispassages	Actief	280	12	268
1241000	100935	WUP Altena uitvoering kunstwerken	Actief	1.353	0	1.353
1241000	100939	Renovatie stuwen 2023	Actief	850	494	356
1241000	100940	Automatisering stuwen 2023	Actief	80	12	68
1241000	100954	Renovatie stuwen 2024	Actief	480	234	246
1241000	100955	Automatisering stuwen 2024	Actief	220	0	220
1241000	100988	WUP A5H: Uitv. maatregelen kunstwerken	Actief	1.008	0	1.008
1241000	100991	Herz. peilbesl. Albl.w. (vaste dam en inlaten)	Actief	25	0	25
1241000	100998	Streefpeilenplannen Groesbeek en Ooijpolder	Actief	25	0	25
1241000	101048	Maatregelen herz. peilbesluit Neder-betuwe	Actief	25	0	25
1241000	101054	Aanp. vispassage HD-gemaal	Actief	300	0	300
Totaal 1241000				127.171	82.162	45.269
1242000	100127	Impl OBS TI fase 2	Actief	270	269	1
Totaal 1242000				270	269	1
1243000	100133	Beslissing Ondersteunend Systeem	Actief	750	327	423
Totaal 1243000				750	327	423

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2024	Realisatie (bruto) tm 2024	Krediet saldo per 31-12-2024
1261000	100336	Uitvoering Inwinplan	Afsluiten	300	300	0
Totaal 1261000				300	300	0
1262000	100338	Meetapparatuur	Actief	150	152	-2
Totaal 1262000				150	152	-2
1524000	100317	Uitvoering Peulensluis	Actief	2.500	2.454	46
1524000	100624	Renovatie Gorinchemse Kanaalsluis	Actief	23	23	0
Totaal 1524000				2.523	2.477	46
1663000	100342	Uitv. Deltaplan Agr. Waterbeh.	Actief	3.033	1.363	1.669
Totaal 1663000				3.033	1.363	1.669
Totaal Programma Watersysteem				246.788	157.912	88.877
Programma Waterketen						
1311000	100211	ATS Giessendam West 2 en 3	Actief	890	824	66
1311000	100228	TS Zaltbommel	Actief	10.375	6.910	3.465
1311000	100247	TS regio noord	Actief	21.215	20.101	1.114
1311000	100249	Aanp. div. rioolgemalen ivm afn	Actief	1	0	0
1311000	100352	Voorb. technische werken wk	Actief	25	0	25
1311000	100395	Aanp.rgml BLeeuwenExpeditieweg	Actief	1.090	1.082	8
1311000	100396	Aanp. Rgml Vianen- De Limiet	Afsluiten	592	592	0
1311000	100683	A27 POS 001	Actief	637	84	553
1311000	100685	A27 POS 002	Actief	619	580	39
1311000	100686	A27 POS 003	Actief	1.161	601	560
1311000	100687	A27 POS 004	Actief	266	266	0
1311000	100688	A27 POS 005	Actief	1.822	1.750	72
1311000	100751	Vervangen procesautomatisering Waterketen/Slim Sturen	Actief	10.828	1.381	9.447
1311000	100847	Dijkkruising effluentleiding RWZI Papendrecht	Actief	2.000	1.557	443
1311000	100945	Renovatie en uitbreidingen rioolgemaal Huissen Karstraat	Actief	25	0	25
Totaal 1311000				51.546	35.727	15.818
1321000	100238	Uitbreiding rwzi Zaltbommel	Actief	2.600	1.954	646
1321000	100295	Centralisatie rwzi noord	Actief	19.505	19.158	347
1321000	100331	KRW rwzi Groesbeek	Actief	250	227	23
1321000	100332	RWZI Nijmegen ARN luiers	Afsluiten	250	205	45
1321000	100333	Aanpassingen tbv CE markering ZITW	Actief	2.124	1.628	496
1321000	100420	Besturing rwzi Arnh Nijm Tiel	Afsluiten	5.548	5.415	133
1321000	100421	Electro aanpassingen rwzi NAT	Afsluiten	2.015	1.973	42
1321000	100655	investering mobiel/modulair RWZI beluchting	Actief	150	146	4
1321000	100702	Renovatie rwzi Sliedrecht	Actief	360	224	136
1321000	100732	Demo medicijnresten rwzi Groesbeek	Actief	800	783	17
1321000	100753	Realisatie modificaties Arnhem	Actief	28.900	1.269	27.631
1321000	100893	Doseerinst. Leerdam, Culemborg en Gendt	Actief	403	0	403
1321000	100895	Optimal. zuiveringsproces en gasproductie rwzi Tiel deelproject 1	Actief	1.350	814	536
1321000	100907	Energiebesparende maatregelen	Actief	300	160	140
1321000	100943	Vervanging WKK Nijmegen	Actief	500	0	500
Totaal 1321000				65.055	33.956	31.099
1323000	100952	Meetapparatuur broeikasgasemissie	Actief	164	85	79
Totaal 1323000				164	85	79
1331000	100298	Opt. slibgisting Tiel	Actief	17.700	17.391	309
1331000	100339	Energiefabriek West.	Actief	31.950	31.618	332
1331000	100656	investering mobiel/modulair RWZI voorontwatering	Actief	175	125	50
1331000	100700	Gasdetectie rwzi Arnhem, Nijmegen en Tiel	Actief	450	438	12
Totaal 1331000				50.275	49.572	703
3004010	100522	Zonnepark RWZI Nijmegen (INNOZOWA)	Actief	991	872	119
3004010	100524	PV Zonnestroom RWZI terreinen	Actief	105	7	98
3004010	100635	Zonnepark Rwzi Arnhem-Zuid	Actief	3.000	1.993	1.007
3004010	100636	Zonnepark RWZI Hardinxveld- Giessendam	Actief	1.012	845	167
3004010	100637	Zon op dak	Actief	988	106	882
3004010	100661	Zonnepark RWZI Wijk en Aalburg	Actief	839	729	110
3004010	100662	Zonnepark RWZI Sleenwijk	Actief	2.070	1.863	207
3004010	100663	Zonnepark RWZI Geldermalsen	Actief	492	476	15
3004010	100689	Zonnepark Eethen	Actief	1.700	1.200	500
3004010	100690	Zonnepark Sliedrecht	Actief	450	403	47
3004010	100691	Zonnepark Dussen	Actief	1.000	682	318
3004010	100692	Zonnepark Zaltbommel	Actief	10	0	10
3004010	100693	Zonnepark Maasbommel	Actief	10	0	10
3004010	100695	Zonnepark Culemborg	Actief	1.450	1.218	232
3004010	100725	Zonnepark Millingen	Actief	125	21	104
3004010	100726	Zonnepark Haaften	Actief	10	9	1
3004010	100727	Zonnepark Beesd	Actief	23	22	1
3004010	100729	Zonnepark Gendt	Actief	125	26	99
3004010	100785	Zonnepark Zetten	Actief	18	8	10
3004010	100786	Zonnepark Aalst	Actief	58	42	16
3004010	100787	Zonnepark Eck en Wiel	Actief	158	13	145
3004010	100788	Zonnepark Lienden	Actief	258	7	251
Totaal 3004010				14.891	10.544	4.347
Totaal Programma Waterketen						
Programma Middelen				181.931	129.884	52.046
1242000	100874	Fysieke beveiliging	Actief	600	302	298
1242090	100877	Info.veilig: PA implem. CMDB	Actief	175	152	23
1242090	100878	Info.veilig: PA scheiden OT en IT omgeving	Actief	500	317	183
1242090	100879	Info.veilig: PA herinricht. assets-structuur	Actief	575	187	388
Totaal 1242090				1.850	958	892
1913010	100402	Strategische Grondvoorraad	Actief	4.800	4.994	-194
Totaal 1913010				4.800	4.994	-194
1921000	100132	Inrichting multifunctionele ruimte JU Smitgemaal	Actief	150	109	41
Totaal 1921000				150	109	41
2002100	100137	Implementatie Omgevingswet	Afsluiten	2.467	2.456	11
Totaal 2002100				2.467	2.456	11
2003010	100869	Info veilig: T4 Terechte rechten	Actief	560	232	328

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten. Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2024	Realisatie (bruto) tm 2024	Krediet saldo per 31-12-2024
Totaal 2003010				560	232	328
2011010	100709	Implementatie aanbesteding telefonie	Afsluiten	325	328	-3
2011010	100721	Vervang netwerkcomp. en 2de fase netwerksegm	Afsluiten	1.106	1.124	-18
2011010	100848	DIB: Implementatie MS365	Actief	1.985	1.983	2
2011010	100866	Info.veilig: T6 SIEM	Actief	100	84	16
2011010	100867	Info veilig: Tx Aanvullend Victoria Proc	Actief	717	731	-14
2011010	100871	Info.veilig: T2-6 MDM2 Conditional Access	Afsluiten	240	238	2
2011010	100925	Aanschaf CRK videowall	Afsluiten	150	150	0
2011010	100926	IT hardware pilot hybride Blomboogerd	Actief	126	116	10
2011010	100993	Vervanging draadloos netwerk Hoofdkantoor en B-loc	Actief	408	407	1
2011010	100995	Uitfaseren Axserion Huisvesting	Afsluiten	150	146	4
2011010	100999	Hardware ICT Habit@ 2023/2024	Actief	252	201	51
2011010	101050	Narrowcasting 2024	Actief	140	0	140
Totaal 2011010				5.699	5.508	190
2011020	100126	MIS Big Data	Afsluiten	162	162	0
2011020	100754	DIB: digitaal (samen)werken	Actief	1.461	1.411	50
2011020	100773	DAMO vervolg 2021	Afsluiten	185	185	0
2011020	100850	Digitale dienstverlening	Actief	977	271	706
Totaal 2011020				2.785	2.028	757
2011030	100913	Implementatie geo voorziening	Actief	150	124	26
Totaal 2011030				150	124	26
2011040	101003	Datamanagement ontwikkelen	Actief	233	0	233
Totaal 2011040				233	0	233
2013000	100175	Kantoorconcept Blomboogerd	Actief	4.810	2.221	2.589
2013000	100564	MJOP kantoor Blomboogerd	Actief	2.007	1.836	171
2013000	100699	Herstel kantoor Blomboogerd	Actief	6.800	3.090	3.710
2013000	101015	Fysieke beveiliging (zonneparken)	Actief	1.700	463	1.237
Totaal 2013000				15.317	7.610	7.707
2014020	100755	DIB: Vervanging Verseon	Actief	1.533	1.350	183
Totaal 2014020				1.533	1.350	183
4001000	100099	Aanschaf/vervanging materieel (meerjarenraming)	Actief	200	196	4
4001000	100100	Vervangen maaï-/veegboten (meerjarenraming)	Actief	194	183	11
4001000	100946	Volvo FE 62 TR A met elektrische Palfinger kraan en kipper opbouw	Afsluiten	357	356	1
4001000	100948	Conver C485III elektrische maaiboot	Afsluiten	334	334	0
4001000	100949	John Deere tractoren inclusief maaïarm	Afsluiten	742	741	1
4001000	101046	JCB 110W SV LL Mobiele graafmachine kenteken T-72-GHL	Actief	325	264	59
Totaal 4001000				2.152	2.074	76
4001060	100924	Vervangen elektrische installatie werkplaats Tricht	Actief	100	82	18
Totaal 4001060				100	82	18
Totaal Programma Middelen				37.796	27.526	10.268
Eindtotaal				1.863.449	1.357.027	506.420

Bijlage 11b Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten met kredietoverschrijding op 31-12-2024

Bedragen x € 1.000

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2024	Realisatie (bruto) tm 2024	Krediet saldo per 31-12-2024	Toelichting kredietoverschrijding
2011010	100709	Implementatie aanbesteding telefonie	Afsluiten	325	328	-3	Geringe kredietoverschrijding voornamelijk door vervanging en implementatie van applicatie voor stroomlijning inkomende telefoongesprekken.
2011010	100721	Vervang netwerkcomp. en 2de fase netwerksegm	Afsluiten	1.106	1.124	-18	Kredietoverschrijding doordat een aantal switches duurder waren dan initieel gepland.
		Totaal	Afsluiten	1.431	1.452	-21	
1021000	100215	Uitv wp Vijfheerenlanden	Actief	1.351	1.630	-279	Betreft een nog openstaand oud waterplan. De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. In het verleden was de kredietverlening gebaseerd op de netto-kosten. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) administratief wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet administratief overschreden maar is het netto krediet toereikend. Het waterplan wordt naar verwachting in 2025 afgesloten en eventuele restantacties zullen daarna via de lijn van Klimaat/WUP worden opgepakt.
1262000	100338	Meetapparatuur	Actief	150	152	-2	Geringe kredietoverschrijding door inflatiecomponent. Wordt bij vervolgekredietaanvraag in 2025 meegenomen.
1913010	100402	Strategische Grondvoorraad	Actief	4.800	4.994	-194	Dit krediet dient om gronden en panden te kunnen aankopen met een strategisch belang. Het betreft een voorraad die naar gelang de situatie wordt ingezet als ruilgrond, voor een eigen project, of voor verkoop. De aankoop van grond wordt als kosten in de boeken opgenomen, de ruil, verkoop of inzet voor een eigen project als opbrengst. De maximale grondvoorraad mag maximaal € 4,8 mln zijn (beschikbaar krediet). In totaliteit is voor € 5 mln aan gronden aangekocht, waarvan € 1,6 mln weer is afgeboekt door verkoop, ruil, of inzet voor een eigen project. Per saldo is het netto krediet op dit moment voor € 3,4 mln benut.
2011010	100867	Info veilig: Tx Aanvullend Victoria Proc	Actief	717	731	-14	Project loopt door in 2025, maar worden geen kosten meer gemaakt. Overschrijding wordt door andere projecten uit het programma informatieveiligheid gedekt.
		Totaal	Actief	7.018	7.506	-489	

Bijlage 12 - Toelichting bruto investeringen per programma / beheerproduct

Bedragen * € 1.000							
Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2024 (bruto)	Realisatie 2024 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Waterveiligheid	1121020	Aanl.&verw.primaire waterk.20	205.165	226.334	-21.169	-10%	Hogere realisatie voornamelijk door de projecten die in de realisatiefase zitten. GoWa: Eerdere uitbetaling (voorschot) winstreservering en aanpassingen in de betaalstaten. WoS en Stad Tiel: Versnelling waardoor geraamde kosten 2025 zijn verschoven naar 2024. TiWA: Doorschuiven van verwachte kosten uit 2023 naar 2024 (staalinkopen) en afsluiten vaststellingsovereenkomst met opdrachtnemer. Daarentegen zijn er ook projecten vertraagd (NeBe) of on hold gezet (Doortrekken A15) waardoor de realisatie lager was dan bij de begroting voorzien. Tot slot zijn er ook nog een aantal (innovatie) projecten opgestart die nog niet in de begroting stonden, maar waar in 2024
	1122000	Onderh. primaire waterkeringen	575	1.640	-1.065	-185%	Betreft hogere realisatie van project schadeherstel dijkversterking KiS en project herstel asfaltweg KiS met name door langere doorlooptijden vanuit 2023.
	1122060	Onderh. primaire waterkeringen	0	31	-31	-	
Totaal			205.740	228.004	-22.264	2%	
Watersysteem	1012000	Waterbeheersplan	28	100	-72	-257%	
	1015000	Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)	304	261	44	14%	
	1015100	Thema- en gebiedsgerichte plannen (gebiedsgericht)	1.130	1.286	-155	-14%	Project Breedweg Stroombanen 4, 5 en 7 zijn eerder gerealiseerd dan verwacht. Totaalproject blijft binnen krediet.
	1015230	Planv. Reg. Waterkeringen	8	9	-1	-17%	
	1021000	Plannen van derden (waterbeheer en -keten)	2.021	788	1.234	61%	Betreft voornamelijk nog niet uitgeven restanten van oude waterplannen; deze zijn inmiddels geïntegreerd in de afzonderlijke regionale WaterUitvoeringsPlannen (WUP) en vervolgacties zullen van daaruit worden opgepakt. Daarnaast betreft dit niet uitgegeven budget voor Overname Stedelijk water; de trajecten met gemeenten verlopen moeizamer dan verwacht. We gaan een nieuwe aanpak maken en komen hiervoor met
	1123000	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen-00	3.931	2.557	1.374	35%	Uitstel van gemeentelijk project met omgekeerde meekoppelkans voor kadeversterking en vertraging in grondruil en grondverwerving leiden tot lagere realisatie van kadeverterking 1e tranche. Werkzaamheden voor voorverkenning 2e tranche is met eigen personeel uitgevoerd ipv inhuur externe diensten.
	1126000	Onderh. overige waterkeringen	235	35	200	85%	Uitvoering Project Herstel duikersluis Crobsche Waarde doorgeschoven naar 2025 i.v.m. een raakvlak met een groot Dijkversterkingsproject waardoor geen gebruik gemaakt kan worden van aanvoeroute.
	1211000	Peilbesluiten	125	88	37	30%	
	1214000	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	130	124	6	5%	
	1221000	Aanleg en verwerving waterlopen-00	3.702	2.943	758	20%	Lagere realisatie project WBP Natura 2000 KRW door late afgifte WNB vergunning waardoor er niet kon worden gestart. Vertraging van project KRW - aanleg natuurvriendelijke oevers doordat de aankoop van gronden langer heeft geduurd (€500k). Hogere realisatie project Pompveld door voortvarende uitvoering.
	1223000	Bouw en verwerving	60	0	60	100%	
	1232000	Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	6.775	7.765	-991	-15%	Meer baggerwerk uitgevoerd door onzekerheid dat werkzaamheden per 1 januari 2025 niet door zouden kunnen gaan i.v.m. gedragscode.

Bedragen *
€ 1.000

Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2024 (bruto)	Realisatie 2024 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
	1241000	Bouw en verwerving kunstwerken actie	12.616	12.714	-98	-1%	
	1242000	Onderh. kunstwerken actieve waterbeheersing	438	133	305	70%	Project fysieke beveiliging: lagere realisatie door ontbreken voldoende capaciteit om project voor te bereiden en waardoor het project vertraging heeft opgelopen in 2024.
	1242090	Onderh. kunstw. act.waterbeh. (T-OPS)	712	192	520	73%	Vertraging in tweetal onderliggende informatieveiligheidsprojecten door uitloop aanbestedingstraject en beperkte beschikbaarheid resources die ook voor operatie ingezet moesten worden.
	1243000	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	130	81	49	38%	
	1261000	Monitoring waterkwantiteit	0	2	-2	-	
	1262000	Monitoring waterkwaliteit	52	4	49	93%	
	1524000	Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	10	0	10	100%	
	1663000	Stimulering aanpak diffuse emissies	331	461	-130	-39%	DAW projecten worden voortvarend opgepakt en lopen sneller dan was verwacht. Totaalproject blijft binnen krediet.
Totaal Watersysteem			32.739	29.543	3.197	10%	
Waterketen	1311000	Bouw en verwerving transportstelsels	3.613	4.001	-388	-11%	
	1312000	Onderhoud transportstelsels	12	21	-9	-71%	Uitvoering project verbreding A27 naar voren geschoven op verzoek van hoofdaannemer RWS (Hogere realisatie wordt grotendeels vergoed door RWS).
	1321000	Bouw en verwerving zuiveringsin	6.314	1.633	4.681	74%	Project modificatie Arnhem Zuid is in 2024 niet in uitvoering gekomen omdat er geen inschrijvingen waren op de aanbesteding, dit heeft geleidt tot een vertraging van een
	1322000	Onderhoud zuiveringsinstallaties	570	158	412	72%	Project fysieke beveiliging: lagere realisatie door ontbreken voldoende capaciteit om project voor te bereiden en waardoor het project vertraging heeft opgelopen in 2024.
	1322090	Onderh. zuiveringsinstallaties (T-OPS)	946	373	572	61%	Vertraging in tweetal onderliggende informatieveiligheidsprojecten door uitloop aanbestedingstraject en beperkte beschikbaarheid resources die ook voor operatie ingezet moesten worden.
	1323000	Beheer zuiveringsinstallaties	175	85	90	51%	
	1331000	Bouw en verwerving	284	228	56	20%	
	3004010	Duurzaamheid, Innovatie en Energie	100	95	5	5%	
Totaal Waterketen			12.014	6.595	5.419	45%	
Wegen	1422020	Onderh. wegsloten (baggeren)	500	136	364	73%	Jaarlijks wordt een vast bedrag aangehouden voor het baggeren van wegsloten. De ervaring leert dat door de jaren heen soms meer en soms minder wordt gebaggerd. In 2024 zijn er minder wegsloten gebaggerd.
	1422030	Onderh. wegen en wegbermen	1.535	2.580	-1.045	-68%	Hogere realisatie door uitvoering van geplande projecten 2023 in 2024.
	1423000	Bouw en verwerving kunstwerken wegenbeheer	525	0	525	100%	In verband met de onverwacht grote capaciteit vraag vanuit het project renovatie vloeren en het gebouw in combinatie met Habitat is de capaciteit niet beschikbaar geweest om deze bruggen op te pakken
Totaal Wegen			2.560	2.715	-155	-6%	

Bedragen *
€ 1.000

Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2024 (bruto)	Realisatie 2024 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Middelen	1921000	Externe communicatie	164	97	67	41%	
	2002100	Organisatiebeleid- en beheer	30	26	4	15%	
	2003010	Person.beleid/beh.	280	61	219	78%	Door enkele issues is binnen het project Info veilig: T4 Terechte rechten is vertraging ontstaan. Hiermee zijn beoogde kosten niet gerealiseerd. Doelstelling overall project is niet in gevaar.
	2011010	Automatisering	1.474	1.241	234	16%	Belangrijkste oorzaak in afronding DIB. Onderdelen van oorspronkelijke scope van programma DIB doorgeschoven naar 2025.
	2011020	Informatisering	887	289	599	67%	Belangrijkste oorzaak van onderbesteding is dat werkzaamheden voor programma DDBB zijn verantwoord op de exploitatie en dat werkzaamheden voor DAMO zijn doorgeschoven naar 2025.
	2011030	Applicatiebeheer	50	38	12	24%	
	2013000	Huisvesting hoofdkantoor	6.881	3.734	3.147	46%	Project herstellvloeren en update hoofdkantoor liggen op schema maar diverse uitgaven zijn doorgeschuiven naar 2025 waardoor de realisatie achter is bleven.
	2014020	Interne Fac. (Archief)	694	862	-168	-24%	Hogere realisatie project uitfasering Verseon door gedeeltelijk verschuiving van raming 2025 naar 2024 van kosten inrichting zaaksysteem en migratie.
	4001000	Tractie	800	655	145	18%	Betreft doorschuiven van aankoop van nieuw materieel van 2024 naar 2025.
	4001060	Tractie doorber. (T-OAB)	100	82	18	18%	
Totaal Middelen			11.361	7.085	4.276	38%	
Totaal			264.415	273.942	-9.527	-4%	

Bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken

Product	Omschrijving	bedragen x € 1.000				percentage		
		Watersystemen	Zuivering	Wegen	Totaal	Watersystemen	Zuivering	Wegen
		-6.165	-1.697	-450	-8.312			
10110	Beheersplan waterkeringen	101	0	0	101	100%	0%	0%
10120	Waterbeheersplan	1.350	337	0	1.687	80%	20%	0%
10130	Beheersplan wegenbeheer	0	0	35	35	0%	0%	100%
10140	Beheersplan vaarwegenbeheer	53	0	0	53	100%	0%	0%
10150	Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)	1.733	306	0	2.039	85%	15%	0%
10151	Thema- en gebiedsgerichte plannen (gebiedsgericht)	3.993	0	0	3.993	100%	0%	0%
10152	Thema- en gebiedsgerichte plannen (veilighe. & waterkering)	3.892	0	0	3.892	100%	0%	0%
10153	Thema- en gebiedsgerichte plannen (wegen)	0	0	34	34	0%	0%	100%
10160	Calamiteiten plannen	458	458	58	974	47%	47%	6%
10170	Plannen afvalwaterketenbeleid	0	570	0	570	0%	100%	0%
10210	Plannen van derden (waterbeheer en -keten)	7.265	0	0	7.265	100%	0%	0%
10211	Plannen van derden (vaarwegen)	-1	0	0	-1	100%	0%	0%
10212	Plannen van derden (veiligheid en waterkering)	331	0	0	331	100%	0%	0%
10213	Plannen van derden (wegen)	0	0	61	61	0%	0%	100%
11110	Legger waterkeringen	401	0	0	401	100%	0%	0%
11120	Beheersregister waterkeringen	437	0	0	437	100%	0%	0%
11130	Veiligheidstoetsing waterkeringen	952	0	0	952	100%	0%	0%
11210	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	23.649	0	0	23.649	100%	0%	0%
11220	Onderhoud primaire waterkeringen	5.172	0	0	5.172	100%	0%	0%
11230	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	3.840	0	0	3.840	100%	0%	0%
11240	Onderhoud regionale waterkeringen	898	0	0	898	100%	0%	0%
11260	Onderhoud overige waterkeringen	21	0	0	21	100%	0%	0%
11280	Muskusrattenbeheer (waterkeringen)	5.062	0	0	5.062	100%	0%	0%
11310	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	1.768	0	0	1.768	100%	0%	0%
12110	Peilbesluiten	314	0	0	314	100%	0%	0%
12120	Waterakkoorden	39	0	0	39	100%	0%	0%
12130	Legger waterlopen en kunstwerken	702	0	0	702	100%	0%	0%
12140	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	573	0	0	573	100%	0%	0%
12210	Aanleg en verwerving waterlopen	4.150	0	0	4.150	100%	0%	0%
12220	Onderhoud waterlopen	15.887	0	0	15.887	100%	0%	0%
12230	Bouw en verwerv. kunstwerken passieve waterbeheersing	59	0	0	59	100%	0%	0%
12240	Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	131	0	0	131	100%	0%	0%
12250	Kwal.maatreg.oppervlaktewtr.	12	0	0	12	100%	0%	0%
12310	Baggerprogramma	1.902	0	0	1.902	100%	0%	0%
12320	Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	7.093	0	0	7.093	100%	0%	0%
12330	Verwijdering en verwerking van baggerspecie	2.802	0	0	2.802	100%	0%	0%
12340	Bijdragen aan derden voor baggeren	163	0	0	163	100%	0%	0%
12350	Saneringsprogramma	0	0	0	0	100%	0%	0%
12360	Sanering van waterbodems	324	0	0	324	100%	0%	0%
12410	Bouw en verwerv. kunstwerken actieve waterbeheersing	11.118	0	0	11.118	100%	0%	0%
12420	Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	6.505	0	0	6.505	100%	0%	0%
12430	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	8.004	0	0	8.004	100%	0%	0%
12510	Calamiteiten bestrijding watersystemen	532	0	0	532	100%	0%	0%
12610	Monitoring waterkwantiteit	500	0	0	500	100%	0%	0%
12620	Monitoring waterkwaliteit	3.368	0	0	3.368	100%	0%	0%
12630	Monitoring waterkwaliteit	195	0	0	195	100%	0%	0%
13110	Bouw en verwerving transportstelsels	0	6.537	0	6.537	0%	100%	0%
13120	Onderhoud transportstelsels	0	3.693	0	3.693	0%	100%	0%
13130	Beheer transportstelsels	0	4.867	0	4.867	0%	100%	0%
13210	Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	0	13.958	0	13.958	0%	100%	0%
13220	Onderhoud zuiveringsinstallaties	0	14.229	0	14.229	0%	100%	0%
13230	Beheer zuiveringsinstallaties	0	15.290	0	15.290	0%	100%	0%
13240	WVO-heffing effluent	0	833	0	833	0%	100%	0%
13260	IBA inrichtingen	0	186	0	186	0%	100%	0%
13310	Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	0	4.402	0	4.402	0%	100%	0%
13320	Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	0	1.547	0	1.547	0%	100%	0%
13330	Beheer slibverwerkingsinstallaties	0	4.317	0	4.317	0%	100%	0%

Bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken

Product	Omschrijving	bedragen x € 1.000				percentage		
		Watersystemen	Zuivering	Wegen	Totaal	Watersystemen	Zuivering	Wegen
13340	Afzet slib/ restproducten	0	7.729	0	7.729	0%	100%	0%
13510	Calamiteiten bestr. Zuivering	0	769	0	769	0%	100%	0%
14110	Legger wegen, kunstwerken en wegsloten	0	0	0	0	0%	0%	100%
14120	Beheersregister wegen, kunstwerken en wegsloten	0	0	58	58	0%	0%	100%
14210	Aanleg, verw. & verb. wegen, wegbermen en bermsloten	0	0	350	350	0%	0%	100%
14220	Onderhoud wegen, wegbermen en bermsloten	0	0	5.347	5.347	0%	0%	0%
14230	Bouw en verwerving kunstwerken wegenbeheer	0	0	453	453	0%	0%	100%
14240	Onderhoud kunstwerken wegenbeheer	0	0	397	397	0%	0%	100%
14310	Wegenverkeersregeling	0	0	309	309	0%	0%	100%
14320	Wegenverkeersveiligheid	0	0	1.076	1.076	0%	0%	100%
14330	Calamiteitenbestrijding wegenbeheer	0	0	18	18	0%	0%	100%
15210	Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	0	0	0	0	100%	0%	0%
15220	Onderhoud vaarwegen en havens	271	0	0	271	100%	0%	0%
15230	Baggeren vaarwegen en havens	-79	0	0	-79	100%	0%	0%
15240	Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	196	0	0	196	100%	0%	0%
15250	Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	-188	0	0	-188	100%	0%	0%
15260	Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	217	0	0	217	100%	0%	0%
15270	Voorziening verwante belangen vaarwegenbeheer	84	0	0	84	100%	0%	0%
15310	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	-6	0	0	-6	100%	0%	0%
15320	Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	0	0	0	0	100%	0%	0%
16110	Keur	48	0	0	48	100%	0%	0%
16111	Keur vaarwegen	0	0	0	0	100%	0%	0%
16112	Keur wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16220	Vergunningen en meldingen waterwet	3.003	334	0	3.337	90%	10%	0%
16221	Vergunningen en meldingen vaarwegen	37	0	0	37	100%	0%	0%
16222	Vergunningen en meldingen wegen	0	0	-11	-11	0%	0%	100%
16313	Schouw watergangen (veldwerk)	319	0	0	319	100%	0%	0%
16314	Schouw waterkeringen (veldwerk)	37	0	0	37	100%	0%	0%
16323	Adm. Afhand. schouw watergang	301	0	0	301	100%	0%	0%
16324	Adm. Afhand. schouw waterkering	57	0	0	57	100%	0%	0%
16330	Toezicht waterwet	2.660	1.140	0	3.800	70%	30%	0%
16331	Toezicht vaarwegen	92	0	0	92	100%	0%	0%
16332	Toezicht wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16333	Toezicht WABO	47	20	0	67	70%	30%	0%
16410	WABO adviezen	31	3	0	34	90%	10%	0%
16420	Adv.waterwet andere waterbeh	4	0	0	4	90%	10%	0%
16510	Best.rechtel.handh. waterwet	539	231	0	770	70%	30%	0%
16511	Best.rechtel.handh. vaarwegen	43	0	0	43	100%	0%	0%
16512	Best.rechtel.handh.wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16513	Strafrechtel.handh. waterwet	214	92	0	306	70%	30%	0%
16514	Strafrechtel.handh. vaarwegen	12	0	0	12	100%	0%	0%
16515	Strafrechtel.handh. wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16610	Rioleringsplannen	291	291	0	582	50%	50%	0%
16620	Subsidies lozingen	152	0	0	152	100%	0%	0%
16630	Stimulering aanpak diffuse emissies	282	0	0	282	100%	0%	0%
18110	Kostentoedeling, classificatie en belastingverordeningen	31	8	2	41	74%	20%	6%
18120	Aanslagen huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	255	633	57	945	27%	67%	6%
18130	Aanslagen WVO overige bedrijven	0	691	0	691	0%	100%	0%
18140	Aanslagen omslag gebouwd, ongebouwd en pachters	1.395	0	172	1.567	89%	0%	11%
18150	Verz bezw.- en beroepsschr. huish. en forf. bedrijfsruimten	138	342	31	511	27%	67%	6%
18160	Bezwaar- en beroepsschriften WVO overige bedrijven	0	76	0	76	0%	100%	0%
18170	Bezwaar- en beroepsschriften omslag gebouwd, ongebouwd	169	0	22	191	89%	0%	11%
18210	Betalingsverwerking aanslagen	568	406	41	1.015	56%	40%	4%
18220	Kwijtschelding	164	407	36	607	27%	67%	6%
18230	Invorderingsmaatregelen aanslagen	0	0	0	0	62%	30%	8%
19110	Bestuur	1.782	1.782	227	3.791	47%	47%	6%
19120	Bestuursondersteuning	387	387	49	823	47%	47%	6%
19130	Beheer niet-reglementaire zaken (onderhoud)	130	130	17	277	47%	47%	6%
19210	Externe communicatie	1.073	1.073	137	2.283	47%	47%	6%
30040	Duurz./Innovatie&Klimaat / Aquafarm	0	956	0	956	0%	100%	0%
21000	Dekkingssaldo en financieringsmiddelen	-7.591	899	668	-6.024			
	Belastingopbrengsten	-146.674	-91.447	-9.331	-247.452			
	Inzet reserves (egalisatie, bestemmings en algemene)	7.596	-179	-763	6.654			

Bijlage 14 Overzicht exploitatiekosten per beleidsveld

Bedragen x € 1.000

		Rekening 2023	Budget 2024	Rekening 2024	Vershil	V / N
10	Planvorming	20.642	21.525	21.033	492	V
101	Eigen plannen	13.101	13.822	13.376	445	V
102	Plannen van derden	7.541	7.704	7.657	47	V
11	Aanleg en onderhoud waterkeringen	32.971	42.339	42.202	137	V
111	Beheersinstrumenten waterkeringen	1.951	2.025	1.790	235	V
112	Aanleg en onderhoud waterkeringen	29.642	38.811	38.642	169	V
113	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	1.378	1.503	1.770	-267	N
12	Inrichting en onderhoud watersystemen	60.847	63.929	64.373	-444	N
121	Beheersinstrumenten watersystemen	1.659	1.754	1.628	126	V
122	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	19.244	20.560	20.241	320	V
123	Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	12.122	12.321	12.283	38	V
124	Beheer hoeveelheid water	23.231	24.746	25.626	-880	N
125	Calamiteitenbestrijding watersystemen	468	235	532	-296	N
126	Monitoring watersystemen	4.124	4.313	4.064	249	V
13	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	73.193	74.337	78.357	-4.020	N
131	Getransporteerd afvalwater	14.595	13.659	15.098	-1.439	N
132	Gezuiverd afvalwater	40.388	42.785	44.495	-1.710	N
133	Verwerkt slib	17.420	17.869	17.995	-127	N
135	Calamiteitenbestrijding Zuivering	791	25	769	-744	N
14	Aanleg en onderhoud wegen	8.380	8.282	8.008	273	V
141	Beheersinstrumenten wegen	56	59	58	0	V
142	Aanleg en onderhoud wegen	6.754	6.604	6.547	58	V
143	Wegenverkeersregeling en- verkeersveiligheid	1.570	1.619	1.403	215	V
15	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	240	555	495	60	V
152	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	248	557	501	56	V
153	Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	-8	-2	-5	4	V
16	Vergunningverlening en handhaving keur	10.445	10.586	10.267	319	V
161	Bheer keurkwartet & VTH beleid	46	48	48	1	V
162	Vergunningen en meldingen	3.706	3.669	3.362	307	V
163	Toezicht	4.479	4.824	4.672	153	V
164	Adviezen vergunningen	37	39	39	0	N
165	Handhaving	1.058	976	1.131	-155	N
166	Regulering keur	1.119	1.030	1.016	14	V
18	Heffing en invordering	5.709	6.392	5.644	748	V
181	Belastingheffing	4.079	4.786	4.021	765	V
182	Invordering	1.631	1.606	1.623	-17	N
19	Bestuur en externe communicatie	5.937	6.379	7.174	-796	N
191	Bestuur	3.738	4.056	4.892	-835	N
192	Externe communicatie	2.200	2.322	2.283	39	V
300	DIE & Aquafarm	1.245	1.450	956	494	V
210	Dekkingssaldo	-14.124	748	-6.024	6.772	V
	Totaal beleidsvelden	205.486	236.520	232.486	4.035	V
	Belastingopbrengsten	-225.505	-242.839	-247.452	4.613	V
	Inzet bestemmingsreserves	7.702	9.760	10.095	-335	N
	Inzet egalisereserves	511	-3.441	-3.441	0	-
	Inzet algemene reserves	0	0	0	0	-
	Totaal	-11.806	0	-8.313	8.313	V

Bijlage 15 Overzicht netto investeringen per beleidsveld

Bedragen x € 1.000						
		Rekening 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024	Verschil	Realisatie in %
10	Planvorming	1.038	3.093	2.213	880	72%
101	Eigen plannen	833	1.385	1.621	-236	117%
102	Plannen van derden	204	1.708	593	1.116	35%
11	Aanleg en onderhoud waterkeringen	38.434	33.586	47.025	-13.439	140%
111	Beheersinstrumenten waterkeringen	0	0	0	0	0%
112	Aanleg en onderhoud waterkeringen	38.434	33.586	47.025	-13.439	140%
113	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	0	0	0	0%
12	Inrichting en onderhoud watersystemen	13.751	16.044	13.446	2.598	84%
121	Beheersinstrumenten watersystemen	272	255	212	43	83%
122	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	1.035	2.202	716	1.486	32%
123	Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	0	97	6	91	7%
124	Beheer hoeveelheid water	12.416	13.438	12.506	932	93%
125	Calamiteitenbestrijding watersystemen	0	0	0	0	0%
126	Monitoring watersystemen	28	52	6	46	11%
13	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	4.010	11.425	5.669	5.757	50%
131	Getransporteerd afvalwater	1.278	3.137	2.533	604	81%
132	Gezuiverd afvalwater	2.298	8.005	2.904	5.100	36%
133	Verwerkt slib	435	284	232	52	82%
135	Calamiteitenbestrijding Zuivering	0	0	0	0	0%
14	Aanleg en onderhoud wegen	0	0	0	0	0%
142	Aanleg en onderhoud wegen	0	0	0	0	0%
15	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	0	10	0	10	0%
152	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	0	10	0	10	0%
16	Regulering keur	190	331	425	-94	128%
162	Vergunningen en keurontheffingen	0	0	0	0	0%
163	Toeziht	0	0	0	0	0%
166	Regulering keur	190	331	425	-94	128%
19	Bestuur en externe communicatie	650	119	134	-15	113%
191	Bestuur	522	0	37	-37	0%
192	Externe communicatie	127	119	97	21	82%
20	Investeringsen onderst. Beheerproducten (incl. nieuwbouw)	5.127	10.065	6.116	3.949	61%
200		269	310	87	223	28%
201	Investeringsen ondersteunende beheerproducten	4.858	9.755	6.029	3.726	62%
30	Innovatie	275	100	95	5	95%
300	Innovatie	275	100	95	5	95%
40	Tractie / Technisch Beheer / Decentrale Huisvesting	1.112	900	737	163	82%
400	Tractie / Technisch Beheer / Decentrale Huisvesting	1.112	900	737	163	82%
		0	0	0	0	
	Totaal beleidsvelden	64.588	75.675	75.862	-187	100%
		0	0	0	0	
	Totaal beleidsvelden	64.588	75.675	75.862	-187	100%

Bijlage 16 Overzicht mandatering kredietverlening bruto-investeringen begroting 2024 / kredietaanvragen 2024

Product	Project	Projectomschrijving						Totaal krediet-verlening 2024	Krediet-verlening 2024 AB	Krediet-verlening 2024 CDH/DR	Verschil bgr2024/ krediet-aanvraag 2024
		bedragen x € 1.000,-	2024	2025	2026	2027	2028				
		Programma Waterveiligheid									
1122000	100733	KIS asfalterstel/oppervlakte behandeling	550	50	200	150	250	1.200			1.200
		Totaal Programma Waterveiligheid	550	50	200	150	250	1.200	0	0	1.200
		Programma Watersystemen									
1015000	100375	KRW onderzoek	102	50	50	50		252		252	0
1015000	100438	Watersysteemanalyses	85					85		85	0
1015000	100836	Droogtebestrijding	5	60	140	635		840		75	765
1015100	100206	Klimaatadaptatie Gebiedsprocessen+ Maatregelen	26	230	190	214		660		360	300
1015100	100746	Maatreg. wateroverlast Breedeweg-Grafwegen		1.910				1.910			1.910
1021000	100198	OSW Algemeen	210	100	298			608			608
1021000	100463	Waterberging Stedelijk gebied	161	300	399	300		1.160			1.160
1123000	100535	A5H Kadeversterking 1e tranche	50	155				205		205	0
1123000	100715	A5H: Kadeverbetering Tranche 2 + Loskoppelen Schelluinse Vliet	0	300				300			300
1123000	100887	Loskoppeltrajecten A5H tranche 2	0	96				96			96
1126000	100941	Herstel duikersluis Crobse Waard (Hellouw)	235	25				260		260	0
1211000	100360	Opstellen peilbesluiten	87	100			100				427
1221000	100261	KRW NVO Alblasserwaard	0		641	641		1.283			1.283
1221000	100271	Knelpunten watersys WSRL breed (Ramingspot)	51	1.000	2.500	6.755		10.306			10.306
1221000	100279	KRW aanleg nvo's (RP)	1	1.441	3.400	2.616		7.458			7.458
1221000	100560	Maatregelen Overasselts Broek		36				36			36
1221000	100569	HEN maatregelen N-BR en ZH	40					40			40
1221000	100642	Ombouw kwelkaden	55	255				310			310
1223000	100886	Renovatie inundatiesluis Heukelum	20	430				450			450
1223000	100892	Renovatie Drielsche sluis	30	530				560			560
1232000	100986	Baggeren Benedenroomse Giessen	97	1.187	742			2.027		2.027	0
1241000	100199	Aanpassen kunstwerken waterinlaat + wateraanvoer	0	300	2.000	2.000		4.300			4.300
1241000	100239	Aanpassingen JU Smitgemaal	350	100				450		450	0
1241000	100245	Renovatie gemaal Autena	10	210	260			480			480
1241000	100263	Renovatie Stuwen MJR	367	750	750			1.867		480	1.387
1241000	100270	Automatisering stuwen MJR	220	120	120			460		220	240
1241000	100275	KRW Vispassages wsrl breed	0	1.720	2.000	2.360		6.080			6.080
1241000	100308	CE markering watersysteem	50	500	450			1.000			1.000
1241000	100316	Arboveiligheid stuwen_inlaten	203	520	880	880	842	3.325		3.325	0
1241000	100318	Voorz. i/h kader van peilbesluiten	50	50	50	50		200		25	175
1241000	100344	NBW Sliedrecht Noord	50	395	395			840			840
1241000	100350	Renovatie gemaal Arkel	50	695				745		400	345
1241000	100361	Renovatie gemaal Lakerveld	0	10	290	220		520			520
1241000	100370	Renovatie gml Grote Nes	0	10	190			200			200
1241000	100380	Renovatie gemaal Langerak	25	950	275	350		1.600			1.600
1241000	100631	Vervangen gemaal Vredenburg	25	900	175			1.100			1.100
1241000	100713	A5H: Afsluitmiddel Graafstroom / Polder Laag-Blokland	1.039	5.532	2.041			8.612		8.347	265
1241000	100842	Inlaat Woudrichem	20	340				360			360
1241000	100888	Renovatie Uitsroomvoorziening Schaijk	10	265				275			275
1241000	100889	Vervanging aandrijflijn Gemaal G.N. Kok Overwaard	70	410	265			745		745	0
1241000	100890	Aanschaf en plaatsen 2 geautomatiseerde krooshekreinigers gemaal	55	300				355		355	0
1241000	100927	Peilbesluit Bloemers/Streefpeilenplan Citters	200					200		200	0
1241000	100991	Herz. peilbesl. Albl.w. (vaste dam en inlaten)	25	120				145			145
1262000	100338	Meetapparatuur	52					52			52
1524000	100624	Renovatie Gorinchemse Kanaalsluis	33	889	1.000			1.922			1.922
1663000	100342	Uitv. Deltaplan Agr. Waterbeh.			310	410	214	933		1.133	-200
		Totaal Programma Watersystemen	4.160	23.291	19.851	17.581	1.155	66.038	0	18.944	47.094
		Programma Waterketen									
1311000	100247	TS regio noord	0	0			60	60			60
1311000	100249	Aanp. div. rioolgemalen ivm afn	15	350	330			695			695
1311000	100395	Aanp.rgml BLeeuwenExpeditieweg	40					40		40	0
1311000	100628	A27-A15 Verleggen persleidingen	0	1.597	606	10		2.213		1.653	560
1311000	100751	Vervangen procesautomatisering Waterketen/Slim sturen	273	1.107	1.655	2.085	2.384	7.504		7.500	4
1311000	100945	Renovatie en uitbreidingen rioolgemaal Huissen Karstraat	25	485	1.000			1.510			1.510
1321000	100238	Uitbreiding rwzi Zaltbommel			1.488			1.488			1.488
1321000	100333	Aanpassingen tbv CE markering ZTW	280	62	65	67	70	544		544	0
1321000	100752	Uitbreiding rwzi Sliedrecht	50	2.000	4.500	615		7.165			7.165
1321000	100753	Realisatie modificaties Arnhem				951	150	1.101			1.101
1321000	100893	Doseerinst. Leerdam, Culemborg en Gendt	403					403		403	0
1321000	100895	Optimal. zuiveringsproces en gasproductie rwzi Tiel deelproject 1		34				34			34
1321000	100907	Energiebesparende maatregelen	100	100				200		200	0
1321000	100942	Beluchtingsinstallatie RWZI Culemborg	50	1.860				1.910			1.910
1321000	100943	Vervanging WKK Nijmegen	100	500	1.500			2.100		500	1.600
1323000	100952	Meetapparatuur broeikasgasemissie	175					175		164	11
1331000	100656	investering mobiel/modulair RWZI voorontwatering	200	50				250		175	75
1331000	100857	Energiefabriek West (RP) Aanp. dec.huisv. Sleeuwijk	84	1.266	1.266	244		2.860		0	2.860
		Totaal Programma Waterketen	1.795	9.411	12.409	3.973	2.664	30.252	0	11.179	19.073
		Programma Middelen									
1242090	100874	Info.veilig: Fysieke beveiliging	1.000	800				1.800		300	1.500
1242090	100878	Info.veilig: PA scheiden OT en IT omgeving	1.132	959				2.092		300	1.792
1242090	100879	Info.veilig: PA herinricht. assets-structuur	596	590				1.186			1.186
2003010	100869	Info veilig: T4 Terechte rechten	360					360		360	0
2011010	100644	Aanschaf Client Hardware (Ramingpot)	252	126	126	350	155	1.009		126	883
2011010	100651	Aanschaf centrale hardware (Ramingpot)	748	250	1.000	300	700	2.998		140	2.858
2011010	100652	Aanschaf KA applicaties (Ramingpot)	200	50	50	50		350			350
2011010	100848	DIB: Implementatie MS365	523	147				670		170	500
2011020	100754	DIB: digitaal (samen)werken	64					64			64
2011020	100850	Digitale dienstverlening	557	193	77			827			827
2013000	100175	Kantoorconcept Blomboogerd	1.401	2.351	787			4.539		2.650	1.889
2013000	100564	MJOP kantoor Blomboogerd		308				308			308
2013000	100699	Herstel kantoor Blomboogerd	2.424	4.231				6.655		4.000	2.655
4001000	100099	Aanschaf/vervanging materieel (meerjarenraming)	325					325		325	0
4001000	100100	Vervangen maai-/veegboten (meerjarenraming)	200					200			200
4001000	100101	Vervanging tractoren (meerjarenraming)	175					175			175
4001000	100906	Verduurzamen transportmiddelen en mobiele werktuigen	100					100			100
4001060	100924	Vervangen elektrische installatie werkplaats Tricht	100					100		100	0
		Totaal Programma Middelen	10.158	10.005	2.040	700	855	23.759	0	8.471	15.288
		Totaal	16.663	42.758	34.500	22.404	4.924	121.248	0	38.594	82.655

Bijlage 17 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling AQUON 2011
- Waterschapsbank N.V. (NWB)

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Rivierenland	
Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) is een samenwerkingsverband op het gebied van lokale belastingen. BSR zorgt voor het heffen en invorderen van gemeentelijke en waterschapsbelastingen en voor de uitvoering van de Wet WOZ en de Wet BAG.			
BSR doet dit voor Avri, Waterschap Rivierenland en de gemeenten Culemborg, IJsselstein, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijk bij Duurstede. Voor inwoners, bedrijven en instanties heeft de belastingsamenwerking als voordeel dat zij één aanslagbiljet ontvangen en met één organisatie te maken hebben.			
BSR verzorgt de (on)roerend zaakbelasting, forensenbelasting, rioolheffing, hondenbelasting, reclamebelasting, BIZ-heffing, afvalstoffenheffing/reinigingsrecht, verontreinigingsheffing, zuiveringsheffing, retributie, wegenheffingen en watersysteemheffingen. Ook bepaalt BSR de WOZ-waarde (Waardering Onroerende Zaken) van panden voor de gemeentelijke deelnemers en verzorgt zij voor een tweetal gemeenten de uitvoering van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen).			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum		1 januari 2008	
Rechtsvorm		Openbaar lichaam	
Deelnemers		Waterschap Rivierenland, Afvalverwijdering Rivierenland, gemeenten Culemborg, Montfoort, Maasdriel, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.	
Vestigingsplaats		Tiel, Stationsstraat 4-8, 4001 CE	
Overgedragen bevoegdheden		Heffing en invordering van de watersysteemheffing, verontreinigingsheffing, zuiveringsheffing en wegenheffing.	
Openbaar belang		De regeling behartigt belangen op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden	
Bestuurlijk belang		-WSRL draagt voor circa 47% bij aan het totaal van de GR. -Stemverhoudingen binnen GR: iedere deelnemer is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met één afgevaardigde en heeft één stem; WSRL heeft twee afgevaardigden en twee stemmen. -Het dagelijks bestuur bestaat uit 3 personen, waarvan altijd één vanuit WSRL.	
Doelstellingen / ontwikkelingen		BSR is een innovatieve en professionele organisatie met een dienstverlenende houding naar haar klanten. BSR heeft als doel het maximaal ontzorgen van haar klanten. BSR is volop in beweging, waarbij de focus ligt op performance improvement. BSR doet dit klantgericht, kwaliteitsbewust en efficiënt. Hierbij zijn de kern- en streefwaarden resultaatgericht, klantgericht, samenwerken en veranderingsbereid.	
Bestuurlijke bevoegdheden:		De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging		AB: H. van 't Pad DB: M. Boons	
Financiële gegevens			
Financieel belang		Zowel voordelige als nadelige resultaten worden afgerekend op basis van de vastgestelde verdeelsleutels. BSR heft en int jaarlijks voor WSRL ca. € 250 mln. aan waterschapbelastingen. De bijdrage aan de BSR voor 2024 bedroeg ca. € 4,8 miljoen.	
Per ultimo, balans FVA		(bedragen x € 1 mln.)	
2023		€ 0,0	
2024		€ 0,0	
Mutatie		€ 0,0	
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln.)			
Per ultimo		Eigen vermogen	
2023		€ 0,3	
2024		n.n.b.	
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Gemiddeld	
Beschrijving risico's WSRL		-	

Naam verbonden partij		Het Waterschapshuis	
Het Waterschapshuis is een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen en is gevestigd in Amersfoort. Het Waterschapshuis ondersteunt de deelnemende waterschappen met het verbeteren van de informatie- en bedrijfsprocessen met als doel de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering te bevorderen. Het Waterschapshuis functioneert daarbij als ondersteunende organisatie en aankoopcentrale voor de waterschappen.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum		1 juli 2010	
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)	
Deelnemers		Waterschap Rivierenland en alle overige waterschappen in Nederland	
Vestigingsplaats		Amersfoort (Stationsplein 89, 3818 LE)	
Overgedragen bevoegdheden		De bevoegdheden zijn geregeld in artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis.	
		“lid 1. Aan het bestuur van HWH worden geen publiekrechtelijke bevoegdheden van de deelnemers overgedragen.	
		Lid 2. Het bestuur van HWH is bevoegd tot regeling en bestuur ter behartiging van die taken die het Waterschapshuis in de regeling zijn opgedragen”.	
Openbaar belang		Het belang is omschreven in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling. “De regeling wordt getroffen om een expertinstituut en serviceorganisatie voor waterschappen in het leven te roepen met als doel het in opdracht van de deelnemende waterschappen en eventuele derden realiseren van renderende samenwerking op informatie- en bedrijfsprocessen en daarmee behartiging van behoeften van algemeen belang van de watersector”.	
Bestuurlijk belang		Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er waterschappen aan deze regeling deelnemen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen leden. Ieder lid heeft 1 stem.	
Doelstellingen / ontwikkelingen		In 2010 is de gemeenschappelijke regeling opgericht, echter de transitie van stichting naar Gemeenschappelijke Regeling is pas in november 2013 in gang gezet.	
		In 2016 zijn flinke stappen gezet in de vorming van HWH 2.0, waarbij flexibilisering een grote rol speelde. Deze is in 2017 zo goed als afgerond. 90% van de mensen die het betrof heeft geen aanstelling meer bij HWH. Zij hebben een overstap gemaakt naar de waterschappen of elders.	
		In 2018 is HWH 2.0 geëvalueerd en goed ontvangen.	
		De bijslijping heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden middels HWH 3.0. Hierin ligt de nadruk op verdere professionalisering, gezien de digitaliseringsuitdagingen waar de waterschappen voor staan. Programmasturing is ingevoerd, met aansturing van de gezamenlijke Secretaris Directeuren daarop. Medio 2025 zal focus en mandaat bij de betreffende programma's (themaberaden) meer en meer intreden doen. Hiermee is de slagkracht en het eenduidig doorvoeren van de digitale uitdagingen beter geïnstitutionaliseerd.	
Bestuurlijke bevoegdheden:		De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging		AB: M. Boons	
Financiële gegevens			
Financieel belang		Het algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling stelt de begroting en de jaarrekening van het Waterschapshuis vast. In de gemeenschappelijke regeling staan de spelregels m.b.t. het zienswijze/goedkeuringsproces opgenomen. In Hoofdstuk 4 van de Gemeenschappelijke regeling wordt ingegaan op de Financiën van het Waterschapshuis. In artikel 36 wordt de wijze van kostentoerekening uiteengezet. De financiële bijdrage aan HWH valt uiteen in twee items: algemeen gezamenlijke instandhoudingskosten van HWH (art 36 lid 1) en de bijdrage voor de afzonderlijke projecten waar het betreffende waterschap specifiek aan deelneemt o.b.v. een afgesloten dienstverleningsovereenkomst (art 36 lid 2).	
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2023	€ 0,00		
2024	€ n.n.b.		
Mutatie	€ n.n.b.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2023 (Na resultaat-bestemming)	€ 0,00	€ 11,5	(na afrekening met deelnemende waterschappen en reservering)
2024 (Na resultaat-bestemming)	€ n.n.b.	€ n.n.b.	(na afrekening met deelnemende waterschappen en reservering)
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Laag	
Beschrijving risico's WSRL		Het risico dat waterschappen uittreden uit (onderdelen van) programma's van Het Waterschapshuis. Uittreding van waterschappen kan lopende activiteiten in gevaar brengen en kan tot kostenstijging voor WSRL en andere waterschappen leiden. Ook het aangaan van fusies van waterschappen leidt tot toename in de kosten.	

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (HVC)	
De deelnemers aan de Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009, zijnde de hoogheemraadschappen van Delfland, van Rijnland, van Schieland en de Krimpenerwaard, Waterschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Zuiderzeeland en Waterschap Rivierenland hebben een gezamenlijk aandeel van circa 17% in het (gestort) aandelenkapitaal van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) met een vertegenwoordigde waarde van totaal € 31.043. HVC verwerkt zuiveringsslib voor de deelnemers aan de slibverwerking, die het zuiveringsslib rechtstreeks aan HVC ter verwerking aanbieden.			
Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. Per 31 december 2024 is het bedrag aan gegarandeerde geldleningen van de GR slibverwerking € 86,9 miljoen. 4% van € 86,9 miljoen = € 3,5 miljoen.			
Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van rekeningnummer 63.67.60.707 ten name van HVC.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 augustus 2010		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland. Waterschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Waterschap Zuiderzeeland.		
Vestigingsplaats	Rotterdam (secretariaat: Jadestraat 1, 1812 RD Alkmaar)		
Overgedragen bevoegdheden	Specifiek is overgedragen de bevoegdheid tot het verlenen van een uitsluitend recht ex artikel 17 van het Bao aan HVC.		
Openbaar belang	De regeling behartigt de belangen van de deelnemende waterschappen op het terrein van transport en verwerking van zuiveringsslib.		
Bestuurlijk belang	Ieder lid vaardigt uit zijn midden een vertegenwoordiger af voor het Algemeen Bestuur. DB bestaande uit 3 leden gekozen uit de AB leden.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	De GR Slibverwerking heeft tot doel de behartiging en coördinatie van de belangen van de deelnemende waterschappen met betrekking tot de verwerking van zuiveringsslib en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalwaterketen. De kerntaak van de gemeenschappelijke regeling is het gezamenlijk behartigen van het aandeelhouderschap in de NV HVC en het afstemmen van de activiteiten die met of door NV HVC ten behoeve van de in de gemeenschappelijke regeling deelnemende waterschappen worden uitgevoerd. Hiertoe oefent de GR een actief aandeelhouderschap uit, om namens de deelnemende waterschappen een nauwe betrokkenheid bij ontwikkelingen en innovatie in afval- en slibverwerking te borgen. Zeggenschap binnen de NV HVC is niet alleen direct gebonden aan het percentage van het aandeelhouderschap in NV HVC, maar vooral aan de manier waarop het aandeelhouderschap wordt ingevuld. Afvalverwerking en biomassaverwerking (waaronder het zuiveringsslib valt) hebben steeds meer raakvlakken. De uitvoering van de activiteiten vergt nagenoeg dezelfde disciplines. Door deelname in de NV HVC hebben de waterschappen toegang tot kansen ten aanzien van de inzet van technologische en organisatorische innovaties als gevolg van de investeringen die HVC doet op het gebied van afvalstoffenverwerking en energieopwekking. Met de deelname in de NV HVC beogen de waterschappen eveneens invulling te geven aan de ambitie voor invulling van de duurzaamheidsvraag.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AB: G. den Hartog DB: geen		
Financiële gegevens			
Financieel belang		WSRL heeft geen aandelen in de GR Slibverwerking 2009 maar is wel voor 4% lid. De GR Slibverwerking 2009 heeft 683 aandelen B in de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC).	
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2023	€ 0,00		
2024	€ 0,00		
Mutatie	€ -		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2023	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
2024	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Laag	
Beschrijving risico's WSRL		Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. Per 31 december 2024 is het bedrag aan gegarandeerde geldleningen van de GR slibverwerking € 86,9 miljoen. 4% van € 86,9 miljoen = € 3,5 miljoen. Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van HVC. In de meerjarenraming vindt vanaf 2025 een sterke stijging plaats van de garantstellingsprovisie. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de oplevering van de slibdrooginstallatie in Alkmaar medio 2025.	

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling AQUON 2011	
Algemene gegevens			
Ingangsdatum		1 juli 2011	
Rechtsvorm		Openbaar lichaam	
Deelnemers		Waterschap Rivierenland, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	
Vestigingsplaats		Brede Hoon 16, 3991CW Houten	
Overgedragen bevoegdheden		Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling beschikt niet over specifiek overgedragen (publiekrechtelijke) bevoegdheden, anders dan die waarvoor zij is opgericht.	
Openbaar belang		De regeling heeft als doel om op het gebied van laboratoriumactiviteiten te komen tot kennisdeling en –ontwikkeling, vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.	
Bestuurlijk belang		AB van 9 leden; elke deelnemer heeft een lid in AB. DB bestaat uit een voorzitter en 3 leden gekozen uit de AB-leden.	
Doelstellingen / ontwikkelingen		De afgelopen jaren heeft AQUON zich ontwikkeld tot full-serviceketenpartner. Hiermee geeft AQUON invulling aan bestuurlijke besluitvorming voor een nieuwe governance en strategie. In 2018-2019 is een businesscase opgesteld over centralisatie van de laboratoria. Door te centraliseren op één locatie kan AQUON optimaal invulling geven aan de vastgestelde strategie. Tevens kan AQUON haar werkprocessen efficiënter inrichten. Op 4 juli 2022 heeft het AB van AQUON het uitvoeringskrediet toegekend voor de bouw van het nieuwe pand. Inmiddels is de nieuwbouw in Houten gerealiseerd. Conform de initiële planning heeft AQUON het nieuwe pand eind 2024 in gebruik genomen. Momenteel vinden gesprekken plaats met Waterschap Limburg over mogelijke toetreding.	
Bestuurlijke bevoegdheden:		De algemene spelregels en bevoegdheden van de gemeenschappelijke regeling, als verbonden partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting van de verbonden partij vormen de basis voor het indienen van een zienswijze door de deelnemende waterschappen. Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de verbonden partij. Het wettelijk kader per verbonden partij is uitgewerkt in de regeling van de betreffende verbonden partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging		AB: Heemraad M. Boons	
Financiële gegevens			
Financieel belang		Het waterschap neemt deel in de gemeenschappelijke regeling AQUON met acht andere waterschappen. Het aandeel van WSRL in de netto kosten van 2025 ad € 40,2 mln. bedraagt 15%, zijnde € 6,0 mln.	
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2023	€ 45.800		
2024	n.n.b.		
Mutatie			
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2023	€ 2,7	€ 46,1	€ n.n.b.
2024			€ n.n.b.
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Laag	
Beschrijving risico's WSRL		AQUON is bezig met de centralisatie (nieuwbouw van een laboratorium). Het risicomanagement is ondergebracht bij het management van het nieuwbouwproject. Inmiddels is het project nagenoeg gerealiseerd. Op basis van tussentijdse rapportages wordt centralisatie binnen gestelde kaders uitgevoerd.	

Naam verbonden partij		Nederlandse Waterschapsbank (NWB)	
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	5 mei 1954		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland en alle overige waterschappen in Nederland		
Vestigingsplaats	Den Haag (Rooseveltplantsoen 3, 2517 KR)		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	Als huisbankier van de waterschappen levert de Nederlandse Waterschapsbank diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Bestuurlijk belang	WSRL is voor 7,5% aandeelhouder		
Doelstellingen / ontwikkelingen	In verband met kapitaalseisen onder Bazel III heeft de NWB-bank begin 2011 besloten tot een maximale reservering van de nettowinst. Vanwege de destijds aangekondigde minimale eis voor de leverage ratio per 1 januari 2018 van 3%, is besloten geen dividend uit te keren totdat de bank voldoet aan deze minimum eisen. Per 1 januari 2018 was dit het geval waardoor over het jaar 2018 weer een dividenduitkering heeft plaatsgevonden. Over het jaar 2019 is een dividend uitgekeerd van € 55 miljoen (waarvan € 4,1 miljoen voor WSRL). Over het jaar 2020 is een dividend uitgekeerd van € 45 miljoen (waarvan € 3,4 miljoen voor WSRL). Over het jaar 2021 is een dividend uitgekeerd van € 50 miljoen (waarvan €3,7 miljoen voor WSRL) over de jaren 2022, 2023 en 2024 is een dividend uitgekeerd van € 60 miljoen (waarvan €4,5 miljoen voor WSRL) De nettowinst over het eerste halfjaar 2024 bedraagt € 58 miljoen. De bank koerst op een jaarlijks stabiele dividenduitkering tussen de 40% en 60% van de winst. Op basis van de gemiddelde dividenduitkering van de laatste jaren bedraagt de verwachte dividenduitkering voor het waterschap jaarlijks circa € 4,5 miljoen.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Naamloze Vennootschap, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de statuten van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AvA: M. Boons (G. den Hartog) RvC: geen		
Financiële gegevens			
Financieel belang	3.968 aandelen A van € 115, -- per stuk		
	437 aandelen B van € 460,-- per stuk		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2023	€ 0,50		
2024	€ 0,50		
Mutatie	€ -		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2023	€ 2.060	€ 73.523	€ 126
2024 (halfjaarcijfers)	€ 2.058	€ 82.366	€ 58
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Laag	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 061945 Gemeente Berg en	275846	€ 41.369	€ 95.479	€ 82.750	€ 190.987
			2 061959 Gemeente Altena	101512	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 060281 Gemeente Tiel	104619	€ 60.326	€ 60.326	€ 172.324	€ 172.324
			4 060281 Gemeente Tiel	138862	€ 4.901	€ 4.901	€ 9.951	€ 9.951
			5 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 061945 Gemeente Berg en	275846	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			8 061959 Gemeente Altena	101512	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			9 061959 Gemeente Altena	101512	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			10 061959 Gemeente Altena	101512	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			11 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			12 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			13					
			14					
			15					
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Provincies en Gemeenten	Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09		
				1 061945 Gemeente Berg en	275846	Nee		
				2 061959 Gemeente Altena	101512	Nee		
				3 060281 Gemeente Tiel	104619	Nee		
				4 060281 Gemeente Tiel	138862	Nee		
				5 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Nee		
				6 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Nee		
				7 061945 Gemeente Berg en	275846	Nee		
				8 061959 Gemeente Altena	101512	Nee		
				9 061959 Gemeente Altena	101512	Nee		
				10 061959 Gemeente Altena	101512	Nee		
				11 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Nee		
				12 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Nee		
				13				
				14				
				15				
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Provincies en Gemeenten	Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel	
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13	
				1 061945 Gemeente Berg en	275846	Water bergen	Nee	
				2 061959 Gemeente Altena	101512	Water vasthouden en	Nee	
				3 060281 Gemeente Tiel	104619	Water vasthouden en	Nee	
				4 060281 Gemeente Tiel	138862	Water vasthouden en	Nee	
				5 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Water vasthouden en benutten	Nee	
				6 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Water vasthouden en benutten	Nee	
				7 061945 Gemeente Berg en	275846	Vergroten vd afvoercapaciteit	Nee	
				8 061959 Gemeente Altena	101512	Vergroten vd afvoercapaciteit	Nee	
				9 061959 Gemeente Altena	101512	Vergroten vd afvoercapaciteit	Nee	
				10 061959 Gemeente Altena	101512	Water vasthouden en	Nee	
				11 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Water vasthouden en benutten	Nee	
				12 060482 Gemeente Alblasserdam	254129	Vergroten vd afvoercapaciteit	Nee	
				13				
				14				
				15				
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
				Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04	
				€ 0	€ 597.000	€ 301.000	Nee	
				Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
				Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08	
				1 318 Verbreden van fietspaden/laantal in Meters	Nee	1.366		
				2 360 Aanleg van een kruispunt/plateau ETW-ETW 60 km/h/laantal in Stuks	Ja	5		
				3 361 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer)/laantal in Stuks	Ja	9		
				4				
				5				
				6				
				7				
				8				
				9				
				10				
				11				
				12				
				13				
				14				
				15				
				16				
				17				
				18				
				19				
				20				
				21				
				22				
				23				
				24				
				25				
				26				

			27						
			28						
			29						
			30						
			31						
			32						
			33						
			34						
			35						
			36						
			37						
			38						
			39						
			40						
			41						
			42						
			43						
			44						
			45						
			46						
			47						
			48						
			49						
			50						
lenW	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01	Aard controle R Indicator: E87/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03	Aard controle R Indicator: E87/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/06	
		1	98596	€ 2.359.981	€ 10.543.721	€ 2.329.457	€ 9.762.471	Ja	
		2							
		3							
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09				
		1	98596	€ 0	Nee				
		2							
		3							
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
lenW	E107	Subsidieregeling stimulering uitvoering maatregelen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer	Beschikkingnummer	Totale bestedingen (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E107/01	Aard van controle R Indicator: E107/02	Aard controle R Indicator: E107/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E107/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E107/05		
		1	62215	€ 0	€ 26.843	€ 26.843	Nee		
		2	335146	€ 0	€ 8.884	€ 8.884	Nee		
		3							

Bijlage 19 Kinderopvang toeslagaffaire (KOTA) Waterschap Rivierenland

Uitvoeringskosten voor de kwijtschelding voor de gedupeerden kinderopvangtoeslag:		
Aantal gedupeerden		328
Berekening bedrag uitvoeringskosten (€ 100,- per gedupeerde)	€	32.800
Kwijtescholden bedragen van gedupeerden kinderopvangtoeslag:		
WEGE	€	-
WEGG	€	528
WSHE	€	730
WSHG	€	3.168
ZUIW	€	4.647
Invorderingskosten	€	2.282
	€	11.355

Bijlage 20 Resultaat afgeronde projectfasen HWBP m.i.v. 2023

Jaar	Project	Fase	Stand 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2024
2023	Project 22AR Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen	Verkenning	869.139	0	0	€ 869.139
2024	Geen projectfasen afgesloten					